

DÜNDEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

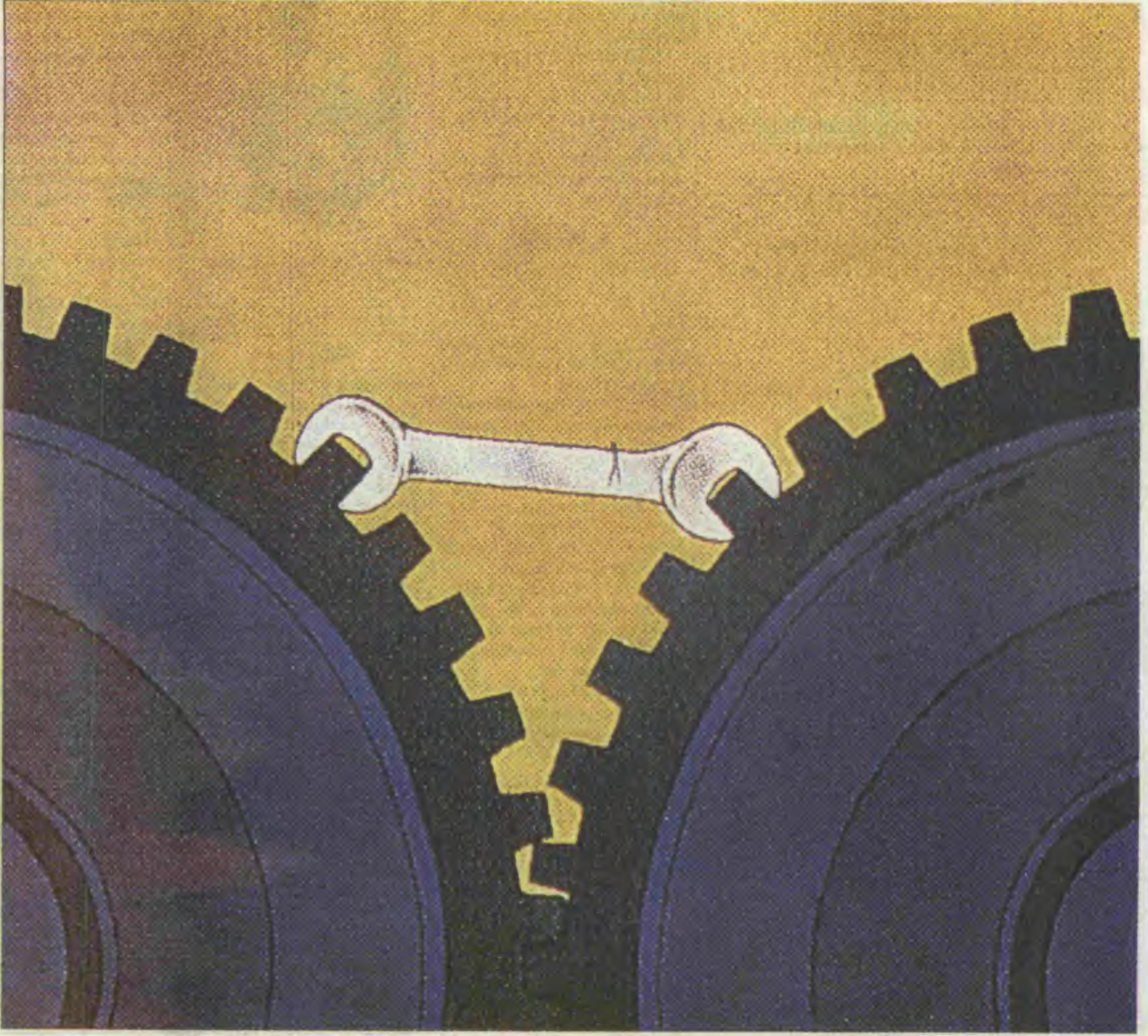
KAVGA

HAZİRAN 1991 SAYI 4

Sendikal Birlik: Haksızlık kaldırılmalı, DİSK Türk- İş'e katılmalıdır

Asgari Ücret: Tek, genel ve net 3 milyon lira olmalıdır

Dedeler: Gereksinim, çağın gelişmelerini yakalayan, çağa uygun eğitimidir

**İŞÇİLER, ÜRETİCİLER AYAKTA: "ENGELLERİ
BİRLİKTE YIKACAGIZ!"**

6000 TL (KDV dahil)

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına A. Gök ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Ordu Caddesi, Dağarcık Sk. No:32/24, Fatih, İstanbul. Tel: (1)521 52 62 ■ Temsilcilikler: ■ Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ İzmir: Muhammet Petekkaya, 8847 Sokak No:10, Daire 9, Egekent, Karşıyaka. ■ İzmit: Ahmet Yılmaz, Atalar Mahallesi, Şirin Sok. No:1, Körfez. ■ Kartal: Nuri Öcalan, Atatürk Caddesi, Narlıdere Mahallesi, 1 Nolu Sokak No:10, Maltepe. ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere. ■ Diğer yurtdış temsilcilikleri: ■ Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsfeld. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Hollanda: Melek Gökçe, Heer Jan fweg3, 3073 pl, Rotterdam. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: AN Graphics. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 60 000TL, İngiltere: 15 Sterlin, Almanya: 60 DM, Fransa: 150 FF, İsviçre 50 SFr, Amerika ve Avustralya: 40 \$ ■ Havaletler için banka hesabı: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

5

TÜTÜN ÜRETİCİSİ AYAKTA

Virjinya tütün ithali, yüzbinlerce küçük üreticiyi proleterleştirirken, tütün plantasyonlarının önünü açıyor.

6

DİSK

DİSK'e yapılan haksızlık kaldırılmalı, DİSK herşeyiyle Türk-İş'e katılmalıdır. İşçinin sınıf çıkarı bunu gerektiriyor.

8

SENDİKAL BİRLİK

"Sol" diye ortaya çıkan *İşçilerin Sesi*, hem birlik hem de sendika düşmanıdır.

14

KÜRT SORUNU

Devrimci hareket bu sorunu Marksist gibi yanıtlamadıkça, işçi sınıfına da Kürt halkının kurtuluşuna da yabancı kalacaktır.

20

DEDELİK KURUMU

Alevilik mirasını günümüze taşıyan halk liderleri olan dedeler, korkunç adımlarla ilerleyen çağa ayak uydurmak zorundadırlar. R.Yürükoğlu yazıyor.

22

TEKKE KÖYÜNE SELAM

8-9 Haziran Abdal Musa törenleri: "Akdeniz yakası Aydın illeri, kuşlar gider bizim Abdal Musa'ya"

23

NAZIM KAVGADA

Ölümünün 28.yıldönümünde komünist şair, dünya vatandaşı Nazım Hikmet aramızda, kavgadadır.

24

ORHAN KEMAL

İnsanın, sanatçının, komünistin hasıydı. İşçi sınıfı onu bağrında yaşıyor.

ABDULLAH TERZİ PETKİM

Petkim, 3000 civarında kadrolu-sendikalı işçisi, 2000 civarındaki kadrosuz, müteahhit işçisi ile İzmit'teki en büyük petrokimya fabrikasıdır. Kuruluşundan bu yana uzun yıllar pasif kaldı. Öyle ki, 1980 öncesinde yaşanan yaygın işçi hareketlerinde bile sessizdi.

1980 sonrasında azan yaşam koşulları Petkim işçisinin ekonomik durumunu bozdu. İşçiler, kapitalizmin ne olduğunu hızla anlamaya başladılar. Birliğin önemini öğrendiler.

Son direnişler, yürüyüşler, toplu vizite, üretimi düşürme ve açlık grevi eylemleri Petkim işçisinin kararlı mücadelesinin kanatıdır.

Şahit olduğum bir sohbet sırasında, işçiler "birileri çıksa da birliğimizi sağlayacak bir örgütlenme yapsa" diyerek, siyasal örgüt arayışı içinde olduklarını gösterdiler. İşçi sınıfı devrimcilerine düşen, bu ihtiyacı karşılamaktır.

B. DİLBER

İSD VE MEMURLAR

Maga Deri işçilerini İSD olarak ziyarete gittiğimizde, küçük küçük işçi katkıları biçiminde de olsa, yapabileceğimiz çok şeyin olduğunu gördük.

Ziyaret sırasında tanıştığımız Bemsen, Kamsen, Sağlıksen'den "memur" kamu işçisi arkadaşlar, bizi grevli toplu sözleşmeli sendikal haklar için verdikleri mücadele konusunda aydınlatıldılar. Bizleri sendikalarına davet edip İSD'nin faaliyetlerini anlatmamızı istediler. İSD tüm emekçilerin sağlık sorunlarına sahip çıkarken, ağır bir baskı ve sömürü altında çalışan kamu işçisi "memur"ların sorunlarıyla da ilgileniyor. Tüm kamu emekçilerinin İzmit İSD ile iletişim kurmalarını bekliyoruz.

CAVİT PEHLİVANOĞLU HANGİ FAŞİZM?

Günümüz Türkiye'sindeki rejime "faşizm" demek önemli bir yanılgıdır.

12 Eylül 1980'de gelen faşizm kurumlaşmak istedi ama başaramadı. Devrimci durumu bastırdı ama ekonomik bunalımı çözemedi. Topluma zorla kabul ettirilmiş olan disipline, baskıya karşı yükselen toplumsal muhalefeti dizginlemek için başlattığı "demokrasi" oyunu, cuntanın sonunu getirdi. İşçi sınıfının, emekçi halkın baskısı faşizmi çözdü.

Şimdi faşizm altında değil, güdük "burjuva demokrasisi",

altında yaşıyoruz. Faşizmin belirleyici unsurlarından olan "monolitiklikten" iz yoktur.

İşçi hareketine bakalım. Grev yasağı olan yerler dışında Yüksek Hakem Kurulu'nu takan yok. Her endüstri merkezi, yasaları delip geçen işçi eylemleriyle kaynıyor. Örnekler daha artırılabilir.

Faşizm'i baskı, işkence, devlet terörü ile sınırlandırıp monolitikliği hesaba katmayanların burjuva demokrasisine hayran olduklarını düşünüyorum. Bu hayranlık, gerçek demokrasiye ancak işçi sınıfı önderliğindeki bir İleri Demokratik Halk

Devrimi ile ulaşabileceğini görmelerini engelliyor.

M. ALİ CANİKOVALI

ALİAĞA

Belediye-İş'in Aliğa'daki işçilerle yaptığı dayanışma eylemine katıldım.

Aliğa'ya 4 otobüs dolusu gittik, yanımızda yiyecek yardımı götürdük. Petkim girişinde 2500 Petkim işçisiyle buluştuk. Moral ve coşku yüksekti. İşçiler, attıkları "Çankaya'da bir şişman, işçiler ona düşman", "işçiler elele genel greve", gibi sloganlarla, çevrede bol sayıda bulunan polis ve jandarmaya sanki eğitim çalışması yaptırıyorlardı.

Petkim'le en iyi dayanışma, öteki işkollarının işçilerinin militan eyleme çıkmalarıdır.

HASAN ŞEMİKLİ

İLK YAYIN SATIŞI

Bir gurup arkadaşla birlikte Kavg'a satışına çıktık. Ben hariç herkes iyiydi. Bense, ilk satışa çıkmamdan mı nedir, yapamadım.

Alacağını düşündüğüm bir kişiye dergiyi tanıttım. İstedi, verdim. Şimdi çıkarır parasını verir diye bir iki dakika bekledim. Vermeyince, utana utana alçak bir tonla derginin satış bedelini rica ettim. Arkadaşın suratı hemen ekşiyip bozuldu. "Ya, olur mu, siz devrimcilik mi yapıyorsunuz, ticaret mi yapıyorsunuz" dedi. O zaman, derginin ayakta kalabilmesi için bunun zorunlu

olduğunu söyledim. Mırın kırın edince dergiyi geri aldım.

Bu olay o günkü satışımı olumsuz etkiledi. Ama tekrar satışa çıktığımda daha hazırlıklı olacağım. Aldıkları her derginin işçi sınıfı kavgasına nasıl katkı yapacağını insanlara daha kararlılıkla anlatacağım.

NİLÜFER SOYDAN İŞÇİ SAĞLIĞI

Geçenlerde İSD'nin tanıtımı için gittiğimiz Petrol-İş Gebze şubesinde, bir işçi arkadaşı, işverenin işçi sağlığını değil, kârını düşündüğünü gösteren ilginç bir örnek verdi.

Birkaç yıl önce bu fabrikanın işçileri, doktorun da yardımıyla, zehirli maddelerin işçi sağlığını olumsuz etkilediğini işverene bildirmişler. Kavg'a döğüş sonunda işveren Amerika'dan gelişmiş teknolojik emici makinaları (Fom) getirmiş.

Bir süre sonra işveren Fom'ların zehiri emmenin yanısıra birikmiş boya tozunu da topladığını farketmiş. İşçi sağlığını yıllarca umursamayan işveren, bu işin ucunda kâr olduğunu görünce hemen harekete geçmiş. Yeni Fom'lar ve bu makinalarda toplanan tozu stoklamak için gerekli aletleri getirtmiş.

Bu, kapitalizmin amacının insan değil, kâr olduğunu bir kez daha gösteriyor. *İşçi Sağlığı Derneği*'nin işçi sağlığı alanındaki mücadelesinin ne kadar önem taşıdığı buradan da çıkıyor.

H. H.

UZAKTAN MEKTUP

Kavg'a'nın ilk sayısını görünce içimde bir ateş belirdi, ama artık ondan uzak olma zorunluluğu beni yıktı.

Onur'un işkencede yenik düşmesini hiçbir zaman bağışlamadım, ama o tuzağa kendim düştüm. Kavg'a çelik gibi yürek ister, o yüreğe sahip olanlar sürdürmeli kavgayı. Bilinç ve disiplin herşeyin üstünde tutulmalı. Ancak o zaman kavg'a insanı olunur. Bu inancı sürekli ayakta tutan değerli dostlara ve özellikle can dost'a ne diyeceğimi bildiğim halde hiçbir şey söyleyemiyorum. Sadece bir şairin dizeleri ile kutluyorum: "Hainliğin tarihi yazılmasın, Devimlensin Kavg'a..."

SALİM EKMEKÇİOĞLU TENSİKATLAR

Yaşanan ekonomik krizin de piyasayı durağanlaştırmasıyla yaygınlaşan işten çıkarmalar gündemden inmiyor. İşçiler

yaygınlaşan işten çıkarmalar gündemden inmiyor. İşçiler haksız uygulamalara direnmiyor, sendikalarından destek bekliyor. Buna karşılık sendika yönetimleri ortamın gerektirdiği kavgayı vermekten uzaktırlar. Bu durum, devrimci işçilerin sendika yönetimine gelmelerini acillemektedir.

Goodyear'da işten çıkarılan işçiler, fabrika önüne pankart asmalarına engel olan bir fabrika güvenlik görevlisine feci şekilde dayak atıldılar.

Tensikatlara karşı bu tür militan protestoların artması işverenleri korkuttu ve önlem almaya yöneltti. Örneğin, İzmit Kuruçeşme'de kurulu İstanbul Motor Piston işvereni, Türk Metal'e üye 165 işçiyi işten atarken, yine aynı sendikaya üye 500 işçi ile kapsam dışı çalışan 200 personeli ücretli izne çıkardı. Bu 700 işçinin izinde olması sonucu yeterli protesto yapılamadı.

Aynı şekilde NASAŞ'ta da önce her gün birkaç kişi işten atılmaktaydı. Buna bir de tazminatların alınamaması eklenince, işçiler eyleme geçti. O zaman işveren işten atmayı durdurdu. Ama, şimdi her gün bir başka işçiyi ücretsiz izne (bazısını bir hafta, bazısını 10 gün, 15 gün, 20 gün gibi) çıkarıyor. İzni duranlara mecburen izin kullanıyor.

Burjuvazinin bu oyunlarına karşı çok dikkatli olmalıyız. Şimdi grevde olan Kristal-İş ve Petrol-İş üyeleri son ayların deneyiminden ders çıkarmalı, sözleşmelerinde iş güvencesine ilişkin maddelerde ısrarlı olmalıdırlar.

SITKI UZUNHASAN YASAL DEVRİM

Bir süre önce Doğu Perinçek'in İzmit'te Petkim işçileri ile yaptığı söyleşiye katıldım. Söyledikleri özetle şöyle:

Türkiye'de devrimi, işçi, köylü ve Kürt halkının birleştiği yasal bir parti yapacakmış. İlegalite gereksizmiş, iki-üç bildiri dağıtarak çok küçük bir kitleyle devrim yapılmazmış. Anlattıklarına işçilerin kaş kaldırdığını görünce, "legal olmayan yanlarımız da olmayacak değildir" gibisinden muamma(!) sözler de söyledi.

Legal partiyle yasal devrim. Reformistlerin bu son katkısı, herhalde dünya literatürüne girecek bir orijinalite olurdu. Tabii ki iki-üç bildiri ve sınırlı bir kesime seslenerek devrim olmaz. Ama bu, bizi illegalitenin reddine değil nasıl olmaması gerektiğine götürür.

Bir de kırdaki herkesi içine alan "köylü" tanımına takıldım. Perinçek, "çalışma şartlarının

değişikliğini" gerekçe ederek, örneğin tarım işçilerini işçi değil, "köylü" sayıyor. "Örneğin tarım işçilerinin başında dayı diye bir kimse olur ve işçilerden bir miktar ücret alır, ama fabrikada dayı diye birşey yoktur" diyor.

Siyasal jargonda hâlâ kullanan var, ama Türkiye'de, sınıfsal anlamda bir "köylü" bütününden söz edilemez. "Köylü", özellikle son 40 yılda tarım işçisiyle, yarı- proleter, küçük mülk sahibi üreticisi ve büyük toprak sahibi kapitalist çiftçisiyle (ortaçağ feodali değil) ayrılmıştır. Bunları aynı kefeyle - bugün soyu tükenen köylü devrimcilerini saymazsak - işçi sınıfının bilinçli düşmanları koyar.

Perinçek'in işçi-köylü-Kürt partisi önerisi de, işçi sınıfını küçük burjuvaziyle ve şu sıralar soyundukları "Kürt milliyetçiliği" ile zehirlemeye varır!

ZEKERİYA YAMANLAR İŞÇİ SINIFI

Son yıllarda, gerek dünyada gerekse Türkiye'de işçi sınıfının "küçüldüğünü", nitelik değiştirdiğini, giderek devrimci misyonunu tamamladığını, dolayısıyla insiyatifin başka sınıf ve katmanlara (örneğin küçük burjuvaziye, aydınlara) geçtiğini söyleyen bir dizi

hareket ve "ideolog" türedir.

Geçenlerde *Cumhuriyet*'te bir haber çıktı: "Ücretli işçi sayısı azalıyor" başlıklı haberde, "kamu ve özel sektörde çalışan toplam sigortalı işçi sayısında geçen yıl binde 19 (687 kişi) gerileme görüldü" deniliyor. Toplam çalışan sayısında ise yüzde 0,5 artış olmuş ve 1989'da 5 milyon 132 bin 412'ye ulaşmış.

Haber, çelişkilerle dolu olduğu gibi, ücretli işçi sayısının "azaldığı" da kuyruklu yalandır. Çünkü işçi sınıfının "kimliği bilinmeyen" emek kahramanlarını hesaba bile katmıyor. Kim bunlar? Çeşitli sahtekarlıklarla istatistiklerin bile dışında tutulan "işsiz işçiler", "sözleşmeli" statüye geçirildiği için ne işçi ne de "memur" görünmeyen kamu

işçileri, küçük işletmelerde çalışan yüzbinlerce sigortasız, kaçak işçi, fason üretimde yer alan "ev işçileri". Bunların "ücretli işçi" kategorisinin dışında tutulması bilimseldir. Kaldı ki, "memur" statüsünde gösterilen kamu işçilerinin sayısı milyonu aşmaktadır.

Burjuvazi bir yandan, işçi sınıfının dışında "alternatif" arayan küçük burjuva "sollar" öte yandan gerçekleri saptırmaya çalışıyor. Ne var ki, bu çabaların öne yaşam tarafından tıkanmıştır. Güneşin balçıkla sıvanması mümkün değildir. Türkiye'de ücretli işçi sayısı da, işçi sınıfının kapsamı da hızla büyümektedir. İşçi sınıfımız bugün 20-25 milyonluk dev bir güçtür. Burjuvazinin kucakına gitmek istemeyen devrimcilere, dünyayı işçi sınıfının gözünden öğrenmelerini, bu uğraşta da, en başta Emine Engin'in Alev Yayınları'nda çıkan *Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye* kitabını okumalarını salık veririz.

MUSTAFA ÖZCAN TEKEL LİKÖR

Sabah saat 9'dan itibaren kartlarını basarak giriş kapısında birikmeye başlayan Tekel Likör fabrikası işçileri, saat 9.30'a gelirken bir kortej oluşturarak Mecidiyeköy'den Okmeydanı Hastanesine yürümeye başladılar.

Kadın-erkek işçiler, ellerinde vizite kağıtlarını sallarken, "Çankaya'nın şişmanı, işçilerin düşmanı" diye hep bir ağızdan haykırıyorlardı.

Tekel işçileri yaklaşık iki saat süren yürüyüşlerinde yol boyunca irili ufaklı atelyelerden, fabrikalardan alkışlı ve sloganlı destek aldılar. Liseli gençler işçileri coşkuyla alkışladılar, belediye otobüsleri ve diğer taşıtlar korna çalarak dayanışmalarını ilettiler.

Eylem ilerlerken işçiler Bomonti Bira Fabrikası'ndan yola çıkan sınıf kardeşlerinin önünü polislin kestiğini öğrenince öfke arttı. Elinde telsiz olan sivil giyimli bir komser, öfkesini haykıran bir kadın işçiyi kolundan tutup tartaklamak isteyince, yürüyüşü işçiler duruma müdahale edip polislin can güvenliğini sağladılar. Polisler geri çekildikten sonra coşkulu yürüyüş devam etti.

Uzun bir yürüyüşten sonra Okmeydanı SSK Hastanesinde yapılan konuşmalardan sonra tekrar düzenli bir şekilde fabrikaya döndüler. Fabrikada da konuşmalara devam ederek eylemlerini gün boyunca sürdürdüler.

Gıda işçilerinin eylemleriyle İstanbul görülmeye değer bir kavga günü daha yaşadı.

SUAT BASMACI GIDA İŞÇİLERİ

Yetmiş bin Tekel ve Çaykur işçisinin 1 Mart'tan beri süruncemede olan sözleşme görüşmelerinin uyuşmazlığa girmesiyle birlikte, Marmara bölgesindeki Tekgıda-İş üyeleri eylemlere giriştiler. 16 Mayıs

günü 18 bin dolayında Tekel işçisi, toplu viziteye çıktı.

Sendikanın Marmara bölge temsilciliğinin ve ona bağlı 12 şubenin kararı ile gerçekleştirilen vizite eylemi işçinin öfkesini ve mücadeleye kararlılığını yansıttı.

Eylemlerin en yığılması Cevizli'de olurken, en çok atılan sloganlar "işçilerin birliği bozulmayacak", "işçiler elele genel greve" idi. Çevre halkı eylemleri yalnızca izlemekle kalmadı, yer yer işçilerin safına geçerek aktif destek verdi.

İstanbul'da başlayan eylemler hızla Tekel ve Çaykur'un bütün işletmelerine yayılıyor.

MERCAN KÖKLÜ BİZİM KIZLAR

Cibali'de tütün sar kızım dumanı bol olsun, aha şu fabrikadan deha şurdakine savrulsun. Hazla dönsün çark, hızla dönsün.

Hayatı sar Cibali'de kızım öfkesi bol olsun, fabrikalar sus olsun. Kent görsün bunu, düşman görsün dost görsün.

Akar ha babam Cibali'den Çayeli'nden sokaklara işçi akar ve Cevizli'den Adana'ya bizim kızlar, kavga rengi fular takar.

LİKÖR İŞÇİLERİNDEN AÇIKLAMA

Tekel işyerlerinde ortalama aylık işçi ücreti 573 bin 750 TL'dir. 1989-1990 Toplu İş Sözleşmesi'nin birinci yılında sağlanan artışlarla ücretlerin alım gücü enflasyon oranının üzerine çıkarılmıştı. Fakat ikinci yılında (1990) 1. altı ay için %25, 2. altı ay için %20 oranında sağlanan artışlar sürekli artan fiyatlar karşısında etkisiz kalmış, alım gücümüz 1989 yılı öncesindeki duruma düşmüştür.

Her yıl artan üretimle vergi şampiyonu olan, bütçeye, fonlara milyarlar aktaran Tekel işvereni, toplu sözleşme görüşmelerindeki uzlaşmaz tutumuyla sözleşmeyi çıkmaza sokmakta, emeğimizin karşılığını, insanca yaşayacağımız ücreti vermemektedir.

1990 yılının ikinci yarısında, Körfez krizi nedeniyle herşeye zam üstüne zam yapılırken ücretlere ek zam yapılması, tasarruf kesintisinin kaldırılması, gelir vergisi ve SSK prim oranlarının düşürülmesi hakkındaki taleplerimiz gündeme bile alınmadı. 1991 yılının ilk günlerinde başlayan Körfez savaşı ve sonrasında artan fiyatlar karşısında ücretlerimiz sefalet ücretine döndü.

Herşeyin günü birlik zamlandığı ülkemizde toplu iş sözleşmelerinin 2 yıl için bağitlanması işçileri çok büyük kayıplara sürüklemektedir. Yılda 3-4 kez Tekel mamullerine zam yaparken, insanca yaşam ücretini işçilere çok gören işverenin tutumunu kınıyoruz.

Bu doğrultuda taleplerimiz şunlardır:

- Beş yıldızlı otellerde, Uludağ'da, Havai Adaları'nda tatil ücreti değil, "insanca yaşayacak ücret" istiyoruz.
- Eşit işe eşit ücret ilkesinden hareketle yüzdeli zamların kaldırılarak seyyanen ücret verilmesi.
- İnsanlık onurumuzla oynayan disiplin ve idari maddelerin değiştirilmesi.
- Çalışma haftasının kırk saate indirilmesi.
- İşe giriş ve gelişlerin daha düzenli yapılması için servis sağlanması.
- 1980 sonrasında kaybedilen haklarımızın geri verilmesi.
- Sendikal yaşamdaki 2821, 2822 sayılı anti-demokratik yasaların kaldırılması. ●

Ne uzlaşması, kavga!

Birgül Değirmenci

Ortalığı saran, yazın sicağından çok sınıf kavgasının hararetidir. İşçi eylem dalgası yeniden yükseliyor, üreticiler patlamaya hazır bomba gibidirler.

Anti-Terör Yasası büyük tepki topladı. Şartlı salıverilmede yapılan haksızlıklar, devrimcilerin zindanda tutulması, Anayasa'yı yeni yasaya uydurma çabaları, burjuvazinin hukuksuzluğunun en yeni örnekleri oldu.

163.maddenin kalkmasıyla azan gecicilik, Kuran kurslarını ortaokul statüsüne kavuşturma çabası içindedir. Bu girişim, dinci-gerici baskıyı, Alevi topluma yönelik gerici saldırıyı daha da kurumsallaştırarak artırmayı amaçlıyor.

Irak sınırında ABD ve İngiliz birlikleriyle T.C. yetkilileri arasında çıkan sürtüşmeler ordunun içindeki hoşnutsuz havayı artırırken, ANAP'ın oy gücünün yüzde 14'e düşmesi, burjuvazi içi kışırmayı hızlandırdı. Burjuva muhalefet, ülkeyi "tek yol erken seçim" sözleriyle havaya sokmaya çalışıyor. Demokrasi havarisi kesilen Demirel'in "fakirin tek kurusunu midesine indirenlere kusturulacaktır" diye demagoji yapması, halk yığınlarındaki öfkenin ne denli yüksek olduğunu anlatıyor. İnönü'nün "halk bize de tepki gösteriyor" sözlerinde yansıdığı gibi, halk muhalefeti, burjuva muhalefeti aşmaktadır.

Küçük esnaf, küçük üreticiler son 10 yılın en sıkıntılı dönemini yaşıyorlar. Dünya pazarına entegre olma zorunluluğunun getirdiği uygulamalar, dünya ekonomisinin yaşadığı bunalımın ağırlaşan sonuçlarıyla birleşerek bu kesimleri proletarleştirilmektedir. Ziraat Odaları'nın verdiği bilgiye göre, milyonlarca üretici, "Ankara'ya yürüyüşü" içeren protesto gösterilerine hazırlanmaktadır.

İşçi sınıfımız ise yüzbinlerle eylemindedir. USAŞ'ta grev kararı alındı. Yeni Çeltik madencileri, cam ve petrol işçileri grevdedir. Tersane işçileri, toplu vizite ve "işe geç gitme" eylemleri, militan yürüyüşler düzenliyorlar. Petkim işçisinin 2 ayı aşkındır sürdürdüğü eylemler yığınsal açlık grevine dönüştü.

İETT işçilerinin %175-200 arası ücret zammı almasından sonra belediyenin otobüs biletlerine zam yapması, bir eliyle taksitle verdiğini öbür eliyle peşin

**İşçi sınıfımız liberallerin
sınıflararası "uzlaşma" sahtekarlığını
yutmayacaktır. Bırakın gerçek demokrasiyi,
Türkiye'de en ufak demokratik hak ve özgürlük
için bile
kıran kırana kavga gerekir.**

toplama huzursuzluğu artırdı. Tekgıda-İş üyeleri, işverenin uyuşmazlığa gitmesini, İstanbul'dan Adana'ya uzanan yığınsal eylemlerle protesto etmekte.

Bu arada, Ereğli'de öfkeli işçi gösterileri yapıyor. Türk Metal'in nisan başında sözleşme imzalamadığı Ereğli Demir-Çelik işvereni, 8 Mayıs'tan bu yana 700 dolayında işçiyi - ki aralarında emekliliği gelmiş olanlar, hastanede yatanlar var - işten çıkardı. Bu gelişme, Erdemir işçisini çileden çıkardı. 70 bin nüfuslu ilçenin çoğunluğunu oluşturan işçi aileleri her gün gösteriler yapıyorlar.

Tensikatlarla birlikte Erdemir'de işli işçiler, işsiz bırakılan sınıf kardeşleriyle sınıf dayanışmasını yükselttiler. Gösterilerde "kıyımlara karşı omuz omuza", "işçi köylü memur esnaf elele" gibi belgeler yükseliyor. Cumhurbaşkanı Özal'ın işçilerin "insanca yaşam ücreti" mücadelesine karşı çıkan konuşmaları işçileri daha da kızdırdı.

8 Mayıs'tan bu güne (tensikatlarla bağlı olarak) iki de ölü vermiş olan Erdemir işçileri volkan gibidirler. Her an şalterlerin indirilmesi söz konusudur. Etnaflar işçilerle dayanışmalarını ilan ediyor. Ereğli SSK hastanesinin çalışanları, dayanışma için işdurdurma eylemi hazırlığı yapıyorlar.

Bu gelişmeler sürerken, Türk-İş temsilatları sekreteri Mehmet Bamyacı "haziran ayı 650 bin işçinin greve

başlayacağı ay olacak" diyerek, kavganın daha da yaygınlaşacağını müjdesini verdi. İşçiler "tek yol erken seçim" sözlerine metelik vermiyor, insanca yaşama ulaşmak için tek geçerli yolun kavga olduğunu görüyorlar.

**Sınıf mücadelesi
keskinleştikçe darda kalan
belkemiksiz aydınlar
çıkarları uzlaşmaz olan
sınıfları uzlaştırma
derdine düştüler!**

Son sıralarda sık sık kullanılan "toplumsal uzlaşma", "mutabakat", vb. sözcükler, tam da bununla bağlıdır. Sınıf mücadelesi keskinleştikçe iki arada bir derede kalan liberaller, belkemiksiz aydınlar çıkarları uzlaşmaz olan sınıfları uzlaştırma derdine düştüler. Cumhuriyet başkanı H.Cemal, "demokrasi için uzlaşma gereği toplumda ağır basmaya başladı" diye doğruluğu kendinden menkul değerlendirmeler yapıyor.

Liberallerin girişimleri üç ekip eliyle sürdürülüyor: Sosyal demokratların TÜSES Vakfı "Toplumda Diyalog Forumu"nu örgütlüyor. Bu ekipte, Murat Belge'den Aydınlar Ocağı'nın Nevzat Yalçıntaş'ına, Petrol-İş genel başkanından TÜSİAD genel başkanına, burjuvazinin TBKP'sine, SBP'sine, SİSAV'ına kadar "aydınlar" yer alıyor.

İkinci olarak İstanbul Mülkiyeliler Birliği, düzenlediği "Anayasa Forumu"yla liberal aydınları bir araya getiriyor. "Temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan, ayrıntılara inmeyen, birinci sınıf bir demokrasinin temel çerçevesini kurmayı" hedeflediklerini belirtiyorlar. "Sivil Demokratikleşme

Program Önerisi"yle ortaya çıkan Demokratik Katılımcılar Girişimi de üçüncü guruptur. Bunlar da "yepyeni bir anayasa" istiyorlarmış.

Bu guruplar, "çoğulcu demokrasinin kökleştirilmesi ve sivil toplumun güçlendirilmesi"ni savunuyor ve "ideolojik tercih içermeyen"(!) bir anayasa yapılmasını istiyorlar. İstanbul Mülkiyeliler Birliği başkanı Hüseyin Ergün şöyle diyor:

"Türkiye'de komünistleri, Kürtleri, faşistleri baskı altında tutuyorsunuz, ama tüketmiyorsunuz... Birbirimizi yokede-meyeceğimizi bilmek ve bir arada yaşamak gerektiğini öğrenmemiz ve bilmemiz gerekiyor."

Solcu ağzıyla söylenen bu sözler, aslında burjuvazinin yakarıdır. Yokedelemeyeceği gün gibi ortada olan işçi sınıfıdır, halktır. Ama, işçilerin üretimi iyice asalaklaşan burjuvazi *olmadan* sürdürebileceğinin sayısız kanıtı vardır. Uzlaşma çağrıları, burjuvazinin ekonomide ve siyasette, ulusal ve uluslararası bunalımının derinleştiği, emekçilerin hakları ve özgürlükleri için kavgasının yükselmekte olduğu bir sırada geliyor.

163'ü kaldırarak şeriatçıların önünü açan burjuvazi Alevilere "uzlaşma" öneriyor. Sosyal demokrat bir DİSK'le işçilerin sendikal birliğine kama sokmaya niyetlenen sömürgeci, işçi sınıfına "uzlaşalım, birbirimizi yokedemeyiz" diyor. Haksızlık üstüne kurulu düzenin renk renk temsilcileri, hakları için ayağa kalkın milyonlara "mutabakat" çağrısı yapıyor. Kimi kimle uzlaşıyorsunuz?

Demokrasi çoğunluğun yönetimidir, emekçi halkın devlet işleyişine her alanda ve her düzeyde aktif katıldığı, "sürekli bir fikir oluşturma ve karar verme sürecidir" ve işçi sınıfının iktidarını gerektirir. Türkiye'de bugün böyle bir demokrasi yoktur, ama işçi sınıfının kavgası onu her seferinde biraz daha yakına getirmektedir. Liberallerin "uzlaşma" vb. teklifleri, bu kavganın önünü kesmeye yöneliktir.

En küçük demokratik hak ve özgürlükler için bile kıran kırana mücadele etmek gerektiğini yaşamdan öğrenen işçi sınıfımız, liberaller eliyle sunulan bu sahtekarlığı yutmayacaktır. Gerçek demokrasiye işçi sınıfının zorlu kavgasıyla ulaşılacaktır. ●

Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen haberler, kırlarda büyük öfke biriktiği, tütün, şeker pancarı, pamuk, fındık, çay ve tahıl üreticileri arasında yoğun bir kaynaşma yaşandığı, küçük üreticilerin patlama noktasında olduğu yönündedir.

İşçi sınıfı devrimcileri, 1980 Eylül'ündeki darbenin hemen ardından yaptıkları bir toplantıda, erke el koyan faşist cuntanın tarım siyasetinin "Türkiye tarımının karmaşık yapısı içinden kır küçük burjuvazisini ve yarı proleterleri ayıklamaya yönelik" olduğunu, taban fiyatları ve serbest faiz uygulamasının bu kesimleri ve "Virjinya tütüne geçişin yarım milyon tütün üreticisi aileyi yıkıma sürükleyeceğini" söylemişler ve şu sonuca varmışlardır:

"Faşist cuntanın tarım siyasetiyle, durumu bugün de iyi olanlar daha iyileşecek, büyük mülkiyet güçlenecek, kır küçük burjuvazisi ve yarı proleterler mülksüzleştirilecektir." (II. Leninçiler Konferansı, 1981, İşçinin Sesi Yayınları, s.26-27)

Gerçekten, burjuvazinin faşizmin çözülmesinden sonra da sürdürdüğü tarım siyaseti, küçük üreticilerin mülksüzleştirilmesini hızlandırdı, tarım emekçilerini yığınsal olarak yoksullaştırdı. Tarımda makineleşme ve büyük mülkiyeti güçlendirme siyaseti, vergi yasası değişiklikleri, ürün bedellerinin zamanında ödenmemesi, taban fiyat politikaları, serbest faiz uygulaması vb. uygulamalar, bu kesimleri yıkıma uğrattı.

Tarım kredilerinin büyük işletmelere prim veren yapısı, devletin borcunun üstüne yatması, girdi fiyatlarına yapılan büyük zamlar, üretimi sürdürmek isteyen üreticiyi tefecinin eline düşürüyor, borçlar birikip ödenemez duruma gelince de onu çiftini çubuğunu satmak zorunda bırakıyor. Sonuç: Tarımda yoksullaşma ve proleterleşme hızla ilerliyor.

Son 10 yılda satılma güçlerinde büyük düşüş olan üreticiler borç batağında çırpınıyorlar. 1991'in hasat mevsimi gelmişken, devlet, 1990 yılına ait trilyonlarca liralık borcunu üreticiye hâlâ ödememiştir. Taban fiyatları hâlâ açıklanmış değil.

Öte yandan, tarımsal girdi fiyatlarının ürünlerin fiyatlarından daha hızlı yükselmekte oluşu, küçük üreticilerin bunalımını azdırmaktadır. Bir karşılaştırma yaparsak, 1980-1990 döneminde tarım ürünlerinin fiyatları 39 kat artarken, girdi fiyatları 61 kat (yüzde 56 daha fazla) artmıştır.

Finans-kapitalin tarım siyasetinin bir yönü de, dünyaya açılma stratejisinin parçası olarak tarıma verilen desteklerin

Tütün üreticileri ayakta!

giderek kaldırılması yönündedir. Türkiye'nin önemli dış kredi kapısı olan Dünya Bankası'nın basıncı da bu yöndedir. Ekonomiden sorumlu devlet bakanı Işın Çelebi'nin şu sözleri, tarım siyasetinin önümüzdeki dönemde ne yönde gelişeceğini güzel yansıttı:

"Önümüzdeki 2-3 yıl içinde ürün borsalarını kurarak tarım ürünü alanlarını borsalara kaydıracağız. Devlet desteklemekten böylece çekilecek."

Burjuvazinin tütün sektöründe son 10 yıldır adım adım uyguladığı politikalar da bu çerçevede anlam kazanmaktadır.

Virjinya tütüne geçiş, teşviklerin bu yöne kaydırılması, tütün üretimi ve pazarlamasında yabancı sermayenin teşviki, yabancı sigara ithalinin serbest bırakılması, devlet tekeliyle özel yerli ve yabancı tekellerin kaynaşması, son olarak da nisan ayında çıkan karamameyle tütünde Tekel'in tekelliğinin kaldırılması...

Bunlar, uluslararası finans-kapitalin tütün alanına el attığını, kârlı Türkiye pazarına daldı-

ğını, tütün ithalinden tütün plantasyonları oluşturulmasına varan, makinalı tarım, yüksek teknolojiye üretim döneminin başladığını anlatıyor. Bu gelişmelerin üreticiler üzerinde önemli sonuçları olacaktır.

Türkiye'de geleneksel tütün üretimi, yüksek ve kıraç alanlarda üretilen, yüksek kaliteli olmakla birlikte yoğun *el emeğine* dayanan Şark tipi tütün üretimidir. Bu üretim, küçük tarlalarda, aile ekonomileri temelinde sürdürülebilmektedir. Şark tipi tütünün bir özelliği de makinalı işlemenin görece zorluğudur.

Tütün üreticisinin kurtuluşu işçi sınıfının kavgasıyla bağlıdır

Ayrıca bu ekim alanları başka ürünün yetişmesine uygun değildir.

12 Eylül 1980 faşizmiyle birlikte, dünya pazarlarına açılma stratejisinin önündeki engelleri temizlemeye dalan burjuvazinin teşvik ettiği Virjinya tipi tütün, Şark tipi tütünden daha kalitesizdi ama, verimi daha yüksekti. Verimli tarım arazilerine, makinalı tarıma, yüksek teknoloji kullanımına, kısacası dünya pazarının dayattığı standartlara uygundu. *Kârlılığı* daha fazlaydı.

Virjinya tütününe geçişle birlikte tütün alanları daralmadı, tersine genişledi. Kalitesi düşük Virjinya tütünü eritemeyen Tekel'in depoları dolarken, doğan üretim fazlasıyla, tütün üreticisinin ürünü değerinin altına düştü. Tekel'in tütün piyasasına geç girmesi, düşük baş fiyatlar vermesi, tüccarın ürünü ucuza kapatması ve devlet tekelinin ürün bedellerinin ödenmesini geciktirmesi, v.t. tütün üreticilerini yıkıma götürüyor.

Gelişmenin başka yönleri de var. Küçük üretici, Virjinya tipi tütünün üretimi, kurutulması ve

işlenmesi için gerekli olan yüksek teknolojiye, bunun gerektirdiği işletme büyüklüğü ve mali olanaktan yoksundur. Girdi fiyatlarının sürekli artışı, yüksek kredi faizleri ve kabaran borçlar, üreticinin durumunu daha da beter etmektedir. Virjinya tipi tütün varlıklı çiftçiden, tarım kapitalistinden yana kesen bir bıçaktır. Tekel'in çeşitli girişimleri de bunu doğrulamaktadır.

Tekel, geçen yıl ABD tekeli Philip Morris'le Sabancı Holding'in kurduğu Philsa şirketine yüzde 15 hisseyle ortak olmayı kararlaştırmış, İzmir Çiğli fabrikasını bu şirkete ayırmıştı. Yine, ENKA ve tütün tüccarlarının ortaklığı olan UNİTAŞ'la birlikte İngiliz-Amerikan Tütün Kumpanyası (BAT) ile Türkiye'de sigara üretmek üzere bir ortak yatırım şirketi kurmaktadır. Şirketin hedeflerinden biri, *Burley ve Virjinya tipi tütün üretimini geliştirmektir.*

Nisan sonunda çıkartılan kararnameyle bu süreçte önemli bir sıçrama gerçekleştirilmiştir. Tütünde devlet tekeli kaldırılmış, *tütün ithali*, yabancı şirketlerin Türkiye'de sigara üretmeleri, pazarlamaları ve sigara fiyatlarını belirlemeleri serbest bırakılmıştır.

Tütün ithali, Şark tipi tütün üreten yüzbinlerce tütün üreticisine vurulmuş büyük bir darbedir. Plantasyon tarımına, dolayısıyla küçük üreticinin proleterleşmesine varan bir sürecin kilometre taşıdır.

Burjuva muhalefet, bu gelişmelerin yarattığı öfkenin, kaynaşmanın düzene yönelmesini engel olmaya, onu kendi kanalına akıtmaya çalışıyor. Yine de dehşetli korkuyor. Ziraat Odaları Birliği başkanı Osman Özbek'in "korkuyorum, beni de dinlemeyecekler, bir patlamadan korkuyorum, temsil ettiğim insanlar (Özbek'in sözünü ettiği, 27 milyonluk bir kesimdir-Kavga) patladı, patlayacak, bu durum uykularımı kaçırıyor" biçimindeki sözleri bunu yansıttır.

İşçi sınıfı devrimcilerinin görevi, henüz gelişmelerin bilincinde olmayan küçük üreticileri aydınlatmak, onların düzene duydukları öfkeyi eyleme dönüştürmelerine yardımcı olmak, onlara küçük üreticinin kurtuluşunun Türkiye işçi sınıfının devrim ve demokrasi mücadelesiyle bağlı olduğunu pratikte göstermektir.

Özbek, bir ara üreticileri Ankara'ya yürüteceklerinden, ülkenin her yanında aktif militan eylemler yapacaklarından, hatta Zonguldak madencilerini "aşacaklarından" söz ediyordu. İşçi sınıfı, bu sözlerin eyleme dönüşmesine önyak olmalıdır. Geçen yıl eyleme çıkan, yüzlerce tutuklanırken bir de şehit veren tütün üreticileri de böyle düşünüyorlar. ●

Bağımsız sendikalarındaki devrimci işçilere çağrı

Bağımsız sendikalarındaki devrimci işçiler! Sizler dahil tüm işçi sınıfının çıkarı, sendikal birliğin Türk-İş'te pekiştirilmesini gerektiriyor. Bu yönde davranın. Sendikanızı da alın, Türk-İş'e katılın.

Bağımsız sendikaların tepe yöneticileri arasından, Türk-İş'e katılım konusunda iki ana karşıt görüş öne sürülüyor.

Bunlardan biri şudur: "Sendikal birlik iyidir ama devrimci sendikacılık temelinde olması gereklidir. Türk-İş değişmez. Bunun için DİSK kurulmalıdır."

Bu görüşün ne birlikle, ne devrimci sendikacılıkla hiçbir ilgisi yoktur. Bu görüş "devrimci" kılıf altında düpedüz bölücülüktür. Eski DİSK üyelerinin çoğu dahil, milyonlarca işçi Türk-İş çatısı altında örgütlüdür. Türk-İş, tabanının istekleri doğrultusunda bazı değişiklikler geçirmiştir. "Türk-İş değişmez" görüşünün yanlışlığını yaşam çoktan göstermiştir. Türk-İş daha da değişecektir.

Bugün devrimci görev, Türk-İş'e katılarak, bu değişim sürecini birlik içinde derinleştirmek ve hızlandırmaktır. Böylece hem sendikal birliği, hem devrimci sendikacılığı birarada gözetip geliştirmek.

Bunu yapıyıp, "DİSK kurulsun" demek, sendikal hareketi bölerek, Türk-İş'in içinde bulunduğu değişimi baltalamaktır. Sendikal birliğe ve devrimci sendikacılığa karşı, sınıf düşmanı burjuvaziden yana olmaktır.

Kaldı ki, bugün DİSK yeniden kurulsa, devrimciliğinin garantisi nedir? DİSK diye, tabanı olan bir örgüt yoktur. Ortada Baştürk başkanlığında, tabansız ve devrimcilikle ilgisi olmayan, sosyal demokrat, yani sol burjuva görüşler savunan, eskiden kalma bir kurul vardır. DİSK kurulursa, devrimciliğinin garantisi(!) bu mudur?

Buna yanıt olarak, "DİSK kurulursa garanti bu kurul değil üye taban olacaktır" deniyorsa, o zaman da şu soru yanıtız kalır: Aynı taban aynı etkiyi neden Türk-İş'te yapmasın da, ille DİSK'in kurulmasını beklesin?

İkinci karşıt görüşü daha çok Otomobil-İş öne sürmekte ve şöyle demektedir: "Biz Türk-İş'te sendikal birlikten yanayız ama Türk-İş tüzüğünde her işkolunda tek sendika koşulu vardır. Türk-İş bizi istiyorsa tüzük değişikliği yapmalıdır. Yoksa devrimci bir sendika olan Otomobil-İş, Türk Metal tarafından yutulur."

Burjuvazinin anti-terör yasasını çıkarmasıyla birlikte sendikal birliğe yönelik saldırılar arttı. Bu nedenle, 1987 yılı sonunda bağımsız sendikalarındaki işçilere yapılmış bir çağrıyı, geçen dört yıl içinde güncelliğinden hiçbir şey yitirmedeği için, aynen yayınlıyoruz.

Bu görüşün de birlikle ve devrimcilikle hiçbir ilgisi yoktur. Bu görüşle, Otomobil-İş genel kurulunda ve temsilciler meclisinde Türk-İş'te birlik yönünde alınan kararların uygulanması ertelenerek, aynı zamanda disiplinsizlik yapılmaktadır.

Türk Metal yönetiminin azıllı gerici olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak bu sendikanın tabanında çok sayıda ileri işçi olduğu, genellikle hızla ilerlemekte olan tabanın yönetimi giderek sıkıştırdığı, bu nedenle yönetimin, özellikle son yıllarda nasıl demagojik militanlık yaptığı da

bilinen bir gerçektir.

Türk Metal zaten değişmeye zorlanmaktadır. Açık ki, bir de Otomobil-İş katılırsa, Türk Metal'de kısa sürede bir nitelik sıçraması olacaktır. Otomobil-İş, Türk Metal yönetimine gerçekten karşıysa, o zaman yapması gereken, "yutuluruz" diye Türk Metal'e girmekten kaçınmak değil, tam tersine bir an önce o sendikaya katılmaktır.

Ancak, Otomobil-İş'in Türk-İş'e katılmak için öne sürdüğü, her işkolunda birden fazla sendika koşulu, kendisi Türk-İş'e katılsa bile, bunun ilerletici etkisi olmasın diye sanki özel olarak aranıp bulunmuştur.

Bu koşul gerçekleşirse, Otomobil-İş'in Türk Metal'i etkileme olanağı azalacaktır. Olduğu kadarıyla etkileme, birliği değil rekabet duygularını güçlendirici yoldan olacaktır.

Her işkolunda tek sendika doğru bir ilkedir. Hatta artık bu bile dar gelmektedir. Yaşam, bir işkolundan da daha geniş sendikal bütünlük gerektirmektedir.

Durum böyleyken, Türk-İş'in tüzüğünde, tam tersine, yanlış ve geri yönde bir değişiklik yapılmasını istemek hangi devrimcilikle bağdaşır?

Bağımsız sendikalarındaki devrimci işçiler!

Sizler devrimci sendikal birliğin önemini çok iyi biliyorsunuz. Bunun içindir ki, devrimci sendikal birliğin yolunu tıkayanlar, önünüze hep, sendikal birliğe doğrudan karşı görünmeyen ve devrimci görünen gerekçelerle çıkıyorlar. Bu gerekçeleri kaldırıp atın!

Haksızlıklar düzeltilmeli ve DİSK Türk-İş'e katılmalıdır

Burjuvazinin Türkiye işçi hareketine karşı son tezgahının adı "DİSK olayı"dır. Terörle Mücadele Kanunu'nun TCK'daki biçimiyle 141-142'yi kaldırmasının bir sonucu, 141-142 üstüne kurulu olan DİSK davasının pratikte düşmesi oldu. DİSK yeniden açılabilir! Öte yandan, DİSK'in taşınır-taşınmaz malları, gelirleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bırakıldı.

Bu gelişme, burjuvazinin hukukunun nasıl aleni bir hukuksuzluğa dönüştüğünün kanıtıdır. Burjuvazi DİSK'e yapılan haksızlığı kaldırmıyor, ama DİSK'in yeniden açılmasının önündeki bazı engelleri kaldırıyor(!) İşte bu, işçi hareketine kurulmuş bir TUZAKTIR!

DİSK'e yapılan haksızlıkların ortadan kaldırılmasını istemek Türkiye işçi sınıfının boynunun borcudur. DİSK davası, tüm sonuçlarıyla birlikte kaldırılmalı, devlet haksız yere cezaevinde tutulanlara tazminat ödemeli, eski işlerine dönmelerini sağlamalıdır. DİSK'in tüm para ve mal varlığı, birikmiş faizleriyle birlikte iade edilmelidir.

Ancak, DİSK ayrı bir sendikal örgüt olarak AÇILMAMALIDIR! Eğer yasal açıdan açmak gerekiyorsa, ilk toplantısında DİSK HER-ŞEYİYLE TÜRK-İŞ'E KATILMALIDIR!

İşçi sınıfımız, 12 Eylül'le gelen dayatmadaki tarihsel şans değerlendirdi ve Türk-İş'te sendikal birliğini gerçekleştirdi. Burjuvazi, şimdi işçi hareketini bölmek, "yeni" DİSK'i de bunun aracı yapmak istiyor.

Burjuvazi, ileri işçiyi yığından ayırmak, sendikaların arasına 1970'li yıllardaki gibi kanlı bıçaklı rekabet sokmak istiyor, "tekelci sendikacılığa hayır" diye açık açık ilan ediyor. Şöyle yazıyorlar: "İşverenin tekelci gücü olması ne kadar zararlı ise sendikaların emek arzında tekelci güçlerle donatılması da o kadar

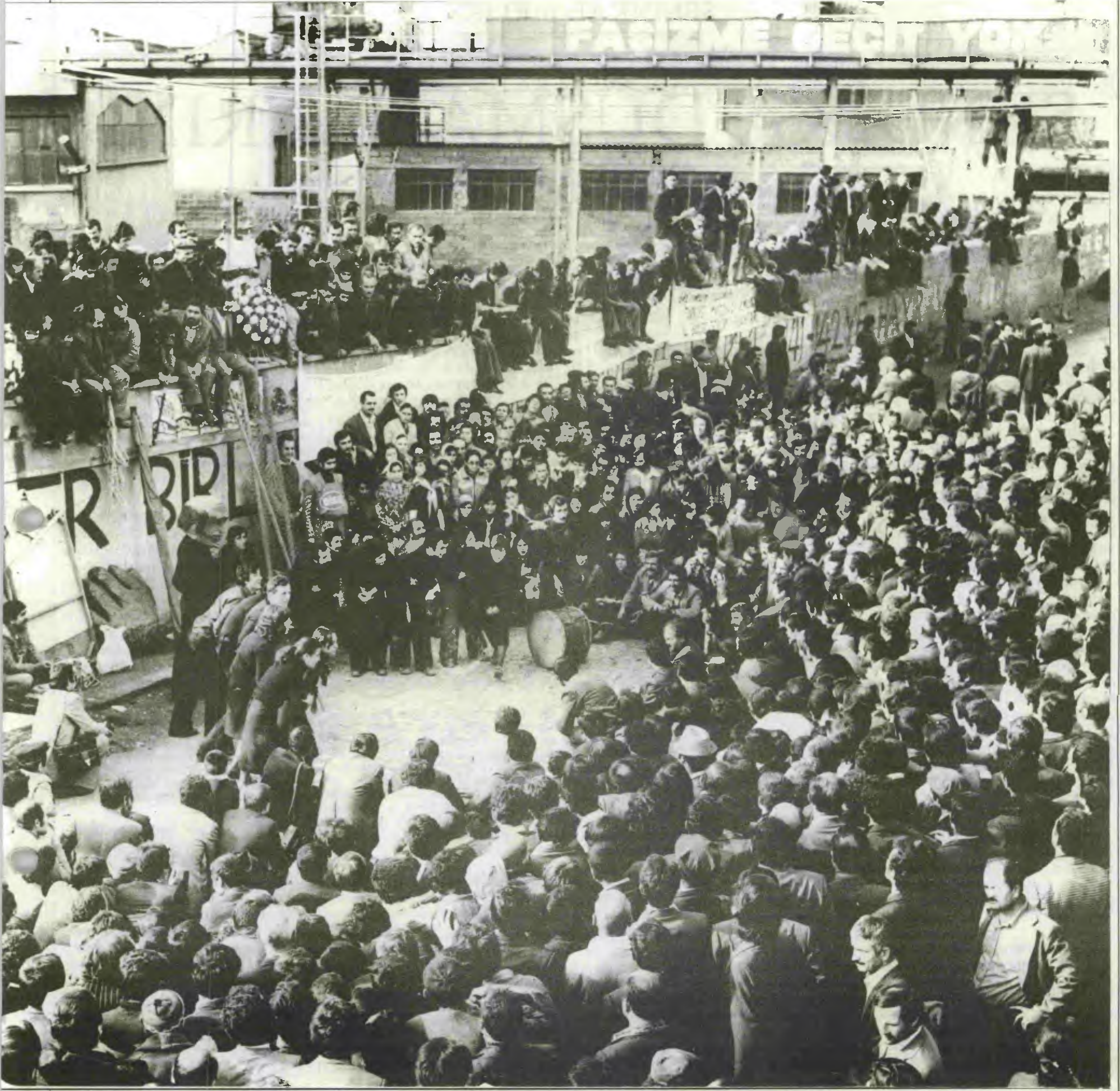
zararlıdır." (Ege Cansen, *Hürriyet*, 28 Nisan 1991) (abç) Üyelerinin militanlığıyla devleşen tek bir Türk-İş yerine, bilinçli olarak zayıflatılmış iki konfederasyonun varlığı, işte bunun ilacı olacaktır.

Kafaları çelmek ve işçileri kurulan tuzağa düşürebilmek üzere bol bol "devrimci", "yeni" sendika lafları dolaştırıyorlar. DİSK'li işçi lideri diye öne sürülen Baştürk'ler falan mı devrimci? Onlar yıllardır burjuva partilerin sözcülüğünü, milletvekilliğini yapıyorlar. Dahası, gazeteler, Baştürk'ün başka DİSK'lilerle birlikte, bugün sermayesi yüz milyonları bulan ve iyi kâr ettiği söylenen bir turizm şirketinin kurucu ortağı olduğunu yazmışlardı. Yalanlandığını duymadık.

Mali gücü kapitalistlikten gelen, burjuva partinin sözcülüğünü yapan, kaşarlanmış sosyal demokrat ama "devrimci" işçi(!) liderleri! YEMEZ! Faşizmin çemberinden geçmiş, o günden bugüne "sendikal birlik, sendika-içi demokrasi ve militan eylem" in yaşamadaki canalcı önemini kendi deneyiminden öğrenmiş olan işçi sınıfımız, bu zokayı yutmayacaktır.

10 yıl öncesinin DİSK üyeleri, bugün Türk-İş'teki devrimci dönüşümün içinde yer alıyorlar. DİSK'in militan mücadele geleneği ve sınıf sendikacılığı anlayışı, bugün Türk-İş üyelerinin yekvücut yığınsal-militan eylemlerinde, eskisinden çok daha güçlü olarak yaşıyor. İşçi sınıfımız, tarihinde ilk kez sendikal birliğini sağlamış olarak SAVAŞI-YOR. Onu, Türk-İş'in değiştirilmesinin "olanaksız" ve sendikal hareketin yeniden bölünmesinin "iyi" olduğuna ikna etmek, hiç de sandıkları gibi kolay olmayacaktır.

Demokrasi kavgasının gözbebeği işçi sınıfı, işçinin gözbebeği sendikal birliğidir. İnsan gözbebeğini korumaz mı? ●

Tek bir işkolunda sendikal bütünlüğün bile dar geldiği, yalnızca ülke çapında değil uluslararası sendikal birliğin gerektiği günümüzde küçük bağımsız sendikalarla ciddi haklar elde edilmesi uzun erimde olanaksızdır.

Bu nesnel gerçek temelindedir ki önde gelen bağımsız sendikalar bile bugün yüzde onluk barajı aşmada güçlük çekmektedirler. Bazılarının ise barajın altına düştükleri bilindiği halde, Çalışma Bakanlığı buna göz yummaktadır. Bu da gösteriyor ki bağımsız sendikalar sendikal birliğin pekişmesini engellemeye burjuvazinin işine yaramaktadır.

Bağımsız sendikacılık işçinin çıkarına

Tüm işçi sınıfının çıkarı sendikal birliğin Türk-İş'te pekiştirilmesini gerektiriyor

değildir. Bağımsız sendikaların bazı yöneticileri işçinin çıkarından önce kendi koltuklarını düşünmektedirler. Türk-İş'te sendikal birliğe karşı bu nedenle bin dereden su getirmektedirler. Ne kadar devrimci görünmeye çalışırlarsa çalışsınlar, dükkancı tutumlarıyla burjuvazinin çıkarlarına hizmet etmektedirler.

Bağımsız sendikalardaki devrimci işçiler!

Yapılması gereken, sendikanızdan istifa edip Türk-İş'e bağlı sendikaya geçmek değildir. Türk-İş'e katılma konusunu sendikanız içinde gündeme getirmeli, yanlışları sergilemeli, arkadaşlarınızı doğru yönde ikna

etmelisiniz. Türk-İş'te sendikal birliğin mücadelesini vermelisiniz ve sendikanızı da alıp, Türk-İş'e öyle gitmelisiniz.

Sendikal birliğe en çok katkısı olacak yol budur. Sendikanızı geride bırakmamış olacaksınız, bölücülük için bağımsız sendikalara bel bağlayanları dumura uğratacaksınız. Birlik içinde davranışa, tabanın söz ve karar sahibi olmasına güzel bir örnek oluşturacaksınız. İşçi sınıfının çıkarlarının koltuk kaygısından fersah fersah önde olduğunu somut canlandıracaksınız.

Bağımsız sendikalardaki devrimci işçiler! Haydi sendikanızı da alın, Türk-İş'e katılın! ●

SENDİKA DÜŞMANLARINI TANIYIN!

Gürkan K. Ufuk

Alev Yayınları'ndan çıkan *Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu ve Türk Metal'de Birlik* kitabı *İşçilerin Sesi*'ni gocundurmuş. "Kendisi yeni, altında yatan düşünceleri eskimiş" dedikleri kitap için bir eleştiri yazısı yazmışlar, kitabın "sayfalarından kan damladığını" ileri sürüyorlar.

Eleştiri, boş gevezelikle dolu ve düzeysiz. Gerçekleri kendi yorumlarına uydurmaya çalışırken, usta sansürcüler gibi kitaptan cımbızlama alıntılar yapmışlar. Yine de yazı güzel bir hizmette bulunuyor, *İşçilerin Sesi*'nin işçi sınıfına ve Marksizme yabancı sendikal anlayışını yansıtıyor, bölücülüğünü sergiliyor.

Yazı, kitabın, "nasıl ve ne için birlik" sorusuna "daha iyi sözleşme için" dediğini, dolayısıyla "sendikal mücadeleyi iyi bir sözleşmeye indirgediğini" ileri sürüyor. (*İşçilerin Sesi*, Sayı:24, s.4) Kitap böyle birşey demiyor, sendikal mücadeleyi de iyi sözleşmeye indirgemiyor. Alıntının bulunduğu pasajda yazarlar Otomobil-İş yöneticilerinin "iyi bir sözleşme" konusundaki açıklama ve görüşlerine atıfta bulunuyor, bu sendikaların iyi bir sözleşme bile yapmaktan aciz, güçsüz olduğunu vurguluyor ve şunu ekliyorlar:

"'İyi' bir sözleşme güçlü sendika olmakla, 'güçlü sendika' olmak ise en başta sınıfın sendikal birlik eğilimini izlemekle olanaklıdır..." (A.Babaishak-M.Köklü, *Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu ve Türk Metal'de Birlik*, Alev Yayınları, İstanbul, Ocak 1991, s.33)

Söylenen yanlış değildir. 3000 kişilik sendikanın işveren karşısındaki pazarlık gücüyle 100 binlik bir sendikanın gücü bir midir? Sendikal birliğin dışında durmaya ısrar eden "bağımsız" sendikaların gücü ortada değil mi? O zaman sorun ne? Sorun şu ki, *İşçilerin Sesi*, iyi bir sözleşme için mücadeleyi *küçümsüyor*, çünkü sendikaların işlevi konusunda kafası karışık.

Sendikalar, işçilerin "kendilerini hiç değilse saf kölelik koşullarının üstüne çıkarabilecek sözleşme koşullarını elde edebilmek için" kurduğu örgütlerdir. "Dolayısıyla, sendikaların acil hedefi, günlük ihtiyaçlarıyla, sermayenin durdurak bilmeyen saldırılarını engellemeye yönelik uzlaşmalarla yani tek kelimeyle, ücret ve çalışma süresi sorunlarıyla sınırlıydı. Sendikaların bu faaliyeti, yalnızca meşru değil, aynı zamanda *gerekli*dir..." (Karl Marks, "Sendikaların Görevleri", Ağustos 1866, aktaran *TKP'nin Sendikal Harekete Bakışı 1980-1990*, İşçinin Sesi Yayınları, s.89)

Doğru dürüst ücret sendikacılığı yapmayan sendika, yine Marks'ın "ücretli emek ve sermaye sisteminin ta kendisini

azletmek için örgütlenmiş kuruluşlar olma" dediği ileri sorumlulukları yerine getiremez. İşçilerin çok iyi bildiği bu basit gerçeği *İşçilerin Sesi* kavrayamamış.

Eleştiri yazısı, şöyle bir birlik anlayışı getiriyor:

"Herşeyden önce birlik yanyana dizilmek ya da hep birlikte aynı sendikanın çatısı altında toplanmak değil, sınıfsal temelde yürütülecek olan sendikal mücadelede *birlikte hareket* edebilmektir. Güçlü olmak ise kelle sayısının çokluğu değil sınıfsal temelde örgütlü güç olmaktır." (abç)

Oysa bakın Marks bu söylenenleri nasıl yanıtlıyor:

"İşçinin satacak yalnızca işgücü varken, sermaye yoğunlaşmış toplumsal güçtür... İşçilerin tek toplumsal gücü, onların sayısıdır. Bununla birlikte, sayısal güç, bölünmüşlük yüzünden kırılır. İşçilerin bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı onların birbirleriyle *kaçınmaz rekabeti* tarafından yaratılır ve sürdürülür. Sendikalar... bu rekabeti kaldırmak veya en azından kontrol altına almak üzere işçilerin *kendiliğinden* girişimleriyle ortaya çıktılar." (K.Marks, *agy*, s.89)

Yani sendikal birlik, işçiler arasındaki rekabete karşı temel bir önlemdir. Küçük burjuvalar istedikleri kadar alay etmeye kalkışsınlar, "kelle sayısının birliği"dir ve işçi sınıfının en geniş yığın örgütleri olan sendikalar, bunu temsil ederler. Dahası, "sendikaların kurulması ve *bir-biriyle birleştirilmesi* bütün ülkelerde yaygınlaştırılmalıdır." (Marks, *agy*, s.90) (abç)

İşçilerin Sesi, Marks'tan 125 yıl sonra hâlâ, sendikal birlik aynı sendikanın çatısı altında toplanmak değildir, birlikte hareket etmektir diyebiliyor.

Türk Metal'de Birlik kitabı Marks'ın çizgisinden ilerliyor, "her işkolunda tek sendika, ülke çapında tek sendikal örgüt" diyor. İşçi sınıfı devrimcilerinin sendikal birlik anlayışı budur.

Eleştiriye yazanlar, kitabın, "uzunca bir zaman süreci içinde ele alındığında, çeşitli eğilimleri" yansıttığını belirtip yararlandığı (işlerine gelmediği için bu bölümü almamışlar) istatistiklere karşı çıkıyorlar. "Egemenlerin istatistikleri ne niyetle yaptıkları ayan beyan ortada" diyorlar. Bu istatistikler devrimci tezlere dayanak yapılamazmış. Neden? Çünkü, "istatistiksel veriler metal işkolunda sendikal birlik eğiliminin Türk Metal yönünde geliştiğini ortaya koyuyor". Kitabın verileri yanlışsa, doğrusunu söyleseler ya! Bilim düşmanlığının, cahilliğin böyleleri görülmemiştir. Onlar böyle olabilir ama, işçi sınıfının bilime büyük gereksinimi vardır.

Metal işkolunda eğilim, Türk Metal'de birlik yönünde gelişmektedir. İşçilerin 12 Eylül 1980 sonrasında Türk Metal'e zorla ve hileyle itilmiş olmaları, bugün ileri işçiler, işçi sınıfı devrimcileri için büyük

bir avantaj yaratmıştır. Çünkü, dayatmayla bu sendikaya itilen öfkeli işçi yığınları Türk Metal'de derinden bir deprem başlatmışlardır. Gerçek devrimcinin görevi, bu güçten Türkiye işçi hareketinde bir sıçrama yaratmada yararlanmaktır. Üstelik, Lenin'in de dediği gibi, "gerici sendikalarda çalışmamak demek, gerektiği kadar gelişmemiş olan ya da henüz geri olan işçi yığınlarını, gerici liderlerin etkisine, burjuvazi ajanlarının, aristokrat işçilerin ya da 'burjuvalaşmış işçilerin' etkisine *terk etmek* demektir." (Lenin, *Sol Komünizm*, Sol Yayınları, s.49-50) (abç) İşçi sınıfı devrimcileri için bu lüktür.

İşin ilginç, *İşçilerin Sesi*, bu durumun farkındadır. Bir yandan bağış çağrış Türk Metal'de birliğe karşı çıkarken, bir yandan da Türk Metal'de çalışmayı reddetmeyiz gibi laflar söylüyorlar. Ama dertleri birlik olduğundan değil, bu yöndeki eğilimin önünü almak, Türk Metal'i "tarumar etmek" için! Bunu da, utanmadan "devrimci" sözünün ardına gizlenerek yapıyorlar. Bakın ne diyorlar:

"Devrimciler koşullara göre gerici-faşist sendikalarda da çalışırlar. Ve bugünün koşullarında da Türk- Metal'de çalışılmalıdır. Ancak, bu çalışma, kurumsallaşan gerici-faşist anlayışı ve *örgütü teşhir ve tarumar etmek, parçalamak* ve içinde yer alan *iyi niyetli unsurları tarafsızlaştırmak, kazanmak için yapılmalıdır*. Türk-Metal'de çalışmak işçilere Türk-Metal'de örgütlenin diye hedef göstermek anlamına hiç mi hiç gelmez." (*İşçilerin Sesi*, s.4)

Devrimciye(?) bakın siz! "Koşullara göre"(!) Türk Metal'de de çalışmış ama, bunu *örgütü tarumar etmek, parçalamak için* yaparmış. Bunu, Türk Metal'deki 150 bin küsur metal işçisini kazanmak için değil, yalnızca "iyi niyetlileri *tarafsızlaştırmak, kazanmak*" için yaparmış. Dikkat edin, vurgu "tarafsızlaştırmak" sözündedir. Bu söz, Marksist literatürde temelde düşman addedilen, düşmanın ana gücünü bölmek üzere "safdı" bırakılabilecek kesimler için (örneğin, tekeldışı burjuvazi, küçük burjuvazi) kullanılır. *İşçilerin Sesi*'nin gözünü kan bürümüş. Türk Metal'in üyelerini genelde "kötü niyetli", "düşman" olarak görüyor, kimi "iyi niyetli unsurları" da "tarafsızlaştıracak"!

Yönetimi azılı gerici bile olsa, bir işçi sendikasını, burjuva devlet gibi tarumar edilecek bir düşman olarak görmek, en hafifinden işçi sınıfı düşmanlığıdır. **İŞÇİLERİN SESİ, İŞÇİ VE SENDİKA DÜŞMANIDIR!**

İşçi sınıfı devrimcilerinin yolunu ise Lenin şöyle çizmiş:

"Biz savaşımlı, 'işçi aristokrasisine' karşı savaşımlı işçi yığınları adına, bu yığınları *kendi yanımıza kazanmak için* yaparız; işçi sınıfını *kendi yanımıza çekmek için* oportünist

ve sosyal-şöven liderlerle savaşırsınız." (Lenin, *agy*, s.49-50)

İşçilerin Sesi, bu işçi ve örgüt düşmanlığını "devrimci" tutum olarak sunuyor, gerekçesi de hazır:

"Türk-Metal'e sarı sendika denemez. Çünkü bu sözcük hafif kalır, *Türk Metal gerici-faşist bir sendikadır*. Sendika olarak böyledir çünkü bu özellikleri *kurumsallaşmıştır*... Sorunun çözümü yöneticileri değiştirmekte değil,... Türk- Metal üyesi olan işçilerin örgütlü güç olabilmesindedir." (*İşçilerin Sesi*, s.4) (abç)

Türk Metal'in yönetimi gerici-faşisttir. Ama, bu sendikada örgütlü 150 bin metal işçisini faşist ya da faşistleştirilmiş (çünkü faşist kurumsallaşmanın amacı budur) olarak görmek için gerçekten derin bir işçi düşmanı olmak gerekir. Devrimcinin görevi, burjuvazinin türlü oyunlarıyla sendika yönetimine çöreklenmiş gerici-faşist yöneticileri defetmektir. Bu da, işçi sınıfına güven duyarak, o sendikada çalışmakla olanaklıdır. Lenin bu görevi de şu sözlerle vurguluyor:

"Komünistlerin bütün görevi, bilinçlenmede geç kalanları *inandırmayı* bilmek, onların *arasında* çalışmayı bilmektir, yoksa çocukça uydurmalardan başka birşey olmayan 'sol' sloganlar ileri sürerek onlardan *ayrılmak* değildir." (Lenin, *Sol Komünizm*, s.52-53)

İşçilerin Sesi'nin kendini işçilerden ayırarak korkak dövüşmesinin elbette bir nedeni var. *İşçilerin Sesi*, yalnızca metal işkolunda değil, tüm işkollarında bölücü planlar peşindedir. *Türk Metal'de Birlik* kitabının savunduğu görüşü "metal işçisini batağa sokacak sağ bir mantık" olarak niteledikten sonra, "sol tutum" diye bakın neyi getiriyor:

"Devrimci sendika ise hangi sendikada olursa olsun (ya da sendikasız) iş yerlerinden ilmek ilmek oluşacaktır. İşyeri komitelerinde ve konseylerinde *örgülenen* işçiler o günün koşullarında ya *varolanların dışında bir sendikal yapı* kuracak ya da örgütlü bir güç olarak varolanlar arasında tercihte bulunacaktır." (*agy*) (abç)

Bu bölücülük değil de ne! Üstelik, varolan sendikalar içinde "tabandan fişkıran sendika-içi demokrasi"nin organı olarak son derece değer taşıyan işyeri komitelerini de kendi bölücülüklerine araç etmeye çalışıyorlar. "Sol mantık" falan değil, işçi sınıfına karşı sahtekarlık olan bu bölücü planı hiçbir işçiye yutturamayacaklar. İşçi sınıfı birliğini takozlayan bu girişimlere izin vermeyecek.

İşçi sınıfının kurtuluşunun temel bir adımı onun sendikal birliğinden geçer. Metal işçileri Türk Metal'de, tüm işçiler Türk-İş'te birleşmelidir. İşçileri kendi dar çıkarları yolunda zehirlemeye kalkışanlarla savaşağız. ●

İşçilerin Sesi'nden yanıt bekliyoruz!

En büyük işçi sınıfı değilse kim?

İşçilerin Sesi, "en büyük işçi sınıfı başka büyük yok" ve "Türk Metal'de (Türk-İş'te) birlik" anlayışının "kitle kuyrukçuluğu" olduğunu ileri sürüyor. Bu tutumda, işçiyi ve işçi sınıfı ideolojisini küçümseme, "geri yığınlar"dan uzak durmaya çalışan bir kafa yapısı yansıyor.

Biz, bölücülükleri ve işçi düşmanlıkları ortada olan bu "devrimci" bayların söylediklerini önemsiyoruz. Çünkü şunu biliyoruz:

"Her sınıf, en aydınlanmış bir ülkenin koşullarında bile, en ilerlemiş sınıf olsa bile ve anın koşulları bu sınıf içinde bütün fikri yeteneklerin istisnai bir ilerlemesini sağlamış olsa bile, yine de sınıflar varlıklarını sürdürdükçe ve sınıfsız toplum kendi temelleri üzerinde tam olarak oturmadıkça ve gelişmedikçe, her sınıf içinde, zorunlu olarak, kendini düşünmeyen, düşünme yeteneğinden yoksun temsilciler bulunacaktır. Başka türlü olsaydı kapitalizm, yığınları ezen bugünün kapitalizmi olamazdı." (Lenin, *Sol Komünizm*, Sol Yayınları, s.73)

Görevimiz, ideolojisi, örgütü eliyle kendisine ulaştırılmadıkça siyasal geriliği sürececek olan işçi sınıfını bu öğeleriyle birlikte ilerletmek, devrime hazırlamaktır. Bunun önemli bir yönü sendikal birliğin ikircimsiz savunulmasıdır.

Kapitalizmde tek devrimci sınıf işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının "en büyük" oluşu, bir yönüyle bu özelliğinden, bir yönüyle de sayısal büyüklüğünden ileri gelir.

Değerli işçi sınıfı devrimcisi Emine Engin'in bilimsel araştırması, Türkiye'de ücretli, işli işçi sayısının 1989 yılında 8 milyon 750 bin olduğunu buldu. Buna 2,5 milyon işsiz işçiyi (işçi yedek ordusu) katınca eder 11 milyon 250 bin! İşçi emeklileri de işçilerin parçası. SSK'ya bağlı 850 bin işçi emeklisini de buna kattınız mı, 12 milyon 100 bin İŞÇİ eder! Çalışma Bakanlığı'nın güdük istatistik-

lerini temel alan ikinci bir yöntemle hesaplandığı zaman bile Türkiye'de işçi sayısı 1989 yılı için kabaca 9 milyon 650 bin çıkıyor!

Aile büyüklüğünü ortalama 4,5 kişi kabul eder, çift saymaları dışarıda bırakırsak, işçi sınıfının (aileleriyle birlikte tüm işçilerin) büyüklüğünü 21-25 milyon olarak buluruz. Türkiye nüfusu 56 milyondur. İşçi sınıfımız bunun yüzde 44'üne varan bir büyüklüktedir. Demek ki sayısal olarak da en büyük işçi sınıfıdır.

Şimdi *İşçilerin Sesi'*ne soruyoruz: En büyük işçi sınıfı mı, değil mi? Sizin bildiğiniz, bizim bilmediğimiz başka büyük var mı? Varsa kim? Çekinmeden, utanmadan, dürüstçe YANITLAYIN!

Bir ufak nokta daha kaldı: Bizim, Otomobil-İş'e egemen olan burjuvazinin yağcısı çizgiyle "ikiz kardeş" olduğu-muzu yazıyorsunuz. İkizi bırakın, biz, onlarla hiçbir zaman kardeş olmadık. 1970'lerin sonunda işçi sınıfı partisini ve işçi sınıfını uçuruma götürdüklerini gördük ve duruma müdahale ettik. O gün bugündür verdiğimiz kavga ortadadır.

Size gelince. Sizin ikiz kardeşiniz var! Almanya'da bir ara onları Hamburg'da kurdukları derneğin adıyla "Eşekçiler" olarak çağırırlardı. ●

15-16 HAZİRAN
AYAKLANMASININ
21.YILDÖNÜMÜ

"He hey de hey, işçim geliyor!"

Alpay Kırcaali

Türkiye işçi sınıfının mücadele geleneğinin önemli bir kilometre taşıdır 15-16 Haziran. Bugün geriye baktığımızda, onda değerli dersler görüyoruz.

15-16 Haziran 1970'de işçi sınıfı, 274-275 sayılı sendikalar yasası ile grev ve toplu sözleşme haklarına el atılmasını diye sokağa çıktı. Burjuvazi ordusuyla, polislerle sınıfı durdurmak istedi. İşçi sınıfı tankları, barikatları aştı, polisleri, askerleri önüne kattı sürdü.

15-16 Haziran işçi sınıfının kendiliğinden bir ayaklanmasıydı ve 1971 öncesi devrimci kabanşın ulaştığı en yüksek noktaydı.

Bir takım solların önemini hâlâ anlayamadıkları ve sadece yürüyüş, miting, eylem gibi algıladıkları bu olayı, burjuvazi her zaman bir ihtilal provası olarak gördü ve korkuyu ilklelerinde hissetti.

Bu eylemle işçiler "Türkiye'de işçi sınıfı var mıdır, ne kadardır?" gibi tartışmalar yapan liberallere, "sol"lara gereken cevabı verdi ve bu tartışmaları bir gecede bıçak gibi kesti.

Başlangıçta, kalkışmanın kendiliğinden olması nedeniyle, "işçi-ordu el ele" sloganlarıyla ve Türk bayraklarıyla yürüyüşe geçen işçi sınıfının önüne tankları ve barikatlarıyla ordu dikilince, el ele olamayacaklarını çok çabuk anladılar. Tankların ve barikatların üstünden aşarak çıplak elleriyle polisi ve askerleri sürdüler.

Bu gün işçi sınıfı şöyle bağırıyordu: "İşçiler yürüsün, demokrasi büyüsün", "demokrasi için tek yol devrim", "işçiler birleşin, iktidara yerleşin".

15-16 Haziran Türkiye işçi sınıfının kendisini anlamasına yol açmış, güçlü ve güçsüz olduğu yanlarını görmesini sağlamıştır. Gücünü görmüştür, çünkü siyasal bir amaç için yüzbinler alanlara dökülmüştür. Güçsüzlüğünü görmüştür, çünkü bu kendiliğinden ayaklanmayı yönetecek partisinden yoksundur.

15-16 Haziranlardan bu güne gelinceye kadar işçi sınıfımız sayısız deneyler yaşamış, kah yenmiş ilerlemiş, kah yenilmiş gerilemiştir. Ama sonuçta tarihin yönünde bilinçlenmiş ve bilenmiştir. Bunun en son örneğini şanlı Zonguldak madencilerinin yürüyüşünde bir kere daha gördük. Yığınlar en iyi kendi deneyimleriyle öğreniyorlar.

Günümüzde, bütün dünyada gericilik dönemi yaşanıyor. İşçi sınıfının bütün değerleri ve Marksizm küçümseiyor, öldüğü iddia ediliyor. Bu yüzden 15-16 Haziran'lar şimdi daha derinden anlaşıl-mak zorundadır.

Tek devrimci sınıf işçi sınıfıdır ve gelecek onun ellerindedir. ●

BUNLAR BÖLÜCÜDÜRLER!

İşçilerin Sesi bölücüdür. İşçi sınıfının varolan sendikal birliğine de, bu birliğin pekiştirilmesine, sendika-içi demokrasi ve militan eylemle geliştirilmesine karşıdır. Amacı, varolan sendikalar içinde, işyeri komitelerini araç ederek "paralel sendika" kurmaktır. Bunun adını da devrimci sendika koymuş. Bakın 24.sayısında *İşçilerin Sesi* işyeri komitelerine ilişkin ne diyor:

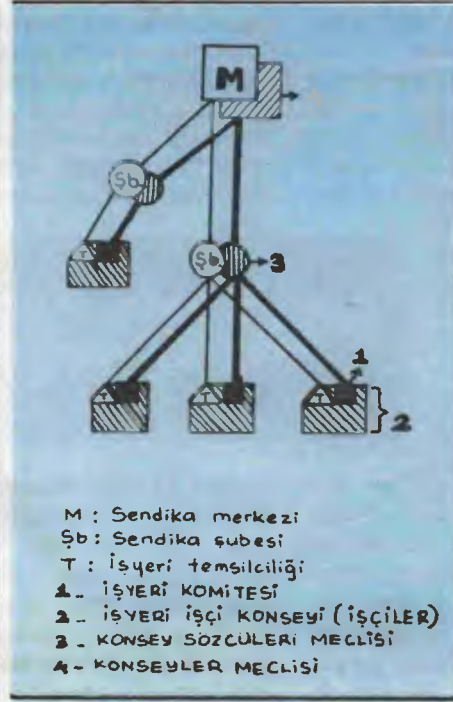
"Devrimci sendika... hangi sendikada olursa olsun (ya da sendikası) işyerlerinden örgütlenerek ilmek ilmek oluşacaktır. İşyeri komitelerinde ve konseylerinde örgütlenen işçiler o günün koşullarında ya varolanların dışında sendikal bir yapı kuracak ya da örgütlü bir güç olarak varolanlar arasından tercihte bulunacaktır." (*İşçilerin Sesi*, Sayı:24, s.4)

Önerilen, varolan sendikanın içinde, ama onun disiplininin dışında, "ayrı" bir sendikal yapı, "ayrı" bir örgüt oluşturulmasıdır. Bu öneri, aynı yayının 1 Mayıs 1989 tarihli sayısında verdiği şemayla uyumludur. (Çizime bakınız) Çizimde sendikanın örgütlenme şeması ince çizgilerle, "işyeri komitelerinin" örgütlenme şeması ise kalın çizgilerle gösterilmiş. Bir bakışta görülen, "sendika içinde sendika" değil mi?

Biz bölücü değiliz diyorlarsa, sendikal birlik için basit, kestirme yol varken, neden dolambaçlı yolları tercih ediyorlar? Kestirme yol, işçilerin "her işkolun-

da tek sendikada, tüm ülkede tek konfederasyonda (yani Türk-İş'te) birleşmeleri"dir. Niye bunu savunmuyorlar? SAVUNAMAZLAR. Ama birlik üzerine ahkâm kesmeden de edemezler. Neden?

Çünkü, işçiler sendikal birliğe büyük önem veriyorlar. 12 Eylül'le gelen ve DİSK'in yasaklanmasıyla kendini gösteren tek sendika dayatması, işçi sınıfımızın yakın tarihinde ilk kez, "her

işkolunda tek sendika, Türk-İş'te sendikal birlik" biçiminde bir *sendikal birlik şansı* doğurdu. İşçiler dayatmayı yutmadılar ama, Türk-İş'te sendikal birliğin yarattığı korkunç gücü, son 4-5 yılın yığınsal eylemleri içinde gördüler. Ulaşılan bu noktadan geri gitmeye karşı kararlı tutum almaktadırlar. Bugünün ihtiyacının "Türk-İş'te birlik, sendika-içi demokrasi ve militan eylem" olduğunu görmekte-dirler.

Böyle bir işçi sınıfına, bölücü propaganda yapmak son derece zordur. Türk-İş yönetiminin uzlaşmacılığı bile bölücülüğe değil, sendika-içi demokrasi yolunda eyleme prim vermektedir. Bu yüzden, bölücüler, işçinin karşısına açıkça bölücülük yaparak çıkmıyorlar. İşyeri komiteleri gibi son derece *değerli* örgütlenmelerin ardına sığınıyorlar. Onları, et tutar duruma geldiğinde kendi "paralel sendika" hayallerine araç etmeyi hedefliyorlar.

Yaşamın son 10 yıldır güçlenerek getirdiği eğilim "her işkolunda tek sendika, Türk-İş'te sendikal birlik"tir. Bunun kendisi açısından dehşetli sonuçlarını bir ölçüde yaşayan burjuvazi, şimdi liberaller eliyle "DİSK", "yeni sendika", "tekelci sendikacılığa son" gibi tartışmaları canlandırmaya çabalyor. Biz, Türkiye işçi sınıfının sezgisine, sağduyusuna, engin deneyimlerinden çıkardığı derslere her zaman güvendik. Bu oyunu da bozacağına inanıyoruz. ●

Asgari ücret: Net 3 milyon!

İlyas Merter, asgari ücreti inceliyor, 1991 yılının olması gereken asgari ücret düzeyine ulaşabilmek için Türk-İş'in atak dövüşmesi gerektiğini vurguluyor

Bu ay içinde, 1991 yılı asgari ücret düzeyi belirlenecek. Asgari ücret, tüm öteki ücret düzeylerinin belirlenmesinde bir bazdır. Bu anlamda ülkenin en büyük toplu sözleşmesi olarak nitelendirilebilir ve işçi sınıfının tümünü yakından ilgilendirir. Asgari ücret konusu, genel bir hedefe yöneldiği, işçileri ortak, değişmez hakları temelinde birleştirdiği, bir bütün olarak işverenleri ve devleti karşısına aldığı için ekonomik savaşımın siyasal nitelik alışını hızlandıran, bunların bütünlüğünü derinden kavratır, çok önemli bir mücadele odağıdır.

Bugün asgari ücret iki farklı yoldan belirleniyor.

Birincisi *resmi asgari ücret* tir. İşçi temsilcisi Türk-İş'in, işverenler ve onların devlet temsilcileri karşısında daha baştan iki-bir mağlup olduğu (ve genellikle sahayı terkettiği) Asgari Ücret Komisyonu'nun top-

lantılarında belirlenir. Yürürlükteki resmi asgari ücret geçen yıl net 234 bin (brüt 414 bin) lira dolayında saptanmıştı.

İkinci asgari ücreti, genellikle *niteliksiz işgücü* çalıştıran genel hizmet işkolundaki toplu sözleşmeler belirliyor. Öteki işkollarının işçileri de kendi ücret düzeylerinin *bunu taban kabul ederek* yükseltilmesini istiyorlar. Bu da, geçen yıl Belediye-İş'in İstanbul belediyesinde imzaladığı sözleşmeyle, ortalama net 1 milyon 76 bin (ek ödemelerle brüt 2 milyon 224 bin) lira kadar oldu.

Belediye-İş'in eriştiği ücret düzeyi yakınına geliyor ama, her ikisi de *olması gereken asgari ücret* düzeyine ulaşamamıştır. Bunu neye dayanarak söylüyoruz?

Kapitalizmde *işgücünün değeri*, işçinin üretim sırasında tükettiği işgücünü yeniden kazanabilmesi, işçi sınıfının neslini sürdürebilmesi için gerekli me-

taların eşdeğeridir. Üretilen değer işgücünün değerinden daha büyüktür ve artık-değer olarak kapitalistin cebine girer. Ücret, işgücünün fiyatıdır. İşgücü değerinden farklı olabilir.

Burjuvazi, artık-değeri (sömürüyü) artıracığı için işgücünün değerinden daha düşük ücret vermeye çabalar. İşsizlik ve enflasyon bu amaca hizmet eden iki güçlü silah-tır. Daha düşük ücretle çalışmaya hazır işçi kesimlerinin varlığı ücretlerin düzeyini düşürür. Öte yandan burjuvazi, ücretlere yaptığı zammı ürünlere yaptığı zamlarla fazlasıyla geri alır.

Türkiye gibi az ve orta gelişmiş ülkelerde (ki bunlara emperyalist zincirin zayıf halkaları da diyoruz) en çarpıcı olgu, *aşırı düşük* ücret düzeyleridir. Ücretler çoğu zaman işgücü değerinin fiziksel sınırının da

niteliksiz işgücü değerinin altında kalmaktadır. (Bakınız: *Kavga*, Sayı:1 s.4) Çünkü her tensikatın ardından işe resmi asgari ücretle işçi alınmaktadır.

1991 yılında asgari ücret ne olmalıdır? Bu konuda bazı solcularla sendikacıların "burjuvaziden ne alabilirsek o olmalı" dediklerini duyar gibi oluyoruz. Gerçekçi istem bu

**Tek, genel ve net olarak
3 milyon TL
asgari ücret!**

değildir. İşçilerin asgari ücrette gerçekçi istem ölçütü, burjuvaziden neyin "alınabilir" olduğu *değil*, bugün üretim güçlerinin genel gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan işçilerin, emekçilerin yararlanmasını garantilemesidir.

altındadır. Bu durumu işçiler "sefalet ücreti" sözüyle açıklıyorlar.

Asgari ücret, niteliksiz işgücünün değeridir. Yani, vassıfız bir işçinin, eşi ve iki çocuğuyla birlikte barınma, beslenme, ulaşım vb. gibi *fiziksel* gereksinimlerinin ve tarihsel koşullarla belirlenmiş *toplumsal-kültürel gereksinimlerinin* eşdeğeridir. Olması gereken asgari ücret budur.

Öte yandan, İş Yasası ve Asgari Ücret Yönetmeliği ise şöyle bir tanım getirmektedir:

"Asgari ücret, işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu gereksinimlerini günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir."

Ancak, Türkiye burjuvazisi bugüne kadar, *bir işçi* bazında yaptığı bu güdük tanıma uygun düşecek bir asgari ücret *bile* belirlememiştir. Türkiye'de resmi asgari ücret, niteliksiz işgücü değerinin kat kat altında belirlenmektedir. Birakın asgari ücreti, ortalama ücretler bile

Gerçekçi istem "insanca yaşam ücreti"dir.

Asgari ücret:

a) Niteliksiz işgücünün değerini yansıtmalıdır.

b) İki çocuklu bir ailenin fiziksel ve toplumsal-kültürel tüm gereksinimlerini dikkate almalıdır. (TBMM'nin kabul ettiği "Avrupa Toplumsal Şartı" adlı belge, asgari ücrette aile ölçütünün dikkate alınmasını öngörüyor.)

c) Net saptanmalıdır.

d) Tüm ücret belirlemelelerinde ortak taban alınmalıdır.

e) Tarım-endüstri ve 16 yaşından küçükler-büyükler ayrımı kaldırılmalı, uygulama genel olmalıdır.

İşçi Sağlığı Derneği, geçen yıl bu temelde bir hesaplama yapmış ve 1990 yılı için olması gereken asgari ücreti *net* 1 milyon 800 bin lira olarak bulmuştu. 5 Mayıs 1991 tarihli *Hürriyet* gazetesinde yayınlanan verilere göre, Mayıs 1990-Nisan 1991 dönemi için 12 aylık enflasyon (DİE rakamlarıyla) % 62,1 oldu. Bu yılın "olması gereken asgari ücret" rakamı da, geçen yılın miktarına bu oranda eklemeye yapılarak bulunur: 3 milyon 47 bin 480 lira. Yuvarlak rakamla 3 milyon!

1991 yılı asgari ücret düzeyi net 3 milyon lira olmalıdır. Bu rakam, hiç de yüksek bir rakam değildir. Dört kişilik bir ailenin yalnızca aylık mutfak masrafı *Hürriyet'e* göre 598 bin lira (*Cumhuriyet'in* hesabına göre 981 bin lira) tutuyor. Aynı gazetenin, çocukların yol masrafını yok sayarak, kültürel gereksinimleri, tatil harcamalarını *dışarıda bırakarak* yaptığı "zorunlu harcamalar" tutarı bile, 1991 Nisan ayı için 2 buçuk milyon lirayı aşmaktadır. Burjuva basının bu iskonto lu değerlendirmeleri bile bizi doğrulamaktadır.

Bir fikir versin diye belirtelim, İETT işçileri "İSKİ'de çalışan bir belediye işçisi bugün üç milyon lira maaş almaktadır" diyorlar. Bu durum, Belediye-İş'in sözleşmelerinin vardığı düzeyin, olması gereken asgari ücret düzeyine ne denli yakınladığını gösterir. Bu istemimizin haklılığını bir kez daha doğrular. *Asgari ücret tek, genel ve net olarak 3 milyon lira olmalıdır.*

Bu hedefe ulaşmada Türk-İş'e düşen görev, işçi sınıfının yaşamını sürdürme hakkının kararlı savunucusu olmaktır. Türk-İş, komisyona toplantılarını terketmemeli, tersine bu toplantıları işçilerin gerçekçi istemlerinin tüm emekçilere duyurulduğu birer *kavga platformu* yapmalıdır. Atak dövüşen bir Türk-İş, tensikatların işyerlerini alev alev tutuşturduğu şu dönemde, işli-işsiz milyonlarca işçinin aktif desteğini alacaktır. ●

İŞÇİ MUHABİRLERE ÇAĞRI

KAVGA, haksızlığa, sömürüye diş bileyen emekçi milyonların *platformudur*. *KAVGA*'yı besleyen, yayan *aktif okuyucu*, yani *işçi muhabir*, *KAVGA*'yla okuyucusu arasındaki iletişim kanalıdır.

KAVGA, işçi sınıfının görüşlerini, savaşımlarını yansıtır. Bu görevi yerine getirirken, haber ve bilgileri en doğru olarak, kavganın bizzat içinde olanlardan, *işçi muhabirlerden* alır.

İŞÇİ MUHABİRİN haber kaynağı, yalnızca fabrikalar, grevler, sendikalar, eylemler değildir. O, yaşamın her alanından haber verir, bilgi ve belge iletir.

İŞÇİ MUHABİR'in geçtiği haber ya da yorumda şu altı sorunun yanıtı mutlaka bulunur: Olay nedir? / Kim, kimlerle? / Nerede olmuş? / Ne zaman? / Nasıl? / Neden?

İŞÇİ MUHABİR, haberini kısa ve basit cümlelerle kaleme alır. Gereksiz "devrimci" edebiyattan kaçınır.

"Her işçi-emekçi *KAVGA* okuyucusu, her okuyucu abone, her abone işçi muhabir olmalıdır." İşçi muhabir planlı, hedefli çalışmalıdır. "Bu ay kaç kişiyi abone edebilirim", "aboneleri çalışmaya nasıl katabilirim" gibi sorular, hedef saptamada yardımcıdır.

Dergi matbaadan çıkar çıkmaz önce abonelere ulaştırılmalıdır. *KAVGA*'yı aboneye elden ulaştırma işçi muhabirin görevidir. Abonenin görüş ve eleştirilerinin iletilmesi de işçi muhabirin görevlerindendir.

Okuyucu çevresi büyüyüp abone sayısı arttıkça, işçi muhabirler, İŞÇİ MUHABİR GURUPLARI olarak biraraya gelir.

YAKIN hedefimiz, tüm Türkiye'de *KAVGA*'cı işçi muhabirler ağı yaratmaktır.

**İzmir 1 Mayıs Tertip Komite-
si üyesi Belediye-İş İzmir
2 nolu şube başkanı
Basri Çavuşoğlu**

Bir Mayıs işçi bayramında, sınıf dayanışmasında bizler Belediye-İş sendikası ve tertip komitesi olarak İzmir'de Türk-İş bünyesindeki tüm sendikaların yanımızda olmasını diliyorduk. Onların yanımızda olmaması eksiklikti. Fakat yine de büyük bir başarı oldu.

Katılım nasıldı sizce?

Bize göre katılım olumluydu. Bugün Belediye-İş olarak 12 bin üyemiz tamamen üretimi durdurdu. Sadece önemli su dağıtıcısı, su pompacısı otobüsler çalıştı. Yani Belediye-İş sendikası olarak bütün tabanın katılımı sağlandı. Tertip Komitesi olarak memnunuz.

Coşku da iyiydi. Bilmiyorum dışarıdaki coşkuyu izleyebildiniz mi?

Tabii biz tertip komitesi olduğumuz için oradaki görevlerle ilgilenmekten pek fazla izleyemedik. Fakat şunu gördük, çalışan insanlar bayramlarını kutlamak için doluydular. İnsanlar içten gelen duygularını açığa vurdular.

Tabanın sahip çıkması çok iyiydi. Özellikle Belediye-İş tabanının.

Bu, Türkiye işçi sınıfının 12 Eylül'den sonraki baskıları üzerinden attığını gösteriyor. İşyerimizde çalışan 2500 kişinin tümü eyleme katıldı. Hiçbir işçinin çekimser davranıp buraya gelmemekte direnmesini görmedik. İşyeri temsilci arkadaşlarımızın verdikleri bilgiler bizi çok mutlu kıldı. İşçi sınıfı kendi davasına sahip çıkıyor. İzmir'de işçi sınıfının önüne hiçbir engel konulamayacağı bir anlamda ispatlandı.

Başkan bu seneki kutlama önümüzdeki 1 Mayıs'ı nasıl etkiler?

Tertip komitesindeki arkadaşlarımızla daha bir araya gelip görüşüp değerlendirmek yapamadık. Yalnız şuna eminim,

ÖNCÜ İŞÇİLER NE DİYOR?

Kavga İzmir Temsilciliği'nin 1 Mayıs'ta yaptığı, güncel işçi sorunlarını ele alan röportajları, önceden duyurduğumuz gibi bu sayımızda yayınlıyoruz

92 yılı 1 Mayıs'ında insanlar kesinlikle kendiliğinden alanlara çıkacaktır. Çok daha görkemli olacaktır. İsteğimiz, 92 1 Mayıs'ını İstanbul Taksim Alanı'nda kutlamaktır. İzmir'deki bütün tabanla oraya gitmek, hedefimiz bu.

Yani bu yıl alanlara çıkmak sonuçta Taksim'e çıkmak için bir sıçrama olacaktır?

Bütün mücadele o esasında. Bugün biz Türkiye'de 1 Mayıs Alanı'nı Taksim Alanı olarak kabul ediyoruz. Orada şehitlerimiz var. Onların kanları var. Biz hala Türkiye'de tüm işçilerin 1 Mayıs'ı orada kutlamasını istiyoruz. Kısacası bizim 1 Mayıs'ı İzmir'de bu şekilde kısıtlı kutlamamız bile pek tatmin etmiyor.

Önümüzdeki 1 Mayıs'ta 1 Mayıs'ı Taksim'de kutlayacağımızı, 1 Mayıs Alanı'nın orası olduğunu mu söylüyorsunuz?

İşçi sınıfımızı, sendika tabanlarıyla birlikte gelecek 1 Mayıs'larda Taksim Alanı'na bekliyoruz. Buluşmak üzere.

Teşekkür ederiz. Önümüzdeki 1 Mayıs'ı Taksim Alanı'nda kutlamak üzere çalışmalarınızda başarılar dileriz.

**İzmir 1 Mayıs Tertip Komite-
si üyesi Belediye-İş İzmir 6
nolu şube bşk. Haşim Candan**

Uzun yıllardır ilk kez 1 Mayıs kutlandı. Katılım ve örgütlenmesi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

İzmir'de kutlanan 1 Mayıs'ı çok olumlu değerlendiriyoruz. Hep beraber onur

verici bir olay yaşadık. 12 Eylül faşizminden sonra baskı ve zulüm altında böyle bir günü kutlamak tüm işçi sınıfına ve bize onur vermiştir. Bu onur, tertip komitesi olarak çocuklarımıza, torunlarımıza bırakacağımız en büyük armağandır. Birçok eksiklerimiz oldu ama işçi sınıfı bayramını gerektiği biçimde kutladı. Konak Alanı'nda kutladı, davullu zurnalı kutladı ve hiç kimsenin müdahale etme cesaretini bulamadığı bir ortamda kutladı. Amacına ulaşmıştır.

Siz Konak alanı için başvurmuşsunuz, fakat Balık Hali'ne izin verildi. Emniyet müdürünün gerekçesi neydi?

Burada önemli olan şu: İnsanlar hedefledikleri birşeyi kararlı bir tutumla hedefe götürdüler. Belediye-İş, Belediye-İş şube başkanı, tertip komitesi birlikte bir hafta öncesinden ilan etmiştik: Biz Konak Alanı'na çıkacağız!

Her koşul altında çıkacağız demiştik, bu tutumumuzu sonuna kadar sürdürdük. İzmir Emniyeti ve İzmir Valisi'yle görüştük. 1 Mayıs'ın yasal olmadığı, İngiltere maçı, şu bu gibi nedenlerle bize kapalı spor salonu ve kutladığımız Balık Hali'ni gösterdiler. Balık Hali'ni tercih ettik Konak Alanı'na da taşınmak için. Balık Hali'nde başladık ve Konak Alanı'na taşındık. Yani gerekçe 1 Mayıs'ın yasal olmadığı idi ama

1 Mayıs'ın yasal olduğunu bugün pekiştirdik bu alanda. Hiçbir tutuklanan yok. Herkes dile-diği gibi 1 Mayıs'ı kutladı ve işçiler oradan işe gitmedi, yani tatil.

Bütün belediye işyerlerinde üretim tamamen durdu mu?

Üretim durdu.

Sabahleyin belediye otobüsleri mi getirdi işçileri alana? Oradan yürüyerek Konak Meydanı yakınındaki Balık Hali'ne gitti işçiler. Örgütlenmiş bir şekilde mi, kendiliğinden mi gelişti?

Tabii ki otobüslerle gelmesi çok doğaldı. Belediyenin üretim araçları üretim alanının içinde. Bunlardan önce kendimiz faydalanmalıyız.

Bu düşünceyle belediye işçilerinin zaten herhangi birisinden duymadan kendiliğin-

den bir coşkuları vardı. İnsanlar bunu istiyordu. İşte sizin de gördüğünüz gibi alanlara korkusuzca herkes kendisi geldi yerini aldı. Bizim hiçbir tedbir almamız gerekmedi.

Uzun dönemden sonra ilk defa 1 Mayıs'ın yasal olarak kutlanması bundan sonra Türkiye genelindeki 1 Mayıs'lara nasıl katkı yapar sizce ?

Benim izlenimim şu, önümüzdeki 1 Mayıs artık kesinlikle tüm Türkiye'de bayram olarak kutlanacaktır.

Seneye Taksim olur mu?

Valla, tabii sermaye, burjuvazi hiçbirşeyi kolay teslim etmez. Biz bunu bugün zorla kazandık. 1 Mayıs alanlarında şehit vererek geldik, kolay gelmedik. Ama veriler mi vermezler mi bugün birşey söylemek mümkün değil. Bir güvenim yok. Ama işçi sınıfıdır benim güvenim. İşçi sınıfı bunu Taksim'de de kutlar. Engel tanımaz. O günler de gelir. Ama iktidar izin verir mi vermez mi o başka iş.

İzmir'de kutlamaya tüm sendikalar katılmadı. Petrol-İş, Deri-İş, Tümtis, memur sendikaları vardı. Türk-İş üyesi öteki sendikaların kararı işyerinde kutlamak mıydı yoksa vardı da biz mi pankartları göremedik?

Yoktular. Bugünkü yasayla sendikaların tüzel kişilikleri sendikaların genel merkezlerine ait. Çoğu yerde genel merkezin kararı etkili oluyor. Herşeyden önce birleşmek, davaya inanmak gerekiyor. Oysa bugün varolan birçok sendikacı bürokrat ve sarı sendika zihniyetiyle hareket ediyorlar.

Bugünkü kutlamada birçok sendika aramızda yoktu. Bir Petrol-İş, Deri-İş ve birkaç küçük sendika vardı.

Gelmemelerinin bir nedeni de Türk-İş'in almış olduğu karar olabilir. Oysa etkilememesi gerekirdi. Ama biz bu kabuğu kırdık.

Gerçekten son yılların en coşkulu mitingi oldu. Bundan sonra 15-16 Haziran var. Yine bu tür bir organizasyon düşünüyor musunuz Belediye-İş sendikası olarak?

Biz Belediye-İş olarak işçi hareketinin kazanımının yoğun olduğu günleri kutlamayı bir borç olarak görüyoruz. İşçi sınıfının mücadelesi içinde yeralan insanlar mutlaka gerekeni yapmalıdır, yapacaktır.

15-16 Haziranlarda da yapacağız. Bu tarih Türkiye'de işçi sınıfının en önemli mücadele günlerinden biridir.

Petrol-İş Sendikası İzmir Aliğa şube bşk. Mustafa Öztaşkın

Aliğa'daki gelişmeleri kısaca anlatır mısınız?

Aliğa'da mücadelede Petkim işçisi, her türlü hak gaspına karşı çıkıyor. Yıllardan

beri elimiz kolumuz bağlı sözleşmecilik oynuyoruz. İşçinin en önemli silahlarından grevi kullanamadıktan sonra nasıl "toplu pazarlık"tan söz edebiliriz?

Mücadele önceleri hukuk savaşı biçiminde idi. Şimdi boyutları daha da büyüdü. Biz artık "grev bizim hakkımız söke söke alırız" demiyoruz, "grev bizim hakkımız biz istersek yaparız" diyoruz.

Petkim işçisinin eylemi iki aydır devam ediyor. İşvereni sadece kınama

ve protesto yetersizdir. Elimizdeki olanakları daha iyi kullanmak istiyor, her gün yeni eylem biçimleri geliştiriyoruz. Bir sonraki eylem biçimi bir öncekinden daha ileri boyutlarda oluyor.

İşçiler sermayenin topyekun mücadele verdiğini görüyorlar. Topyekun mücadele ile anti-demokratik koşulları aşmamız gerekiyor. Eylem içine kadın ve çocuklar da çekilmeli, işçi ailesi tüm olarak mücadele vermelidir.

Zonguldak'ta yanan meşaleyi biz Petkim'e taşıdık, bu meşale tüm öteki işyerlerine de taşınmalı ve daha ileri götürülmelidir.

Dayanışma ne düzeyde?

Ziyaretlerle, mesajlarla yapılan dayanışmalar bir anlam taşıyor. Artık bugünkü aşamada eylem gerekli. Kısacası dayanışma eylemle olmalıdır.

Tensikatlar hakkındaki düşünceleriniz.

İşçi çıkarmalar sendika gözünde dahi meşru görülüyor. Sendikalar bu konuda politika belirlemelidirler.

Bunun için de tabanın söz ve karar sahibi olması, sendikal demokrasi gerekli değil mi?

İşçiler kendi örgütlerinde demokrasiyi yerleştirirlerse, demokrasiye daha fazla sahip çıkacaklardır. "Türk-İş yönetimi gerici, bu örgütle birşey olmaz" görüşüne KARŞIYIM.

İşin özü şuradadır: Kendisine ters düşen yöneticilerini değiştiremeyen sınıf, iktidarı nasıl alt edebilir? Onun için, sendikal demokrasiyi kesinlikle yerleştirmemiz gerekiyor.

DİSK için görüşleriniz nelerdir?

DİSK yasallaşmalı. Aklanması için açılması gerekir. Mal varlıkları geri alınmalıdır. Ancak 12 Eylül farkında olmadan bize bir iyilik yaptı: İşçi sınıfını biraraya getirdi. Bugün işçi sınıfının ayrı örgütlerde bulunması doğru değildir. ●

Devrim ve demokrasi kavgasını işçi sınıfının dünya görüşüyle yükselten

KAVGA temsilcilikler açacaktır

İŞÇİ EMEKÇİYSENİZ,
HAKSIZLIKLARA, SÖMÜRÜYE
DUR DEMEKTEN,
GERÇEK DEMOKRASİDEN,
ADİL BARIŞTAN,
1000 YILLIK GELENEĞİ
GELECEĞE TAŞIMAKTAN, YANAYSANIZ,
KAVGACIYSANIZ,

BU GÖREV SİZİNDİR

**KAVGA TEMSİLCİSİ
OLUN!**

İstekli okuyucularımız, özgeçmişlerini, ad ve adreslerini içeren yazılı başvurularını 2 fotoğrafla (6x9) birlikte, aşağıdaki adreslere taahhütlü olarak postalayabilir, telefonla ya da şahsen başvurabilirler.

**YENİ KAVGA'CILARA
MERHABA!**

Türkiye: KAVGA Merkez Bürosu, Ordu Caddesi Dağarcık
Sokak No:32/24, Fatih, İstanbul
Telefon: (1) 521 52 62

Avrupa: KAVGA Avrupa Temsilciliği, Murtaza Dersimli,
P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere

Kürt halkının dramı ve devrimci hareketin bunalımı

Oktay Bozdağ

Irak Kürdistanı'ndaki son gelişmeler, Türkiye işçi sınıfının önünde duran kilit sorunlardan biri olan ulusal sorun üzerine son derece yararlı dersler içeriyor.

Görülen o ki, ayaklanmanın ezilmesinin sonucunda başta ABD ve diğer burjuva devletler kârlı çıktı. Hatta emperyalist basın tarafından Kürt halkının temsilcisi olarak sunulan Irak Kürt liderliği de bu işten kârlı çıkmışa benziyor. Olan Irak işçi sınıfına ve Kürt emekçilere oldu.

Londra'da yapılan ve dünyanın dört bir yanından sanatçıların katıldığı Kızılhaç konserini düzenleyenlerin başında, İngiltere Muhafazakar Partisi'nin eski başkan yardımcısı, Thatcher'ın sağ kolu, Jeffrey Archer geliyor.

Kürt halkının temsilcisi olarak Mesud Barzani'nin bu azıllı burjuva gericisine yolladığı mesaj okundu. Yardımlarınızla Kürdistan kurtulacaktır denilen bu mesajı dinleyenlerin arasında Kraliçe'nin gelini, başbakan ve İşçi Partisi'nin başkanı da vardı. Salonda satılan tişörtlerin üzerinde "Kürdistan kurulsun" yazılıydı.

Salonda onbirbin kişi, televizyon başında da milyonlarca kişi bir yandan BBC'nin hazırladığı film parçalarından Kürt emekçilerinin çilesini seyretti, öte yandan "seçkin" sanatçıların müziği eşliğinde dans edip, Kürt halkının acılarını "paylaştı".

Televizyonu seyreden devrimcilerin de içleri kan ağladı, Kürt halkının gereksinimlerine burjuvaziden yanıt bekleyenlere nefret doldu.

Kürt halkının başına gelenlerden çıkarılacak ders, yenmek için ne yapılması gereği üzerinedir.

Türkiye devrimci hareketi bu açıdan iyi bir sınav vermedi. Emperyalist çağda bir paylaşım savaşında savaşan taraflardan birini desteklemekle başlayan hata ulusal sorunda ard arda

yapılan hatalarla derinleştirildi. Bu hatalar Türkiye devrimci hareketinde ağır basan küçük burjuva karakteri açıkça ortaya koydu.

Bugün Türkiye devrimci hareketi şu soruları doğru yanıtlamak zorundadır:

1. Kürt ulusunu kurtuluşa götürecek öncü güç kimdir?

Emperyalizm ile işbirliği içinde, ayaklanma ile "oynayan" Irak'taki burjuva Kürt liderliği, Kürt halkına acı bir kırım yaşattı. Saddam'a hizmet eden ve saf değiştiren çar birliklerine ve aşiret güçlerine dayanan ayaklanma ilk ciddi çatışma başladığında, savaşta ve güney Irak'taki Şii ayaklanmasında parçalanmış Saddam ordusu karşısında bile ciddi bir direniş gösteremedi.

Bu olgu, ana gücü köylülük olan ve burjuvalaşmış aşiret liderliğinin altında "örgütlü" bir ayaklanmanın yenilgiye mahkum olduğunu bir kez daha gösterdi. Küçük-burjuvazinin ana yığın olduğu her eylem, eylemde dağınıklık ve merkezilik yoksunluğu ile belirlenir. Böyle bir yığına ya işçi sınıfı ya da burjuvazi öncülük edebilir.

Irak'ta Kürt köylülüğüne burjuvazi öncülük etti. Ama bu nasıl bir burjuvazidir? Güçlü bir sanayileşmeye dayalı, toplumu yeniden örgütlemiş bir burjuvazi mi? Değil, tam tersine, ezen ulusa işbirlikçiliği ile gelişmiş, ülkenin emperyalist sistemin hiyerarşisinin geri düzeyinde olması nedeni ile geri, aşiret ilişkilerini koruma temelinde gücüne sürdürebilen bir ezilen ulus burjuvazisi. Lenin bizi, bu burjuvazinin özelliklerine karşı uyarıyor:

"Ezilen ülkelerin burjuvazisi, bir yandan ulusal hareketleri desteklerken, aynı zamanda, emperyalist burjuvaziyle anlaşma halindedir, yani emperyalizmle birlikte devrimci hareketlere karşı ve devrimci sınıflara karşı savaşım vermektedir." (Lenin, "Uluslar ve Sömürgele Komisyonu Raporu", *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, Sol Yayınları, 1976, s.226)

Böyle bir burjuva liderlik

altında Kürt köylülerinin ulusal ezgiden kurtuluş istemi, emperyalist burjuvazinin planlarına araç olmaktan kurtulamadı.

2. Kürt ulusu emperyalizmle işbirliği ile kurtulabilir mi?

Bugün başta ABD olmak üzere tüm emperyalist ülkeler ve bölgenin İran ve Türkiye gibi ülkeleri Kürt halkının koruyucusu rolüne çıkıyor. Bu ülkelerin hepsi yakın tarihte Kürt halkının gördüğü ulusal baskıların ve kırımların içinde yer almışlardır.

İngiltere, 1.Dünya Savaşı'nın ardından, kendi nüfuz bölgesi olan Irak'da Kürt halkına karşı sivil halkı bombalamanın ve zehirli gaz kullanmanın ilk uygulayıcısı oldu. Fransa, aynı dönemde Suriye Kürtlerine karşı "cezalandırma seferleri" düzenledi. ABD 1970'lerde Barzani ile İran Şahı aracılığı ile ilişki kurup, Irak'a karşı ayaklanmaya teşvik etti ve sonra İran-Irak anlaşması bağlandığında desteğini çekiverdi.

Bu rastlantı değildir. Emperyalizm dünyanın paylaşımına ve yeniden paylaşımına dayanan, ulusları ezgi ve sömürü altında tutma sistemidir. Emperyalizmin yakın tarihi ulusların haklarına saygı değil, bu hakları en zorba yöntemlerle çiğneme tarihidir.

Ulusal kurtuluş savaşları, emperyalizme karşı verilmek zorundadır ve eğer toplumsal kurtuluş hedefi ile birleşmezse, yenilgi ve bir başka burjuva diktatörlüğüne boyun eğmeden başka sonuç veremez.

3. İşçi sınıfı ezilen ulusun her bağımsızlık hareketini destekler mi?

İşçi sınıfı devrimcileri, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkı istemini tümüyle desteklerler. Ama her bağımsızlık hareketini, hatta bu amaçlı her ayaklanmayı desteklemezler:

"Eğer sosyalizme ihanet etmek istemiyorsak, baş düşmanımız olan, büyük devletlerin burjuvazisine karşı her ayaklanmayı, bu ayaklanma gerici sınıfın ayaklanması olmadığı takdirde, desteklemeliyiz" (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.22, s.333)

Ulusların kendi kaderini tayin

hakkı ile ayrılmayı birbirinden ayıran Lenin, her ayrılma istemini somut olarak değerlendirmek gerektiğini vurguluyor. Polonya'nın yirminci yüzyıl başındaki özgün durumunda bu noktayı şöyle açıklıyor:

"... Genel savlar yerine, Polonya'nın özgül koşullarını ele alalım: Bugün onun bağımsızlığı, savaşlar ya da devrimler olmadan 'uygulanabilir değildir'. Yalnızca Polonya'yı yeniden kurmak için Avrupa çapında bir savaştan yana olmak, en kötüsünden bir milliyetçi olmak demektir, ve az sayıdaki Polonyalı'nın çıkarlarını, savaşta acı çekecek yüz milyonların çıkarlarının üstünde görmek demektir. (...) Komşu emperyalist güçlerin varolan yer alımı içinde Polonya'nın bağımsızlığı sorununu bugün ortaya atmak, gerçekte hayal peşinde koşmak, dar kafalı milliyetçiliğe batmak ve bunun önkoşulu olan tüm Avrupa'da, ya da en azından bir Rus ve bir Alman devrimini unutmak demektir.

"(...) "Polonyalıların tezlerinde ... bağımsız bir Polonya tampon devleti fikrine, 'küçük iktidarsız grupların tutarsız bir ütopyası' olması temelinde karşı çıkılıyor. 'Uygulanırsa, Büyük Güç'lerin şu ya da bu gurubunun askeri sömürgeci, onların askeri ya da ekonomik çıkarlarının oynacağı, yabancı sermayenin sömüreceği bir alan ve gelecek savaşların muharebe meydanı olacak olan bir Polonya devletinin küçük kırıntısının yaratılması anlamına gelir.' (deniyor-Çev.) Bütün bunlar, Polonya'nın bugün bağımsızlığı sloganına karşı savlar olarak kullanıldığında çok doğrudur, çünkü yalnız Polonya'da bir devrim bile hiç bir şeyi değiştiremez ve yalnızca Polonya'daki yığınların dikkatini ana konudan yani onların savaşımı ile Alman ve Rusya proletaryasının savaşımı arasındaki bağdan, uzaklaştırır. Bugün Polonya proletaryasının, bu koşullarda Polonya'nın özgürlüğü de içinde olmak üzere sosyalizm ve özgürlük davasına, dar Polonya milliyetçilerine karşı komşu ülkelerin proletaryası ile, ortak savaşımı yardım edebilir olması bir paradoks değil, bir gerçektir.

"(...) "Durum gerçekten şaşırtıcıdır ancak tüm katılanların enternasyonalist kalacakları bir çıkış yolu vardır: Rusya ve Alman Sosyal-Demokratları, Polonya'nın koşulsuz 'ayrılma özgürlüğü' savunarak; Polonyalı Sosyal-Demokratlar verili çağda ya da verili dönemde Polonya'nın bağımsızlığı sloganını öne sürmeden, büyük ve küçük

ülkelerde proleter savaşımın birliği için çalışarak." (Lenin, *agy*, c.22, s.350-351)

4. İşçi sınıfı ezilen ulusun milliyetçiliğini destekler mi?

Ulusal sorunda ezilen ulus burjuvazisinin milliyetçiliği kendini ayrılma hakkı ile ayrılmayı bir tutmakla gösterir. İşçi sınıfı her eşitsizliğe karşı olduğu için ve ezilen ulusla birliğini pekiştirmenin temel yolu olduğu için ulusların kaderlerini tayin hakkını koşulsuz olarak destekler. Ama ayrılma konusunda tutumu açıktır: İşçi sınıfının birliği temelinde, tüm ulusların eşit ve gönüllü birliğini savunur. Her durumu kendi içinde değerlendirip tutum belirler.

Ezilen ulusun burjuvazisinin çıkarı ile işçi sınıfının çıkarları birbirine taban tabana zıt olduğuna göre, ayrı devlet kurma kimin çıkarıdır sorusunu sormalıyız:

"Her ulus için ayrılma sorusuna 'evet' ya da 'hayır' yanıtını istemek, pek 'pratik' görünebilir. Gerçekte ise bu saçmadır, teoride metafiziktir, pratikte de ise proletaryayı burjuvazinin siyasetine boyun eğdirmeye gider. Burjuvazi her zaman kendi ulusal istemlerine en ön plana koyar ve bunu kategorik olarak böyle yapar. Ama proletarya açısından bu istemler, sınıf savaşımın çıkarlarına boyun eğmelidir. Teorik olarak, verili bir ulusun burjuva-demokratik devriminin, diğer bir ulustan ayrılma ile mi, yoksa onunla eşitlik ile mi sonuçlanacağını önceden söyleyemezsiniz; her iki durumda da proletarya için önemli olan şey, kendi sınıfının gelişmesini garanti altına almaktır. Burjuvazi için, 'kendi' ulusunun amaçlarını, proletaryanın amaçlarının önüne iterek, bu gelişmeyi baltalamak önemlidir. Bu nedenle proletarya kendini, hiç bir ulusa garantiler vermeksizin ve bir diğer ulusun hasabına bir şeyler vermeyi yükümlenmeksizin kendi kaderini tayin hakkının tanınması, söz yerindeyse, olumsuz istemi ile sınırlar.

"(...) "Ezilen ulusun burjuvazisi, istemlerinin 'pratik' olduğu mazereti ile proletaryayı, onun istemlerini koşulsuz olarak desteklemeye çağırır. Tüm ulusların ayrılma hakkı olması yerine belirli bir ulusun ayrılması için yalın bir 'evet' demek, en pratik işlemdir!

"Proletarya böyle bir pratikliğe karşıdır. Bir ulusal devlete eşitlik ve

eşit hakları tanırken, tüm ulusların proleterlerinin ittifakına her şeyden daha çok değer verir ve her şeyin önüne bunu koyar, ve her hangi bir ulusal istemi, her hangi bir ulusal ayrılmayı, işçilerin sınıf savaşımı açısından değerlendirir." (Lenin, agy, c.20, s.411-412)

5. İşçi sınıfının uluslar temelinde ayrı örgütlenmesi savunulabilir mi?

Irak'taki yenilginin temel nedenlerinden biri olan ulusal dar görüşlülük, Arap işçisi ile birlikte örgütlenmeye karşı çıkmaktı. Benzer yaklaşımlar bizde de yaşanıyor.

"... Çeşitli ulusların tek bir devlet içinde yaşadıkları yerlerde milyonlarca ve milyarlarca ekonomik, hukuksal ve toplumsal bağlarla birbirlerine bağlanmışlardır." (Lenin, agy, c.19, s.503)

Bu durum Kürt halkı için de geçerlidir. Değişik ülkelerde yaşayanların aralarındaki bağ, içinde yer aldıkları devletin öteki bölgeleriyle arasındaki bağdan daha güçsüzdür. Öte yandan sınıf temelinde örgütlenme var olan politik yapıyı temel almak zorundadır.

"Belirli bir devletin toprağında savaşıyoruz; bu devlette yaşayan tüm uluslardan işçileri birleştiriyoruz." (Lenin, agy, c.20, s.413)

Rusya'da devrimci işçi hareketinin görevlerini belirlerken Lenin iki yönü birlikte ele alıyor:

"... Rusya proletaryası ikili, daha doğrusu, iki yönlü bir görevle karşı karşıyadır: her türlü ulusçuluğa, en başta Büyük Rus ulusçuluğuna karşı koymak, tüm uluslar için yalnızca genel olarak tam eşit haklar değil, devlet kurmaya ilişkin haklarda da eşitlik, yani ulusların kendi kaderini tayin hakkını, ayrılma hakkını tanımak. Ve aynı zamanda, tüm uluslar arasında bütün ve her türlü ulusçuluğa karşı başarılı savaşımın çıkarları için, proleter savaşımının ve proleter örgütlerinin birliğini korumak, ulusal dışlayıcılık için burjuva çabalara karşı bu örgütleri sıkı örülü bir uluslararası birlikte kaynaştırmak görevidir.

"Tüm uluslar için tam hak eşitliği, ulusların kendi kaderini tayin hakkı, tüm ulusların işçilerinin birliği - Marksizmin, tüm dünya deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program budur." (Lenin, agy, c.20, s.453-454)

Türkiye devrimci hareketi bu sorunları bir Marksist gibi yanıtlamadığı sürece, işçi sınıfının devrim davasına da, Kürt halkının kavgasına da yabancı kalmaya mahkumdur. Kürt halkının yaşadığı trajedi karşısında devrimci hareketin içine girdiği bunalımın olumlu bir yönü vardır:

"Tüm krizlerin, hatta en derin, en zorlu ve acılı krizlerin büyük ve ilerici önemi, iyi niyetli bile olsa çürümüş sözcükleri, ve en iyi niyetlere dayanan tüm çürümüş kurumları sergilemede ve süpürüp atmada gösterdiği olağanüstü hız, güç ve netlikte yatar." (Lenin, Toplu Yapıtlar İng basım, c.21, s.429) ●

Nejat Yazıcıoğlu

Türkiye işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşulları inanılmaz ölçüde kötüdür. Bu durum, işçi sınıfımızın öncülüğünde, her meslekten emekçilerin girişim ve katılımıyla yeni bir İşçi Sağlığı Kongresi yapılmasını gündeme getirmiştir.

Birinci İşçi Sağlığı Kongresi, 1978 yılında Türk Tabipler Birliği'nin girişimiyle, İstanbul Tabip Odası'nın eşgüdümünde, siyasal parti, sendika ve öteki meslek örgütlerinin, uluslararası kuruluş temsilcilerinin katılımıyla İstanbul'da yapıldı. İkinci İşçi Sağlığı Kongresi, 1988'de yine Türk Tabipler Birliği'nin öncülüğünde Ankara'da yapıldı. Sınırlı olanaklar ve daha dar bir katılımı toplanan bu kongre geleneğin yaşatılmasında bir adım oldu.

Bugün resmi rakamlara göre sigortalı işçi sayısı 3 milyon 600 bini aşmıştır. Ancak bu resmi rakam tek başına yanıltıcıdır. Memur sayılan, "sözleşmeli", çırak, çocuk işçiler, sigortasız endüstri ve tarım işçileri, ev işçileri gibi, ücretli işçi istatistiklerine girmeyen kesimleri de hesaba katarsak, 1980'lerin sonunda ücretli sayısı 8 milyon 750 bine varmaktadır. (Emine Engin, Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye, Alev Yayınları) İşsiz işçiler ve emeklilerle birlikte bu sayı 11 milyonu aşmaktadır.

Bu dev topluluğun çalışma ve yaşam koşulları, son 10 yılda olağanüstü kötüleşmiş, birçok sorun acil çözüm bekler olmuştur. Son yıllarda, toplu sözleşme taslakları işyerlerinde tartışılırken gelen öneri ve istemler de, işçilerin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi yönünde duyarlılıklarının artmakta olduğunu gösteriyor. İşte, 3. İşçi Sağlığı Kongresi bu sorunları ve çözüm yollarını aydınlatmada önemli bir kilometre taşı olacaktır.

Veriler, Türkiye proletaryasının üretimini ve yaşamını Avrupa standartlarının çok altında ve hatta çoğu yerde ortalama dünya standartlarının altında koşullarda sürdürmekte olduğuna işaret ediyor.

İnanılmaz eskilikteki makineler, boş verilmiş güvenlik yöntemleri ve aygıtları, ileri teknolojinin yanıbaşında çok geri teknolojilerin, tehlikeli hammadde ve aramaların kullanılması işçinin çalışma ortamını belirlemekte, işçi sağlığı sorunlarını dayanılmaz boyutlara yükseltmektedir. Yüksek bir sömürünün varlığı buna eşlik etmektedir.

Türkiye, çalışma ortamlarının ısısı, esin-tilleri (hava cereyanı), havalandırması, tozları, gazları ve radyasyonu, aydınlatması

her işkoluna özgü tehdit ve tehlikeleriyle bir işçi kırımı alanıdır.

Devlet, özel-kamu işverenleri, işletmeleri, fabrikaları, madenleri çeşitli ustalıkla denetim ve gözetim dışı bırakmakta, birer toplama kampı gibi işletmektedirler. İşçi sağlığını bozucu etkenler, meslek kazası, meslek hastalığı olguları devletin bilgisi içinde oluşmaktadır.

Bu koşullarda, Avrupa'da en yüksek sayıda meslek kazası, meslek kazaları nedeniyle organ kayıpları, geçici ve devamlı iş göremezlik durumları ve ölüm olayı meydana gelmektedir. Araştırmalar, her yıl işçilerin yüzde birinin meslek hastalıklarına yakalandığına ya da yakalanacağına işaret etmektedir. Başka bir deyişle, yalnızca sigortalı işçileri hesaba katarak, her yıl en az 35 bin yeni meslek hastalığının ortaya çıkması bekleniyor.

Buna karşılık, meslek hastalığı tanısı koyacak enstitü ve hastaneler, özellikle son yıllarda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bilinçli politikasıyla çöktürülmektedir. Sonuçta, ancak 700-1000 dolayında yeni meslek hastalığı saptanabilmektedir.

Her zerre işçi sınıfının doğrudan maddi katkılarıyla kurulmuş ve işlemekte olan Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK), hep bakanlığın ve devlet bürokrasisinin bilgisi içinde, banka ve sanayi patronlarının ucuz finansman kaynağı olarak işledi. Birikmiş işçi kaynaklarının yağmalanması işverenlerce bir gelenek ve alışkanlık düzeyine getirildi. Bugün ise, vakıflarla, özel sağlık işletmeleriyle yapılan anlaşmalarla, yüksek

fiyatlı ilaç satımıyla vb. yöntemlerle SSK'nın kaynakları özel tekellerin kasalarına transfer ediliyor. Bunlara ek olarak Sağlık Bakanlığı, uzun süredir göz diktiği SSK sağlık kurumlarına ve sağlık primlerine fiilen el koymaya çalışmaktadır.

İş Yasası'nın 76.maddesi gereği yasal organlar olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları genelde kurulmamaktadır. Kurullar, göstermelik düzeyde kalmakta, etkin olamamaktadır. İşçi sendikaları genellikle, işçi sınıfının çalışma koşullarından uzak durmaktadır. Çeşitli tekil çıkışlara karşın sendikalar, bulundukları işkolunda, işletmelerde varolan meslek hastalığı, iş kazası tehlikelerini ele almaya yönelik eğitim ve eylem planlamasında isteksiz davranmaktadır.

Sendika temsilcileri çalışma ortamı ve tehditleri konusunda yetersiz bilgiye sahiptirler. Yine de, çeşitli temsilcilerin, şubelerin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları'nın (İSİG kurulları) kurulmasına sıcak bakması, işçilerin bu konuda duydukları hoşnutsuzluğun yansımasıdır. Ancak İSİG kurullarında işler henüz başlangıç aşamasında sayılmalıdır.

Sendikalı işçilerin işverenlere karşı sürdürdükleri mücadelede kazandıkları her başarı, sınıfın öteki kesimlerini dalga dalga etkilemekte, sigortasız işçilerin çalışma ve yaşam koşullarına ilişkin kavgası açısından olumlu sonuçlar vermektedir. Son 10 yılda sigortalı işçi sayısının yüzde 63 artmış olması anlamlıdır. Bununla birlikte, sigortasız işçi çalıştırma ve sigortalı olanların sendikalara üye olmalarını engelleme, burjuvazinin yaygın kullandığı bir yöntemdir. (Bugün sigortalı işçiler arasında sendikalı sayısı 2 milyon 80 bin dolayında olup, sendikalı/sigortalı işçi oranı yüzde 58'dir.)

Önerdiğimiz 3. İşçi Sağlığı Kongresi, işçi sınıfımızın burada saydığımız ve sayamadığımız çalışma ve yaşam koşulu sorunlarının görüşülmesini, gündemine birinci madde olarak almalıdır.

Kongre, ikinci olarak, bu koşulların nasıl düzeltilmesi gerektiğine ilişkin öneriler hazırlamalı, işçi sınıfına bir kavganın platformu sunmalıdır.

Bu kongrede asıl görev, işçi sınıfının birliğinin ana eksenini oluşturan Türk-İş Konfederasyonu'na ve ona bağlı sendikalara düşmektedir. Öteki işçi sendikalarının, meslek demeklerinin, Türk Tabipler Birliği'nin, TMMOB ve bağlı meslek odalarının, baroların, üniversitelerden uzmanların, İşçi Sağlığı Derneği'nin ve başka demokratik kitle örgütlerinin geniş ve aktif katılımının sağlanması, kongrenin başarısını yükseltecektir. ●

İç savaşla kazanılan iç savaşsız kaybedilemez!

Yugoslavya'da ülkenin

birlik harcını çözmeye

yönelik bir iç savaşın

koşulları gelişirken,

Yugoslav deneyinin

kendi yerli

kaynaklarına ve halkın

özgücüne dayanan

bağımsız bir girişim

olması, sosyalizmin

elini güçlendiren bir

faktördür. Yusuf Ziya

Amir yazıyor.

Sosyalist sistemin ve Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle dünyanın içine girdiği gerici dönem içinde karşı-devrim rüzgarları Yugoslavya'da da şiddetle esiyor. Karşı-devrim, bir halklar mozağı olan bu ülkede esas olarak etnik çatışmaları körükleyerek amacına ulaşma taktiğini izliyor.

Karşı-devrimin dize getirmek istediği Yugoslavya Federal Sosyalist Cumhuriyeti altı

federal cumhuriyet (Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya, Bosna-Hersek, Karadağ, Makedonya) ve iki özerk bölgeden (Voyvodina, Kosova-Metoya) oluşuyor. Bu devlet birliğinin temelleri, 2.Dünya Savaşı sırasında Yosip Broz Tito önderliğinde, büyük kahramanlık örnekleriyle verilen partizan savaşının ateşleri içinde atılmıştı.

Yugoslav krallığı 1941'de, faşizm yanlısı generallerce Alman, İtalyan ve Bulgar işgal birliklerine teslim edilirken, faşizme ve işgale karşı sesini yükselten tek siyasal güç komünistler oldu. Yugoslavya Komünist Partisi, 27 Haziran 1941'de Tito'nun önderliğinde partizan birlikleri örgütlemeye kararı aldı. Karar coşkuyla karşılandı ve hızla partizan birlikleri oluşmaya başladı.

Kurulan ik düzenli partizan birliğinin adı "Birinci Proleter Tugay" dı. Yani daha başından partizan harekete proleter damga vurulmak istenmişti. Bunun yanı sıra, hareketin siyasal hedeflerini işlemek ve halkı seferber etmek amacıyla "Halk Kurtuluş Komiteleri" örgütlendi. Daha sonra bu yaygın örgütlülük, "Yugoslavya'nın Kurtuluşu İçin Anti-Faşist Konsey" in merkezi yapısına büyüdü.

İşgalden sonra Londra'ya kaçan kralcı hükümet, partizan hareketinin ülkenin kaderine hakim olacağını farkedince,

kayıkçı dövüşü hesabı, Batı yanlısı bir direniş hareketi örgütledi. General Mihayloviç'in şefliğini yaptığı bu işbirlikçi çetelere "Çetnikler" deniyordu.

Çetniklerin ortaya sürülmesiyle, işgale karşı direniş, işgalcilerle işbirliği yapan Çetniklere karşı bir iç savaş boyutu da kazandı.

Çetnikler, Yugoslavya'da yüzyıllardan beri süregelen Katolik-Ortodoks çatışmasında Katolik tabana oturuyorlardı. Yugoslavya'nın özgül tarihinde, Katoliklik zengin bölgelerin tutuculuğunu, ortodoksluk ise yoksul bölgelerin hoşnutsuzluğunu dinsel örtüler altında dile getiren siyasal işlev gördü. Tarihsel olarak Katolikliğin sözcüleri Hırvatlar (peşlerinden Slovenler gelir), Ortodoksluğun ağırlık merkezi de Sırlar (en yakın destekçileri Karadağlılar) oldu.

Yugoslavya Komünist Partisi, başını çektiği partizan hareketine modern sınıf savaşının fikirlerini taşıyordu. Ama öte yandan partizan hareketinin kendisi de, işte bu tarihsel miras temelinde yaygınlık kazanıyordu. Yeni savunun, anti-faşist partizan hareketinde Ortodoks-Sırp unsur, karşı-devrimci Çetnik saflarda da Katolik-Hırvat unsur ağır basıyordu.

Savaş sonunda Yugoslavya'nın kurtuluşunu ve sosyalist cumhuriyetin kuruluşunu mümkün kılan irade,

esas olarak Kızılordu faktörüne dayanmıyordu (Doğu Avrupa'da böyle olmuştu). Bu irade, ülke-içi tarihsel bir kavgaya oturmuş olan iç savaşla oluştu. Bu durum, Yugoslav deneyinin, toplum ve devlet örgütlenmesinde aynen Sovyetler Birliği'ni taklit eden Doğu Avrupa deneylerinden neden farklı olduğuna da ışık tutar.

Yugoslavya'daki bu özgün biçimlenmenin sonuçlarının, SBKP tarafından, "bize benzemeyen bizden değildir" tahammülsüzlüğüyle aforoz edilmesi, sınıflaşmanın az ilerlediği bu toplumda, partizan hareketinin işini zorlaştırdı. Esas olarak eşitlikçi (egaliter) köylü yığınlarına dayanan hareket bunun getirdiği zayıflıkları bugüne kadar taşıdı. Tarihsel mirasın, bugün yeni bir devrim karşı-devrim çatışması olarak, ama bu kez gerici rüzgarların desteğinde patlak vermesi de bunu gösteriyor.

Partizan hareketinin beşiği Sırbistan'da güç sosyalizm yanlılarının elindedir. Yugoslavya'nın sosyalist karakterini ve birliği onlar temsil ediyor. Bunun yanında, Karadağ ve Makedonya'da sosyalizm ve federal birlik yanlıları önemli bir halk desteğine sahiptir.

Hırvatistan ve Slovenya'da ise, komünist parti örgütleri komünistliği terketmiştir, hatta

adını değiştirenler vardır. Bu cumhuriyetlerde hükümeti ele geçiren açıktan Batı yanlısı ajanlar, tüm güçlerini kapitalizm ve milliyetçilik yönünde provokasyonlara harcıyorlar.

Derin bir ekonomik bunalım içinde olan Yugoslavya'da ülkenin birlik harcını çözmeye yönelik bir iç savaşın koşulları, bu temelde yeniden diriliyor. Bu noktada, Yugoslav deneyinin kendi yerli kaynaklarına ve halkın özgücüne dayanan bağımsız bir girişim olması, ordunun bugün sosyalizmin ve birliğin yanında durmakta oluşu, Yugoslavya Federal Sosyalist Cumhuriyeti'nin varlığı açısından olumlu bir faktördür.

Emperyalizm, öteki Doğu Avrupa ülkelerinde (Romanya hariç) devrim ve sosyalizmin kazanımlarını çok zorlanmadan birer birer geri devşirdi. Ancak emperyalizmin "Yugoslavya sorunu" nun çözümü öyle kolay olacağı benzemiyor. Gelişmeler, iç savaşla kazanılan iç savaşsız kaybedilemeyeceği yargısını güçlendirici yöndedir

Dileğimiz, Hırvatistan'daki Batıcı, karşı-devrimci güçlerin Sırp bölgelerine ve orduya yaptığı saldırılarla gündeme gelen iç savaşın, dünyadaki karşı-devrim dalgasını geri püskürten ve daha güçlü devrimci atılımların yolunu açan bir başlangıç olmasıdır. ●

ABONE FORMUNU BURADAN KESİNİZ

Formu ve abonelik bedelini ödediğinizi belirten belgenin kopyesini KAVGA adresine postalayınız.

KAVGA abone bölümüne

KAVGA'ya abone olmak istiyorum.

Adı: Soyadı:

Sokak/no:

Şehir: Posta kodu:

Ölke: Tel:

Abone bedeli	12 sayı	6 sayı
Yurtiçi:	☐ 60 000TL	☐ 30 000TL
İngiltere:	☐ 15 Sterlin	☐ 7.5 Sterlin
Almanya:	☐ 60 DM	☐ 30 DM
Fransa:	☐ 150 FF	☐ 75 FF
İsviçre:	☐ 50 SFr	☐ 25 SFr
Amerika:	☐ 40 \$	☐ 20 \$
Avustralya:	☐ 40 \$	☐ 20 \$
☐ Banka havalesi	☐ Posta havalesi	☐ Nakit

İmza: Tarih: / / 1991

YURT İÇİ ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:
Ordu Caddesi,
Dağarcık Sk. No:32/24,
Fatih, İstanbul.
Tel: (11521) 52 62
Banka havalesi:
Yapı ve Kredi Bankası,
Aksaray Şb.
Genel Ajans,
Hesap No: 3549-3

YURT DIŞI ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:
Avrupa Genel Temsilciliği:
Murtaza Dersunli,
P.O.Box 1322, Londra N1,
İngiltere.
Banka havalesi:
National Westminster Bank,
Hackney Amburst Branch
20 Amburst Road,
London E8 1JW
Hesap: KAVGA no:15189899

DÖNDEN GÖNE GÖNDEN YARINA

KAVGA

KAVGAYI YÜKSELTMEK İÇİN

KAVGA'YA ABONE OL!

KAVGA'YA ABONE BUL!

Angola'yı da teslim aldılar

**Ethem Irmak, devrim iktidarına karşı 16 yıldır
savaşan ve şimdi başkent Luanda'ya gelecek
olan karşı-devrimci UNITA'nın
mihmandarlığını Sovyetler Birliği'ndeki
Gorbaçov yönetiminin yaptığını yazıyor.**

1975'te devrimini yapan Angola'da, iktidardaki Angola Halk Kurtuluş Hareketi Partisi (MPLA), SSCB, ABD ve Portekiz'in basıncı altında, karşı-devrimci UNITA (Angola'nın Tam Bağımsızlığı İçin Milliyetçi Birlik) ile uzlaşmak zorunda kaldı.

16 yıldır süren iç savaşta henüz ateşkes sağlanmış değil. Ama, geçtiğimiz mayıs ayında Sovyetler Birliği, ABD ve Portekiz'in hamiliğinde yapılan görüşmelerde MPLA ile UNITA'nın beş ana noktada "anlaşmaları" sağlandı. Buna göre, Angola'da çok partili sisteme geçilecek, uluslararası garanti altında ateşkes anlaşmasına varılacak, genel seçimler yapılacak ve bunun için somut bir tarih saptanacak, iki tarafa da silah ambargosu uygulanacak.

Mayıs sonunda imzalanması beklenen "uzlaşma" anlaşmasında ABD ve Sovyet dışişleri bakanlarıyla BM genel sekreterinin bulunması öngörülüyor. Anlaşmayla, UNITA'nın şefi Savimbi başkent Luanda'ya geçecek, "çalışmalarını" buradan sürdürecektir. Böylece çok partili dönem başlayacak, seçimler de büyük olasılıkla gelecek yıl eylül ayında yapılacak. MPLA ve UNITA askerlerinin düzenli orduda kaynaştırılması sırasında, Angola'da iç barışı Birleşmiş Milletler Barış Gücü sağlayacak(!)

Bu noktaya bir anda gelinmedi. Devrimle karşı-

devrimi "uzlaştırma" süreci birkaç yıldır sürüyordu. Önce, Gorbaçov, "dünyanın sıcak noktalarını söndürme" politikasını başlattı. Sovyetler'le, UNITA'yı silah, cephane ve fiili askeri müdahale yoluyla destekleyen Güney Afrika ve ABD arasında gizli görüşmeler yapıldı. Namibya'nın bağımsızlığı, büyük bir özveriyle devrimi savunarak proleter enternasyonalizminin çarpıcı örneklerini veren Küba askerlerinin Angola'dan çekilmesi koşuluna bağlandı.

Kübalı devrimciler geride çok sayıda şehit bırakarak ülkelerine geri dönerken, bu kez sosyalist ülkelerde karşı-devrimler gelişti. Batı Almanya'ya ilhak edilen DDR'nin yardımı kesildi. Sovyetler Angola'ya silah yardımını azalttılar. Ama öte yandan, ABD ve Güney Afrika, "Angola'da iç barış sağlanana dek" (bunu karşı-devrim başarıya ulaşana dek diye anlamak gerekir) UNITA'ya silah yardımı yapacaklarını belirttiler. Örneğin bu yıl UNITA'ya gelen Amerikan yardımı, geçen yılıkinden çok daha fazladır.

Angola devrimi, Portekizli sömürgecilerin ülkenin tüm kaynaklarını kurutarak, teknik altyapıyı yok ederek gitmesi, ülke halkının kabileler arasında bölünmüş olması, devrimin lideri Agustino Neto'nun erken ölümü, kuzeyde ve güneyde düşmanla çevrili olması gibi çok

Jonas Savimbi "çalışmalarını" Sovyetlerin mihmandarlığında başkentte sürdürecektir

çeşitli elverişsiz koşullara karşın, UNITA'da somutlaşan karşı-devrimle 16 yıl boğuştu. Eğer Sovyetler ağırlığını Güney Afrika'yla uzlaşmadan yana koymasaydı, UNITA'yı güneyde sığındığı kovukta yok etme yolundaydı.

Ama Gorbaçov yönetiminin karşı-devrimci siyaseti, Angola'daki devrimci iktidarın altındaki halıyı çekti, Sovyetler Angola'da gericiliğe mihmandarlık yaptılar. (Örneğin, UNITA'nın bu yılki

kongresinde ABD temsilcisinin yanında Sovyet Birliği Afrika sorumlusu Vladimir Kuznetsov da vardı.) Bir yandan, başlatılan "uzlaşma görüşmelerinde" MPLA'yı görüşmeleri engellemekle suçladılar, bir yandan da MPLA içinde "reformcuların", karşı-devrimle uzlaşma yandaşlarının öne çıkmasına yönelik girişimleri tezgahladılar.

Bugün varılan noktada, doğal kaynaklar açısından Güney Afrika Cumhuriyeti'nden sonra

bölgenin ikinci stratejik öneme sahip ülkesi olan Angola'nın ekonomisi, iç savaş ve emperyalist politikalarla çökertilmiş durumdadır. Ülkenin dış borcu milli gelirin yüzde 90'ını bulurken, döviz gelirlerinin yarısından çoğunu iç savaş emiyor. Temmuz 1991'da son Küba askerlerinin de ülkeden ayrılmasıyla birlikte Angola devrimine MPLA'dan başka omuz verecek güç kalmıyor. Bu partinin içinde de bölünme süreci işliyor.

Gorbaçov emperyalizm işbirliğiyle dayatılan "uzlaşma" planı, Angola devriminin "demokrasi" oyunuyla teslim alınma hareketidir. İlk genel seçimlerde karşı-devrimci UNITA'nın (aynen Nikaragua'da olduğu gibi) iktidara getirilmesi için her türlü olanak daha şimdiden hazırlanmaktadır.

Angola'nın düşmesiyle emperyalizmin güney Afrika'da hegemonyası daha da sağlamlaştırılmış olacak, saldırının sivri ucu Mozambik'i bütünüyle teslim almaya, Zimbabwe'deki devrimci erki çökertmeye yönelecektir.

Ortadoğu'dan sonra güney Afrika'da kazandığı bu başarıyla, emperyalizmin öteki sosyalist ülkelere yüzünü dönməsi kolaylaşmaktadır. Basındaki kampanyalardan, ilk elde Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve sosyalist Küba'ya yönelik saldırıların daha da şiddetleneceği anlaşılmaktadır.

Dünya çapında karşı-devrim ve gericilik dönemi devrimlere ve devrimci hareketlere azgınca saldırıyor. Bu saldırılara karşı

koymanın, kahraman Küba'yı, Lenin'in Sovyetler Birliği'ni, emperyalizme karşı eşsiz mücadele örnekleri vererek devrimini gerçekleştiren Çin ve Vietnam'ı, kısacası sosyalizmi savunmanın yolu, zayıf halkalarda demokrasi ve devrim kavgasını daha da yükseltmektir. İşçi sınıfının devrimci dünya görüşüne daha sıkı sarılıp, sosyalizmin değerlerini daha kiskançlıkla koruyarak mücadele vermek, görevdir. ●

Yusuf Vurgun, yazısının son bölümünde, sendikaların "kalite çemberleri"ne takındığı tutumları inceliyor

Kalite çemberleri II

Geçen sayıda, kalite çemberleri üstüne burjuvazinin ne dediğini ve bizim temel görüşümüzü ele aldık. Kupon kesen asalaklara dönüşen kapitalist sınıfın, üretimi yönetme işini havale ettiği profesyonel yöneticilerin bile götüremeyeceklerini anladığımızı, "kalite çemberleri"yle bunu itiraf ettiğini gördük. İşçi sınıfının iktidar mücadelesinin, böyle bir aşamada daha da meşru olduğunu vurguladık. Şimdi, "kalite çemberleri"ne alınan tutumlara geçebiliriz.

Önce, kalite çemberlerinin uygulamaya sokuluşunun ardındaki nedenlere ne teşhis konulduğuna bakalım.

"Kalite çemberi, işverenlerin işçileri örgütsüz bırakmak, sendikasılaştırmak için yürüttükleri politikalara bağlı olarak geliştirdikleri bir idare sistemidir. Bu sistemde işyerinde verimliliğin artırılması hedefi de sendikasılaştırma amacını gizleyen bir gerekçe olarak kullanılır." (Kristal-İş Gazetesi, Kasım 1988)

Bizce bu teşhis, dünyada ve Türkiye'de kapitalizmin gelip dayandığı düzeyi göremeyen, sendikaların nesnel durumundan kaynaklanan geleneksel tutuculuğu aşamayan, aceleyle yapılmış bir teşhistir.

Teşhis çok haklı bir içgüdüye dayanmaktadır: "Patronlar ne yaparlarsa mutlaka bundan işçinin aleyhine birşey çıkar." Doğrudur, yüzyılların deneyimi bunu gösteriyor. Ancak bu doğrudan, patronların getirdiği her önlemin acil amacının işçiyi örgütsüzleştirmek olduğu sonucunu çıkarmak, kapitalizmi anılamamak demektir.

Patronlar, üretim birimlerindeki her yeniden düzenlemede ortaya çıkacak durumlardan elbette kendi ellerini güçlendirici yönde yararlanmak isteyeceklerdir. Ama işçi de buna karşı, her yeni durumun getirdiği olanakları ve tehlikeleri tartacak, kazanılmış mevzileri korumak ve daha da güçlendirmek için kavgaya girişecektir.

Kristal-İş'in dikkatsizce yapılmış tespitine göre, işyerinde kalite ve verimliliğin artışı diye bir sorun yoktur. Patronlar bunu işçiyi sendikasılaştırma amaçlarını gizlemek için bahane olarak getirmektedirler. Oysa gerçek bu değildir. Kaliteyi yükseltmek ve maliyeti düşürmek, Türkiye kapitalizmi için - hem de özellikle dünya pazarlarına açılma atılımına giriştiği son 10 yıldan bu yana - yaşamsal önem taşımaktadır.

Dünyaya ve Türkiye'ye ayık gözle bakmak gerekir. Her savaşta olduğu gibi, sendikal kavgada da hasmın gerçek durumunu ve bu durumdan hareketle ulaşmak istediği hedefleri iyi değerlendirmek gerekir. Düzgün bir kurmaylık çalışması yapılmadan yürütülecek önderlik, ordunun enerjisi ni yanlış mevzilerde tüketir.

Geçen yazımızda dünya kapitalizminin ulaştığı düzeyin gerektirdiği üretim niteliğini anlattık. Bunlara burjuvazinin ekonomi siyasetinin en üst düzeyde tartışıldığı bir belgeyi de ekleyelim:

"500. Cam sanayii ihracatında önemli rol oynayan yüksek kalite ve standartta ambalaj üretimi teşvik edilecektir.

"501. Cam sanayinin rekabet gücünü artırabilmesi için modern teknoloji kullanımının yanı sıra, üretimde kaliteyi artıran, maliyeti azaltan, verimliliği yükselten, yeni ürünler geliştirmeye yönelik ileri teknolojilerin kullanımı özendirilecektir." (Devlet Planlama Teşkilatı, *Altıncı 5 Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994*, s:190)

Dahası, 31 Mart 1991 tarihli *Milliyet*'te Dünya Ekonomik Forumu'nun son raporu yayınlandı. Bu kuruluş, her yıl yaptığı "dünya rekabet gücü" sıralamasıyla ülkelerin durumunu karşılaştırıyor. Rapor, kapitalist dünyanın en öndeki 33 ülkesini ele alıyor ve her ülkeye 326 farklı açıdan not veriyor. Raporda, bu 326 ölçütten Türkiye kapitalizminin en düşük sırayı aldığı yer, mallarının kalitesidir. Türkiye bu kategoride 33 ülke içinde 21.sırada gösteriliyor.

Olgular, yeterince açıktır. Türkiye kapitalizmi dünya pazarında yaşayabilmek için kalite ve emek verimliliğine sıkışmıştır. Şişe ve Cam, 1980'li yıllarda büyük atılım yaparak dünya pazarında belli bir yere ulaştı. Bu süreç içinde dünya kapitalizmindeki nesnel eğilimlerle herkesten önce tosladığı için, "Kalite Çemberleri"ni Türkiye'ye ilk taşıyan oldu. Gerçi, sendikanın direnişi sonucu uygulama Şişe Cam'da kaldırıldı, ama bir eğilim ola-

rak öteki büyük endüstrilere inatla yayılıyor.

Kalite çemberi uygulamasının şu olumsuz yönleri olduğu ileri sürülüyor:

- 1- İşçileri sendikasılaştırmak.
- 2- Sendikaya olan inancı yıpratmak.
- 3- Fabrika içi sorunların çözümünde sendikayı bir kenara itip, onun dışında bir mekanizma yaratmak.
- 4- Genellikle genç ve sendikayla bağı kopuk işçilerin aklını çelmek.
- 5- Kalifiye işçileri genel işçi kitlesinden koparmak.
- 6- Patron yanlısı işçi aristokrasisi yaratmak.

Görülüyor ki, bunların hepsi özünde aynı şeydir. Kalite çemberleri uygulamasının ana hedefi değil, *yan ürünüdür*, ama vardır. Peki sendikalar bu

olumsuzluklara karşı ne yapıyor? "Kahrolsun kalite çemberleri" toptancılığıyla kaba bir reddiye taktiği izliyorlar.

Bu tutum, işçiye, dünyada ve Türkiye'deki gerçekleri anlatmıyor. Temel'in "ben de seni tanımayrum" fıkrasında olduğu gibi sendikalar kendi içine kapanıyor. Bu tutum, ideolojik planda meydanı burjuvaziye terketmek anlamına geliyor. Sanki burjuvalar ilerlemeden yanaymış, sendikalar da eskiyi savunuyorlarmış gibi bir hava doğuyor. Böyle bir havaya teslimiyet, işçi sınıfının en ileri sınıf olma sıfatıyla toplumu yönetme iddiasının moral-ideolojik haklılığını gölgeler!

Aslında işçi sınıfının gerçek öncülleri için, sınıfından kopmamış, hayatı iyi izleyen sendikacılar için durum tersinedir. İçe kapanmak ne söz, yırtıcı taktiklerle işçi sınıfının hareket alanını ve bilincini geliştirmek için kullanılabilecek fevkalade boyutlu bir *mücadele alanı* açılmıştır.

Biz üretimin en az enerjile ve kaliteli yapılmasına karşı mıyız? Hayır. Üretimin yönetim geleneğimizin ve deneyimimizin gelişmesi bizi sınıf olarak zayıflatır mı? Hayır, tam tersine sonul hedefe ulaşmada bir kilometre

taşı olan "toplumun yönetimini ele alma" savaşında işçi sınıfını yetiştirir.

Patronlar sıkışmış, "kalite ve düşük maliyet" diyorlar. Hay hay, demeliyiz. Sizin sıkışmışlığınızı daha da üst düzeye çıkarmak, yönetemezliğinizi teşhir etmek, kendi sınıfımızı daha da geliştirmek ve yönetim bilgileriyle donatmak için buyrun kavgaya! "Ben seni tanımayrum"culuk, dünya-tarihsel gelişme açısından *gericiliktir*.

Bir Koç Holding yöneticisinin şu söylediklerine bakın:

"Bugün 30 fabrikamızda işçi ve işverenlerin birlikte hareket ettikleri Kalite Çemberleri'ni devam ettiriyoruz. Hiçbir sendikacı ne merak etti, ne kalkıp geldi, ne de benim işçime işverenler ne yapıyorsunuz, ne kararlar veriyorsunuz demedi." (Yüzyıl, 17 Şubat 1991)

Bu adamı böyle konuşturmak hangi sendikacı için hoşnutluk vesilesi olabilir? İş, fabrikadaki üyesinin haklarını ilerletmek için gelişmeleri gözleyip *önceden* olanak ve tehlike tespiti yapmak, bu doğrultuda işçiyi uvarıp mevziye sokmak, her olanaktan yararlanarak sendikanın etkinliğini artırmak olan sınıfa sadık bir sendikacı bu lafları nasıl yutup rahatça uyuyabilir?

Kalite Çemberleri konusunda bizim tutumumuz, kaba ve sığ bir karşı çıkışa destek vermeye yönündedir. Ancak Türkiye, sınıf savaşının yüksek düzeyde yaşandığı, devrimci durumlara gebe bir ülkedir. Sıcak kavganın yükseldiği koşullarda, reddiye taktikleri hızla devreye girebilir. Bu durumu unutmamak ve her türlü gelişmeye açık olmak kaydıyla, esas olarak "geleceğin savaşı-sömürsüz dünyası" bilincimizi geliştirmek için, kalite çemberlerinin derin anlamını kavrayalım ve kavratalım.

Her işkolunda, her fabrika ve üretim biriminde, her bölgede kalite çemberi uygulamasının önümüze getireceği somut sorunlar farklı olacaktır. O bakımdan, pozitif bir taktik geliştirmek, her somut uygulamayı dikkate alan geniş bir *tartışma* örgütlemekten geçer. "Kalite Çemberleri" konusunu fabrikalarda, sendika şubemizde tartışalım. Bu tartışmalarda ortaya çıkan fikirleri, her fabrikadaki somut uygulama örneklerini *Kavgaya* yazalım. Böylece kolektif tutum belirlemeye katılalım. ●

Gözaltına alınmak ülkemizde çoğumuzun yaşadığı, yaşayabileceği sıradan bir olay. Herhangi bir yerde bulunmaktan, bir insanla konuşmaktan, bir yayını okuduğunuz gibi sudan gerekçelerle, ortada hukuku ilgilendiren hiç bir durum yokken göz altına alınabilirsiniz. Evet insan özgürlüğünü tehdit eden ve bu kadar keyfi kullanılan bir kurum daha bulmak güçtür.

Gözaltı, polisin elinde geçen bir zaman dilimi. Ve daha gözaltına alınma anından başlayarak sizi suçlu gören bir anlayışla yüzyüze olduğunuz da bir gerçek. Gözaltı sürecinin asıl önemli yanı, gözaltına alınan kişinin maddi ve manevi varlığının tahribata uğratıldığı, açık söylemek gerekirse bu zamanın işkence seanslarına dönüştüğü bir ortam olması. Şu gerçek artık en yetkili resmi ağızlarca bile yadsınmıyor. Başta siyasi insanlar olmak üzere, adi sanıklar da dahil gözaltına alınan her insan, istisnasız poliste işkence görmektedir. İşkencenin bir sorgulama yöntemi olarak kullanıldığı, salt işkence mağdurlarının anlatımlarının ötesinde yargı kararları ile de saptanmıştır.

İşte, bir işkence seansına dönüşen gözaltı sürecinde kişinin "avukatı ile görüşebilme hakkı" yaşamsal bir önem taşımaktadır. Burada avukat görüşü yalnız başına bir hukuksal yardım olmanın ötesinde anlam taşımaktadır. İlk kez göz altına alınan kişilerden bazıları polise avukatı ile görüşmek istediğini, avukatları gelmeden hiçbirşey konuşmayacaklarını bildiriyorlar. Bunu bizim siyasi polise söylüyorlar! Polis ise alaylı alaylı gülerken, "olur diyor, şimdi haber iletip buraya getiririz" ve arkasından "bizimle dalga mı geçiyorsun lan" diyerek, bir küfür salvosu bir işkence başlıyor.

Amerikan filmlerini izleyenler, orada polisin suç iddiası ile bir kişiyi yakaladığı zaman söyledikleri sözleri ezberlemişlerdir. Polis cebinden bir kağıt parçası çıkartarak istemeye istemeye okumaya başlar: "Hiçbir şey konuşmayabilirsin, konuştuğun herşey aleyhinde delil olarak kullanılabilir, istersen bir avukat tutabilirsin..." Bunları bizim polise söyleyen bir adamın durumunu şöyle bir kafamızda canlandıralım. İnsan kendini buruk buruk gülmekten alamaz sanırım.

Evet ama, Amerikan polisinin sözleri bizim için bir lüks mü? Kuşkusuz hayır.

T.C.'nin yasal hukuksal düzenlemelerinde gözaltına alınan kişilerle avukatının görüşmesine olanak veren hükümler yok mu? Var. Bir parantez açarak öncelikle bir anlayışın yanlışlığına işaret etmek istiyorum. Biz uzman hukukçular bile o konuda bir düzenleme var mı diye araştırıyor, soruyoruz. Bu bizlerin de mantığının nasıl bir baskı altında olduğunu gösterir. Düşünce sistematizasyonumuzun bir zaafına işaret eder. Oysa çok açık olarak bilinmeli ki, hukukta kural özgürlüktür. Bu çok önemli. Daha açık bir anlatımla, hukuksal

düzenlemelerde o konuya ilişkin bir kısıtlama, bir yasaklama, bir düzenleme yoksa o konuda kesin olarak bir özgürlük, bir hak mevcuttur. Bir hakkın varlığı tartışılırken yasada var mı diye araştırılmaz, araştırılmamalıdır. Yasaklama yoksa o haktır. Bu parantezi neden anlattığım anlaşılmış olmalı.

T.C.'nin hiç bir yasasında, düzenlemesinde gözaltına alınan kişi ile avukatının görüşmesini yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Bu bir. İkincisi yasak olmasının aksine bu hakkı düzenleyen yasa hükümleri, genelge bulunmaktadır. Ve hatta yeni çıkan meşhur terör yasasında bile bir yasak yoktur.

Şimdi kısaca gözaltında bulunan kişi ile avukatının görüşmesini düzenleyen mevzuatı gözden geçirelim. Uygulamadaki keyfiliklere daha sonra değineceğim.

Ceza Yargılama Usul Yasası'nın 136. maddesi şöyle demektedir:

"Sanık soruşturmanın her hal ve derecesinde bir veya birden fazla avukatın yardımına baş vurabilir. Sanığın yasal temsilcileri de sanığa bir avukat sağlayabilirler."

Gözaltına alınma bir suç iddiasına dayanılarak yapılır. Ve dolayısıyla soruşturmanın bir parçasıdır. Ve yasa, kişinin kendisinin de yakınlarının da avukata başvurabileceğini söylemektedir. Yasanın gerekçesi bu tutumun nedenini açıklığa kavuşturmakta ve "her bireyin nedensiz olarak ceza yargılaması önüne çıkmamak hakkına sahip olduğu için, hazırlık soruşturmasında da savunma hakkının tam olarak kullanılmasının zorunlu olduğunu" söylemektedir.

Düzenlemenin bu hakkın varlığını pekiştirmesine karşın, uygulamada gerek sanıklar gerekse avukatlar sahip oldukları hakkı bu canlılığıyla savunup hayata geçirememişlerdir. İşkence şikayetleri birbirini izlemesine karşın hakkın kullanımı güdük kalmıştır.

Görüleceği gibi maddenin hükmü, salt gözaltında bulunan kişiyle avukatın görüşmesine sınırlı değil, daha da geniştir. "Savunma yardımına baş vurmaktan" söz etmektedir. Ceza Yargılama Yasası 1929 tarihli. Yasanın bu hükmüne dayanılarak yakın zamana kadar gözaltında avukat görüşü yapıldığını ne okudum ne tanık oldum.

Yasanın bu hükmü varken, Adalet

Gözaltında avukat görüşü hakkıdır

Av. Ali Yıldırım

Kazanımlar durduk yerde yerleşip kurumlaşmıyor. Israrlı olmak gerekiyor.

Bakanlığı 1986'da 22-62 sayılı bir genelge yayımlayarak gözaltında avukat görüşüne ayrıntılar getirdi. Fakat yine de gözaltında görüşme gerçekleşmedi. Bütün bunlardan sonra Başbakanlık Adalet Bakanlığı'na 26 Eylül 1989 ve 08-3-383-18873 sayılı bir genelge gönderdi. Söz konusu Başbakanlık genelgesi, gözaltında avukat görüşünü tekrar gündeme getirdi ve yoğun tartışmalar başlattı. Tartışmalara kaynaklık eden, DGM savcılarının keyfi tutumları, yasa ve genelge tanımaz davranışlarıydı. Başbakanlık genelgesi yasanın olanaklarını kısıtlıyor, daraltıyor ve yine

görüş hakkının kullanımını savcılara emanet ediyordu. Başbakan Turgut Özal imzasıyla yayınlanan genelgeye göre "hazırlık soruşturması sırasında gözaltına alınan sanığın talebi üzerine avukatı ile görüştürülmesi sağlanacak"tı. Savcı polise emir verecek, polis de görüşü gerçekleştirecekti. Genelgenin hukuksal çarpıklıkları ve yasaya aykırılıkları bir yana, burada ilginç olan nokta görüşmenin gözaltındaki kişinin isteğine bağlanmasıydı.

Nitekim genelgenin açıklandığı günlerde, savcılar avukatların görüşme istemlerini "gözaltındaki sanığın talebi kendilerine ulaşmadığı" bahanesiyle reddettiler. Aynı günlerde Adalet Bakanı, yaptığı açıklamada "sanığın isteminin varlığı" tartışmasının polisi töhmet altında bırakacağını ve bu nedenle avukatın görüşme isteminin yeterli olacağını söylüyordu. Ve Bakan şöyle ekliyordu: "Gözaltında görüş konusunda istem yeterlidir, savcıların, polisin bu konuda herhangi bir takdir hakkı-yetkisi söz konusu değildir, savcı görüştürmek zorundadır."

Ne yasal düzenleme, ne genelgeler, ne de yetkili şahısların beyanları bu hakkın kullanımına olanak sağlayabildi. İkiyüzlü bir çark dönüp durdu. Artık DGM savcıları talep yok gerekçesini bile lüks bulup, "örgüt soruşturması yapıyoruz, görüşemezsiniz" diyerek kesip attılar. Hatta DGM savcısının "görüşebilirsiniz" emri siyasi polise iletilindiğinde, "savcı bey yanlış yapmış" diyerek görüştürmeyi reddediyorlardı.

Evet gözaltında avukat görüşü konusunda olanca düzenleme ortada. Buna karşın savcıların-siyasi polisin keyfiligi ortada. Hak ise, ancak kullanılabilirdiği zaman var oluyor. Hakka asıl gereksinmesi olanlar bu konuda ısrarlı olmadıkça düzenlemeler düzenleme olarak kalıyor.

Terör yasasından sonra, gözaltında bulunanlarla görüşme talebi kendilerine iletilen DGM savcıları, yanıtlarıyla ne kadar hukuk bilgisi sahibi olduklarını, nasıl bir hukuk anlayışına sahip olduklarını gösteriyorlar. Yasakçı otoriter anlayışları hemen kendisini gösteriyor. Red gerekçeleri "terör yasasında avukat görüşü düzenlenmemiştir" oluyor. Yani düzenleme yoksa hak yok, yasak var! Peki hakkı düzenleyen diğer mevzuat ne oluyor? "Mevzuat mı, canı cehenneme..."

Gözaltında avukat görüşü *haktır*. Bu hak var ve kullanılmalı. Israrlı olunmalı, çünkü kazanımlar kendiliğinden, durduk yerde yerleşip kurumlaşmıyor. Bir de *susma hakkı* var, göz altına alınır alınmaz susarak savunma yapma hakkı. Onu da yazacağım.

Hak var da ne oluyor demeyelim. Gözaltında görüş, işkenceyi frenlemede bir unsur olabilir. Kişiler senaryo ifadelerin altına imza atmayabilirler. Bunlar küçük şeyler değil. Yoksa hukuk guguk kimin umurunda... ●

Alevi toplumu ve kültürü içinde dedelik kurumunun büyük önemi vardır. Dedeliğin bu büyük önemi tarih boyu oynadığı üç vazgeçilmez, yeri doldurulmaz görevden gelir.

Birincisi, dedeler büyük mirasın taşıyıcıları oldular. Onlar olmasaydı, deyişlerin, türkülerin çok azı bugüne varırdı. Geleneğin, törelerin de çok yanı unutulur giderdi. Milyonları eriten şeriat, daha fazla milyonları eritirdi.

İkincisi dedeler, Alevi toplumunun iç-bütünleyicileri oldular. Alevilikte, Sünnilikteki gibi bir din ve devlet örgütlenmesi yok. Camisi, hocası müftüsü yok. Tüm o toplumu içeriden bütünleyen, yapıştıran dedelerdi.

Yine tarih boyunca üstlendikleri üçüncü büyük görev de, halkın liderleri olmuş olmalarıdır. Alevi toplumunu bir orduya benzetirsek, ordunun kurmayları olmuşlardır.

Üç soru soracağım. Birincisi, **bugün dedeliğin durumu nedir?**

Özellikle 1960 sonrası kentleşmeyle geniş Alevi yığınları kentlere geçti. Alevi çocukları okullara, üniversitelere gitti. Dedeler yapıları ileriye dönük, kendilerini yetiştirmiş, aydın kafalı insanlar ama bu eğitimden geçmediler. Dolayısıyla, yeni kuşak Alevi çocukları dedeleri beğenmemeye, dedeler de onları doyuramamaya başladılar. Sürecin sonunda dedeler üç büyük görevi yapamaz, ya da iyi-kötü yapar bir duruma girdiler.

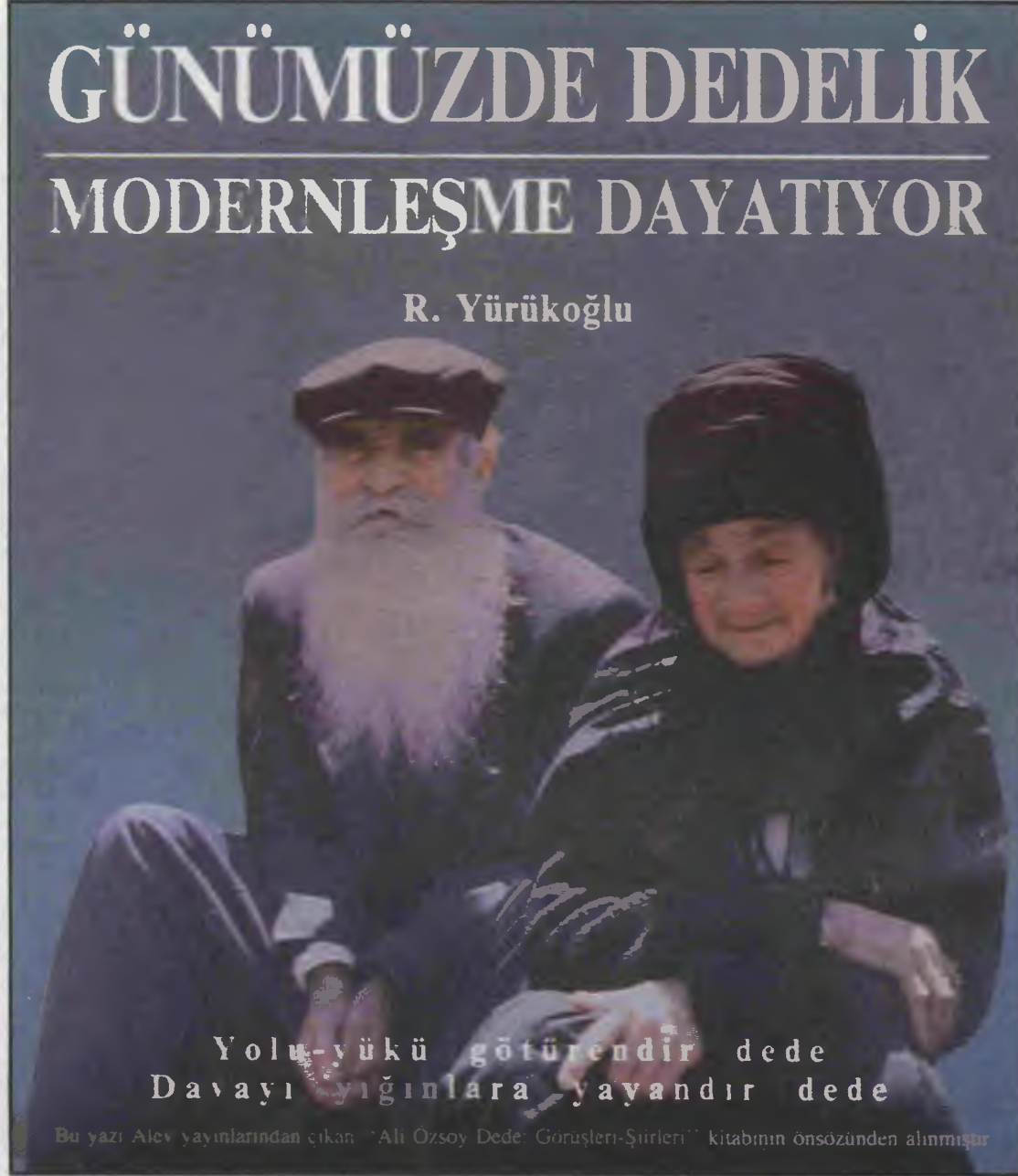
Bugün dedelik iç-bütünleyiciliği işlevini yeterince götüremiyor. Büyük mirasın taşıyıcısı olma görevini yeterince götüremiyor. Ordunun kurmayları olma görevini yeterince götüremiyor.

Eskeniden çağın en önünde bilgilere sahipmişler. Müzik, resim, edebiyat, tarih, astronomi, tıp, tasavvuf vb. Zaman ilerleyince, dedeler geri kaldılar.

Bunun suçlusu dedeler mi? Hayır, Alevi toplumunda dedeliğin günün koşullarına göre ilerletecek bir mekanizma yok. Öyleyse bu geri kalışın suçlusu Alevi toplumu mu? Yine hayır! Kendine dost olmayan bir devlet ve egemen sınıf baskısı altında, yoksul ve ezilen bir muhalefet kesiminin bu mekanizmaları yaratabileceğini düşünmek hayal olurdu. Suçlu baskıcı-sömürücü yobaz düzenin kendisidir.

İkinci soru. **Dedeler olmadan, Alevi toplumu varlığını, töresini, kültürünü sürdürebilir mi?**

Bugünkü koşullarda, Alevi toplumunun, dedeler olmadan kimliğini, töresini, kültürünü sürdürebilmesi olağanüstü zordur, bir anlamda olanaksızdır. Yarın dünya neler getirir bilinmez, ama bugünkü yapısı içinde,

bu birleştirici-yapıştırıcı olmadan, dedeler olmadan, Alevi toplumu dağınık, eritilmeye açıktır.

O zaman geliyor üçüncü soru. **Öyleyse bugün yapılması gereken nedir?**

Bu konuda Cem Aydın Dede'den dinlediğim öneri, bana bugüne dek hem kendi düşüncüklerim, hem çevreden duyduklarım arasında en doğrusu geliyor, ben de onu burada aktaracağım.

Bir çeşit okul, bir çeşit üniversite kurmak gerek. Ve bunu devletten bağımsız, devletten yardım almadan yapmak gerek. Yatılı, üç yıllık bir üst okul. Dedelik yapacak kişilerin oradan mezun olup, berat alarak, dedelik yapması.

Bu okul kimlere eğitim vermeli? Bir kere, yaşayan dedeleri eğitmelidir.

Sonra, önümüzdeki yıllarda dedeliği devralacak dede çocuklarına eğitim vermelidir. Bu üst okul bir çeşit vakıf gibi kurulup, daha genç yaşta çocukların eğitimini kendisi üstlenebilir. Sonra da o üst okula getirip, oradan berat verebilir.

Bir de soydan gelmeyen, ama dedeliğe gönüllü ve yapabilir kişilere eğitim vermelidir.

Dedelikte, ta Bektaş-ı Veli'den bugüne gelmiş bir söz vardır, hatırlayalım: **"Dede yolu süren değildir, yolu sürmesini bilendir dede."** Bunu biraz açalım.

Avrupa'da, Afrika'da, Japonya'da bir insan çıkıyor, bu kültürü inceliyor, Aleviliği benimsiyor. Sen Japon'un Alevi olamazsın dedik mi, Alevilikte, "72 millete bir nazarla bak" mantığını kaldırıp atmış oluruz. Orada Alevilik sakatlanır.

Alevilik, dünyada tüm insanları kardeş olarak görür. Hiçbir ulusun insanını aşağılamaz. O günün koşulları içinde Bektaş-ı Veli 72 millet olarak görmüş dünyayı, bugün belki de 272 millettir. Yaşayan tüm uluslar, dinler, ırklar Aleviler için kardeş olduğuna göre, biz nasıl olur da, kardeşimizden bize ait olan bu hazineyi esirgeyebiliriz. Kardeşlik malı ortaktır. Öyleyse, birisi çıkıp da, "ben Aleviliği benimsiyorum" dediği zaman, Alevi olur. Bu böyle kabul edilmezse Alevilik, tüm insanlığa seslenen hümanizmasını terk edip kapalı bir sekt olma durumuna düşer. Bu da onun gelişme yollarını tıkar.

Aynı şekilde düşünürsek, Aleviliği benimsemiş bir kişi

bu yolu gönülden sürdürdüğü zaman dede de olabilmelidir.

Diyelim ki bir beyin cerrahı, "ben, canlar, dedelik yapacağım" dedi. Bu dopdolu bilim adamı yolu öğrenip dedeliğe soyunduğu zaman, dede olur. **Yolu-yükü götürendir dede. Davayı yığınlara yayandır dede.** Dede yalnızca soydan geldiği zaman davayı götürebilir diye bakmamız, Aleviliğin gelişmesinin önüne set çeker.

Çağ-teknoloji korkunç adımlarla ilerliyor. Dede bunun gerisinde kalıyor, çocuğu açamıyor, kültürü yansıtamıyor. Bunun için çağa uygun eğitimi gerekli. Bu bir yandan yürümeli. Bu bir yandan yürürken öte yanda, dünyanın neresinde olursa olsun öyle insanlar çıkıyor ki bir derya. İşte, günümüz dünyasında Aleviliğin asıl yaşama ve gelişme noktası buralarda başlıyor.

Demek ki bu okul yaşayan dedelere, dede çocuklarına ve de dede olmak isteyen bu nitelikteki kişilere eğitim vermelidir.

Bu okulda Türkiye'nin en seçme, ilerici bilim adamlarının ders vermesi sağlanmalıdır. Sosyoloji, tarih, ekonomi, müzik, herşey.

Bu üst okul, Avrupa'da, ülkedeki geleneksel baskılardan

uzak kurulsa daha iyi olur. Geleneksel baskıların-müdahalelerin dışında olmasının yanında, başka avantajları da olur. Yabancı dil öğrenir dedeler, başka toplumları görür, karşılaştırma olanağı kazanırlar. Dolayısıyla daha geniş, daha derin bir kültür yapılanmasına ulaşabilirler.

Sözünü ettiğim tip okullar Avrupa'da kurulursa, o zaman Alevilik dünyada varolan tüm mezheplerle, dinlerle ve öteki düşünce akımlarıyla da bir hızlı alış-verişe girer. Papazla da tartışır ve der ki "sen şu noktalarda eksiksin, inanç alanında insanların yaralarını saramıyorsun, bak Alevilikte şu var".

Bir Alevi dedesi Bach'ı tanıtmıyorsa, negro spiritüellerini dinlememişse, opera seyretmemişse, dünyadaki öteki kültürlerle yabancı bakacaktır. O zaman dede kendisiyle çelişkiye girer. Hani 272 millet kardeşti? Neden o zaman onun müziğine düşmanca bakıyorum? Demek ki, o kardeş müziği de dinlemem, onu da öğrenmem gerekiyor.

Sonra dünyada içtiğimiz sigaradan, yediğimiz yemeğe kadar herşeyin içinde siyaset var. Eğer dedeler bu siyaseti çözmezlerse, kavrayamazlarsa, yalnızca geleneksel kültür içinde kalırlarsa, o zaman dar kalıplar içine girecekler ve dünyaya geniş bakamayacaklardır. Ama bu konuda kendilerini silahladırlarsa, yetiştirdikleri öğrenciler de dünyaya geniş bakmasını öğrenecekler. Hiç eskimeyecek olan öğretilerinin özünü, modern formatlar (biçimler) içinde sunabilecekler.

Dede, edebiyat, saz, müzik, felsefe, ekonomi, tüm bu silahlarla donanacak. Dedelik böyle bir yapıyı kavuşursa yalnızca Alevi insanına hizmet götüremez. Tüm insanlığın yaralarının sarılmasında katkısı olur. İnsanlığa birşeyler verir. Devrimlere hazırlık açısından, insanlık, sevgi, hümanizm açısından. Ulaştığı insanlar da, siyasal anlayışlarını, ilkelerini ona göre yazmaya başlarlar.

Bir başka alandan benzetme yaparsak Alevilik, dünyadaki insanların ihtiyacı olan, "tub-bın, psikolojinin alternatif yanısıdır". Bu felsefenin ulaştığı yerde kimse artık tanrıyı yukarıda aramaz. Kiliselerde, camilerde, havralarda aramaz. İnsanda aramaya başlar ki, o zaman insanlar arasındaki diyalog çok daha güzel olur. İlerleme daha kolay olur. Onun için hizmet büyüktür.

Bu söylediklerim çok kişiye "tatlı hayaller" gibi gelebilir. Belki de gerçekten bir tatlı hayal olarak kalır. Ama şu da var ki, en güzel gelişmeler önce hayalde başlar. ●

Suna Bilecik'in yazısı SHP'nin laiklik raporunun "azıcık" laiklik istediğini ortaya koyuyor

SHP, nisan ayı sonlarında bir "laiklik raporu" hazırladı. Rapor, SHP'nin gerçek bir laiklik savunucusu olmadığını kendilerince belgelenmesi açısından iyi oldu.

Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Laik devletin bir dini, devlet içinde kurumlaşmış dinsel örgütlenmeleri (diyanet işleri gibi) olmaz, dinsel örgütlenmelere devlet tarafından herhangi bir destek sağlanmaz. SHP'nin "laiklik raporu"ndan çıkan anlayış, bunun tersidir.

SHP raporu, dinle devlet işlerinin (dinin devlet altında örgütlenmesi yoluyla) her zaman içiçe yürüdüğü Türkiye Cumhuriyeti'ni, anayasadan "devletin dini, din-i İslamdır" diyen maddenin kaldırıldığı 1928 yılından bu yana laik olarak değerlendirmektedir. SHP, laikliğe ters uygulamaların ancak 1980 sonrasında ve devletin dışında ortaya çıktığını, ANAP iktidarı altında devletin bu oluşumlara yalnızca "destek" verdiğini düşünmektedir. Raporda bu şöyle anlatılıyor:

"Laiklik karşıtı oluşumlar ve bunların eylemlilikleri, özellikle 1980 sonrasında tırmanışa geçmiştir. Asıl kaygı verici olan, 'laik devlet' niteliğiyle tamamen çelişen bir şekilde devletin 'dindar' devlet rolünü benimsemesi ve söz konusu gelişmeye destek vermesidir. Bu gelişme başta laik Türkiye'nin kurucusu Atatürk ve devrimleri olmak üzere tüm çağdaş yaşamı hedef alan bir tehdittir." (Cumhuriyet, 20

Bu ne biçim laiklik

Nisan 1991)

Son yıllarda gerici-fundamentalist akımların devlet örgütünde etkinliğinin artmasının sorumluluğu, elbette ANAP'tadır. SHP, bundan ötürü ANAP'ı suçluyor, ama öte yandan da, din-devlet işlerinin bugüne kadar içiçe geçmişliğini "laik" olarak tanımlayarak *aklıyor*. Bir de, bunun "tarihsel bir zorunluluk olduğu" yollu gerekçeler düzüyor. Şöyle diyorlar:

"T.C.'nin kuruluşundan bu yana izlenen devlet politikaları dinsizliği yaymak doğrultusunda değildir. Böyle bir politika izlenmediği gibi inanç ve ibadet özgürlüğü büyük bir dikkatle güvence altına alınmıştır. Ayrıca İslam dininin ve toplumumuzun özgül koşullarından kay-

naklanan nedenlerle, *devlet eliyle din hizmeti* verilmiştir.

"Türkiye'nin özgül konumunda, İslam'ın özel konumu ve geçmiş olduğu tarihsel süreçler nedeniyle ki din, devlet işlerinden ayrı ya da onun rakibi bir güç konumunda hiçbir zaman olmamıştır." (abç)

SHP'ye bakılırsa, bunların içiçe yürümesi, devletin "din hizmeti vermesi" laikliğe ters değildir(!) T.C., "özgül koşullar gereği" hep böyle yürümüş, hem de laik olmuş!.. Bir yandan Alevilik üzerindeki baskılar, yasaklar azalmadan sürmüş ama, "inanç ve ibadet özgürlüğü güvence altına alınmış". Bu ne biçim laiklik anlayışıdır?

SHP, T.C.'nin laik olmadığına kızıyor, ANAP'ın bu du-

rumu iyice su yüzüne çıkartmasına, *devletin görünümünü bozmasına* kızıyor. Çünkü, ANAP'ın tezgahıyla devlette iyice belirginleşen Sünni, Nakşibendi damganın milyonlarca Alevi'yi çileden çıkartacağından, Alevileri başkaldıracağından korkuyor. Öneri diye getirdiği görüşler, a) din ve devlet işlerinin içiçe olmasının kabulünden yola çıkıyor, b) Aleviliği burjuva devletin yapısı içine çekerek eritmeye yöneliktir. Rapor aynen şöyle diyor:

"Yapılması gereken, örgütsüz diğer mezhep ve dinsel inanışların da Sünni İslam yanında, Diyanet İşleri Başkanlığı çatısı altında temsil edilmesinin sağlanması olmalıdır. "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın

yapısı değiştirilmelidir. Laikliğin bir gereği olarak, başkanlık içinde diğer İslami mezheplere de hizmet götürecek şekilde düzenleme yapılmalıdır."

Bu öneri, Aleviler için büyük bir tuzak, Aleviliği devlet içine çekme girişimidir. Ve, daha da dehşetli bir öneriyle tamamlanmaktadır:

"İslami hareketlerin yasal bir tehdit altında olmadan örgütlenebilmeleri gerekir."

Bu, bir yandan Aleviliğin eline diyanet işleri kelepçesini vurmak, bir yandan da "İslami hareket" denilen ve ellerindeki kan daha kurumamış olan şeriatçıların, Nakşibendi vb. gericiilik yuvalarının işçi-emekçi-Alevi halka saldırılarına yasal şemsiye açmak anlamını taşır. Bu nasıl bir özgürlük anlayışıdır? TBMM'deki Alevi milletvekilleri bu lokmayı nasıl yutabiliyorlar?

SHP'nin gerçekten laik olmadığını belgeleyen bir başka öneri de, din eğitiminin zorunlu değil de "temel eğitimde seçmeli ders" yapılması, imam-hatip liselerinin kaldırılmayıp "dönüştürülmesi"dir. SHP'nin liberalliği işte bu kadarına, "azıcık" laikliğe izin veriyor.

Sınıf mücadelesinin istemi, "azıcık" değil tam laikliktir. Bu da gerçek demokrasi sorunudur. Demokrasiyi, "azıcık demokrat" sosyal demokrasi değil, toplumun gerçekten demokrat tek gücü olan işçi sınıfının kavgası getirecektir. ●

Alev Yayınları

**İşçi sınıfının demokrasi kavgası
gün 24 saat sürüyor. Bu kavganın anahtarı
doğru bilinçtir.**

Okunacak En Büyük Kitap İnsandır
(R. Yürükoğlu)

17500 TL

Ali Özsoy Dede: Görüşleri - Şiirleri

10000 TL

Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye
(Emine Engin)

9000 TL

Romanya'da Karşı-Devrim
(Mercan Köklü)

ÇIKIYOR

**Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu
ve Türk Metal'de Birlik**
(Ali Babaishak - Mercan Köklü)

5000 TL

Savaşlı Yıllar I: SON GÖRGÜ CEMİ
(İsmail Kaygusuz)

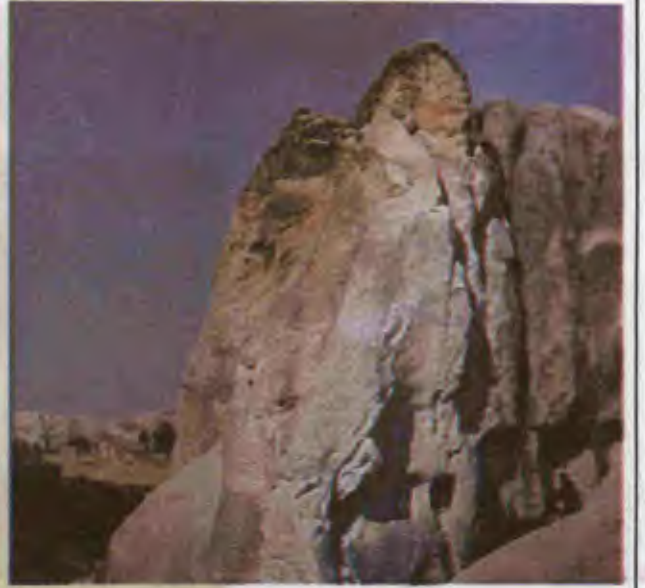
ÇIKIYOR

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ VE İNDİRİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.

ALEV YAYINLARI, PİYERLOTI CADDESİ 17/4-C ÇEMBERLİTAŞ - İSTANBUL TEL: 516 84 64 DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KÜLÜBÜ, İSTANBUL: ARKADAŞ, PAPIRÜS, SAY, TÜMDA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

**Alev
Yayınları**
Kavganın anahtarı doğru bilinçtir

Dağ eteğine oturmuş ve evlerle çevrilmiş olsan tekkenin içi zamanın savaş araçlarıyla dolu olup, Hacı Bektaş-ı Veli'nin Abdal Musa'ya gönderdiği dört emanetten ikisi türbede durmaktadır

Tekke köyüne selam

“Ya görüldüğün gibi ol, Ya olduğun gibi görün”

Oya Hisarlı

Ondördüncü yüzyılda yaşamış, Anadolu'ya Horasan'dan gelmiş Abdal Musa hakkında yazılı kaynaklar oldukça azdır. Tarihçiler O'nun tahtacı bölgeleri içinde olan Antalya-Elmalı'nın Tekke köyünde yattığını söylerler. Bursa'da O'nun adına yapılmış bir mezar ve Elmalı'nın Tekke köyünde türbe vardır. Her yıl 8-9 Haziran'da Tekke köyünde şenlikler düzenlenir. Abdal Musa Sultan, Pir Sultan Abdal gibi halkın gönlüne taht kurmuş Anadolu cengaver dervişlerdendir.

Abdal Musa, Hacı Bektaş Veli'nin akrabasıdır. Babası Hasan Gazi'nin babası Haydar Ata, Hacı Bektaş Veli'nin amcasıdır. Annesi Ana Sultandır. Hacı Bektaş Veli'nin önde gelen halifelerindendir. Anadolu'nun “gözcüsü”dür. Zaten “Abdal” deyimi de Hacı Bektaş'ın müridleri için kullanılmaktadır. Geyikli Baba ile yakın ilişkisi olmuştur. Halk arasındaki inanışa göre Hacı Bektaş Veli “Hakka yürümeden” önce dervişlerine “beni ararsanız Abdal Musa'da bulun, dört emaneti de O'na teslim edin” demiştir. (Bunlar Kara Sancak, Mermer Çırak, Biat Değneği, Hiccat'tır. İkisi türbede durmaktadır.) Ayrıca Bektaşî meydanındaki oniki posttan onbirincisi olan ayakçı postu Abdal Musa'nın postudur.

Kim ne bilir bizi nice soydanız
Ne zerrece oddan ne de sudanız

Bize menfun olan marifet söyler
Biz Horasan ellerinde boydanız

Bizim zahmımıza merhem bulunmaz
Biz kudret okunda gizli yaydanız

Yedi derya bizim keşkülümüzde
Hacım Umman ise biz de göldeniz

Hızır İlyas bizim haldaşımızdır

Ne zerrece günden ne hot aydanız

Yedi tamu bize nevbahar oldu
Sekiz uçmak içindeki köydeniz

Musa gibi lentari deniriz
Aşlımızı sorar isen Hoydanız

Abdal Musa oldum geldim cihana
Arifler anlar bizi ne boydanız

Aşıkpaşazade tarihi Abdal Musa'nın Orhan Gazi zamanında Bursa'nın alınışına katıldığından söz eder. Rivayete göre, o savaşta külâhı yere düşen bir ere kendi başındaki sivri külâhı giydirmiş, bu nedenle Yeniçeriler Hacı Bektaş'ı Pir tanımışlardır.

Bektaşîlik felsefesinin özünü oluşturan “insan” Abdal Musa Sultan'ın da özü olmuştur. Abdal Musa ülkenin her yanını dolaşırken, Bektaşî felsefesinin özü olan “ya görüldüğün gibi ol, ya olduğun gibi görün” anlayışını yaymıştır.

Kırklar özün biraraya kodular
Onlar cenazesin susuz yudular
Deveyi gördün mü gördüm dediler
Ört elin eteğin sır meydanıdır

Vardığın yerlerde ara bulasın
Gezdiğin yerlerde makbul olasın
Sakla sırrını kim settar olasın
Çek çevir kendini kar meydanıdır

Ne diyeyim şu erkanı kurana

Yuf çekerler bu meydanda yalana
Üçyüz altmış merdiveni bilene
Kör meydanı değil gör meydanıdır

Abdal Musa Sultan gerçek er ise
Ali'yi sevenler muhib yar ise
Hak'kın maksuduna erem der ise
Urganı boynunda dar meydanıdır

Tekke köyünde bulunan Abdal Musa Tekkesi, Aleviliğin dört büyük tekkesinden biridir.

Türbede bulunan mezarlıkta birçok cengaver dervişin mezarları vardır. Abdal Musa'nın hemen yanında ise babası, annesi, kızkardeşi Hüsnüye Bacı ve Kaygusuz Abdal yatmaktadır. Dergah, o zamanın savaş araçları kalkan ve kılıçlarla doludur. Tekkenin çevresi de ilginçtir.

Dağ eteğine oturmuş ve evlerle çevrilmiştir. Evler arasında dehlizler vardır. Evler, ahırların yapısı, dervişan hücreleri, bağlar, geniş mutfaklar, dehlizler de gösteriyor ki, yüzlerce insanın orada konaklaması, yemesi-içmesi ve gelen baskılara karşı savunmasını amaçlayan korkunç bir birlik ve güvenlik düzeni kurulmuştu.

Abdal Musa'nın günümüze kalan şiirleri azdır. Bir *Nasihat-name*'si ve birkaç şiiri bulunmaktadır. Ancak Alevi nefeslerinde adı sık sık geçer. Kaygusuz Abdal gibi alaycılığı ve eleştirisiyle edebiyatımıza büyük katkı yapan en güçlü ozanlardan birini yetiştirmiştir.

Nefeslerde Abdal Musa adı çok geçer dedik. Bunlardan biri de Aşık Veli'nin yazdığı, Alevilik inancına sessiz kalan ve hatta “yobazlık” diye tavrı alan devrimci çevrelerin ağızlarından bırakmadıkları nefestir:

Akdeniz yakası Aydın illeri
Kuşlar gider bizim Abdal Musa'ya
Cemalin görünce yürüdü dağlar
Taşlar gider bizim Abdal Musa'ya

Katardan ayrılan turna sürüler
Her andıkça sinelerim sızılar
İrili ufaklı emlik kuzular
Koçlar gider bizim Abdal Musa'ya

Baba Kaygusuzdan almış cehdini
Gördün mü İbrahim Edhem vaktini
Padişahlar tacı ile tahtını
Boşlar gider bizim Abdal Musa'ya

Veli'm eydür dört dergahtan evveli
Seyd Ali Abdal Musa Bektaş-ı Veli
Şah Hüseyin aşkına didemin seli
Çağlar gider bizim Abdal Musa'ya

İnsanlar arasında sevgiyi, dostluğu, dayanışmayı yaymak için haksızlara direnmeyi borç bilmiş, bu yolda destan olmuş Abdal Musa'lar bize, işçi sınıfına övünülecek bir tarih bırakmışlardır.

Selam olsun hayatlarıyla destan bırakanlara! ●

TKP'nin genel sekreterlerinden, sanatını işçi sınıfının kavgasına adanmış Nazım Hikmet'i ölümünün 28.yıldönümünde saygı ve sevgiyle anıyoruz. O, aramızda, kavgamızdadır. *Serpil Giray* yazıyor.

Nazım kavgada

Üç Haziran, herşeyiyle Türkiye işçi sınıfının şairi olan Nazım Hikmet'in 28.ölüm yıldönümüdür.

Nazım Hikmet dava adamıydı. Kavgasını, yolunu, yerini işçi sınıfının, TKP'nin yanında seçmişti. Kendisini bütün zamanların sayılı şairleri arasına sokan sanatçı yeteneğini kavgayla yoğurmuş, sanatıyla da insanlığın savaşırsız sömürsüz dünya için verdiği kavgayı yüceltmıştır.

Kendisini "yüreğini, kafasını, kalemini boydan boya ömrünü halkına vermiş olmakla övünen sıradan bir Türk şairi" olarak tanımlayan Nazım, on-dört yaşında şair, ondokuz yaşında Moskova Komünist Üniversitesi öğrenciliği yaptı. TKP üyesi oldu ve yaşamı boyunca parti üyesi kaldı. Parti yönetiminin kendisini Troçkistlikle, polislikle suçladığı dönemler de oldu, TKP Merkez Komitesi'ne seçildiği dönemler de oldu. TKP'nin Mustafa Suphi, Salih Hacıoğlu ve Şefik Hüsnü Değmer'den sonra, dördüncü genel sekreteri Nazım Hikmet'ti. Bugün Nazım'ı burjuvazinin gözünde "saygın" bir şair yapmak için çırpınanlar nedense bunlardan söz etmeyi tercih ederler.

Türkiye Komünist Partisi, T.K.P.'em benim, seni düşünüyorum. Sen dünümüz, bugünümüz,

yarınımızsın, en büyük ustalığımız, en ince hünerimizsin, sen aklımız, yüreğimiz ve yumruğumuzsun.

Dünyada bir anılır şanlı soyun var: Sen küçük kardeşisin V.K.P.(B)'nin. Sen bana bugün mübarek alındaki yara yerinle ve işçi bileklerinde zincir izleriyle göründün, yürüyorsun dimdik, pırıl pırıl. Ömrümde yalnız seninle ve senin safında olmakla övündüm.

Nazım, "bence" derdi, "20. yüzyılda yüceliğinin doruğuna ulaşan sosyalist öğretiyi bilmeden hiçbirşey olamayız; yalnız şair değil, düşünen insan olamayız". İlerici şair olmanın iyi, güzel olduğunu ama daha güzelinin sosyalist şairlik olduğunu söyler, "ben sosyalist şairim" derdi.

Bir seferinde Halide Edip

(Adıvar) Nazım için, "ideoloji propagandası olanların dışındaki eserleriyle dahi sıfatını alabilecek bir şair" diye yazınca, şöyle demişti:

"Yazıyı bir daha okudum... Belki hepsinden önce 'ideoloji' meselesine güldüm. Hey sersem bayan, dedim, ben bir dahi değilim, fakat iyi bir sanatkarım ve bunu herşeyden önce ideolojime borçluyum. Eğer sizin iyi sanatkarlarınız yoksa ideolojinizin bugün artık iyi sanatkara içerik oluşturmaya-cak kadar iflas etmiş olmasından gelir."

SANAT ANLAYIŞI

Nazım Hikmet'in şu sözleri, iki cümlede yaşam ve sanat felsefesinin özünü veriyor:

"Realist - diyalektik - materyalist iyimser bir insanım. Hayatımı ve sanatımı yaratıcı, geniş halk yığınlarının hayatına ve yaratıcılığına bağlamışım."

Nazım, sanatının biçimiyle de içeriğiyle de başta Türkiye'den, kendi insanından yola çıkıp dünya işçi sınıfını, tüm insanlığı kucaklayabilmiş bir şairdir. Nazım *enternasyonalist*ti. Şiirinin bu özelliğini şöyle anlatır:

"Şiirim kökü yurdumun topraklarındadır. Ama dallarıyla bütün topraklara, doğuda, batıda, güneyde, kuzeyde uçsuz

bucaksız yayılan bütün topraklara, o topraklar üstünde kurulmuş medeniyetlere, bütün dünyamıza uzanmak istedim."

Nazım Hikmet halk şiirimizi, türkülerimizi iyi incelemiş, onlardaki dil arılığından, cesur anlatım ve kuruluş sadeliğinden yararlanmıştı. Sanatta sekterliğe karşıydı ve sekterliği sosyalist gerçekçi sanatın en büyük düşmanlarından biri olarak görür. En güzel yapıtlarını Tür-

kiye'de mücadele sürdürürken yazmış, Türkiye'den ayrıldıktan sonra, sosyalist ülkelerdeki grilik ve donukluktan, Marksizme yabancı uygulamalardan bir ölçüde etkilenmekten kurtulmamıştır. Ancak, bunun suçunu onda değil, sanatı ve sanatçıyı 5 yıllık plan çerçevesinde değerlendiren oportünizmde aramak gerekir.

"VATANDAŞLIK" KAMPANYASI

Türkiye işçi sınıfının demokrasi ve devrim mücadelesinin dönemleri, reformist ve sosyal demokrat liberaller, son yıllarda "Nazım'a vatandaşlığının iadesi" diye tutturdular. Nazım'ı "Atatürkçü" göstermek için olmadık hokkabazlıklar yapılıyor. Nazım'ın yıllarca hapis tutulmasının, şiirlerinin Türkiye'de on yıllardır yasak olmasının sorumlusunun ona "kafayı takan" Mareşal Fevzi Çakmak olduğu söyleniyor. Atatürk sağ olsaymış bunlara izin vermezmiş vb. Nazım'ın komünistliği "dünyanın başka bir dönemine ait koşullarla birlikte gelip geçmiş bir ayrıntı"ymış!

Bu çevreler, herşey için yaptıkları gibi, Nazım için de burjuvaziden "af" diliyorlar.

Nazım, Türkiye işçi sınıfının şairiydi. Onun başarısı için mücadele ederken, yaşamının

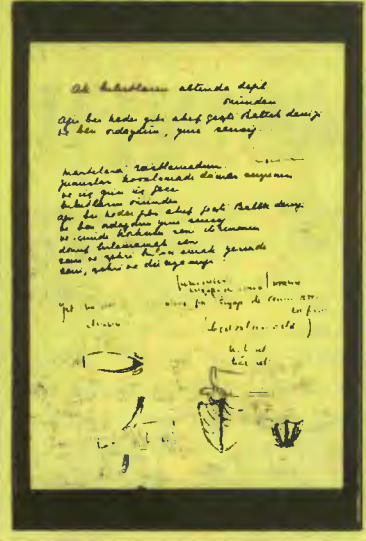
bir yarısını zindanda bir yarısını da sürgünlerde geçirdi. Ve biz dünyanın en güzel hasret şiirlerini Nazım'dan dinledik. Bundan dolayı af dileyen bir kesim varsa o da, ona ülkesinde yaşama hakkı tanımayan burjuvazidir.

Nazım Türkiye ve dünya işçi sınıfınıdır, dünya vatandaşıdır. Onun, Türkiye burjuvazisine "vatandaşlığa geri alınma" gibi bir lütufa ihtiyacı yoktur. O, şiiriyle, kavgasıyla her zaman mücadele alanlarında, yüreğimizin baş köşesindedir. Şu sözleriyle de, burjuvaziden hiçbir zaman af dilenmeyecek olan işçi sınıfı sanatçısına örnek oluyor:

"İnsanların mutluluğu ve dünyada güzel bir yaşam için savaşa giren ilerici sanatçılar her zaman karanlık güçlerce kuşatılmış, kovuşturulmuş, baskıya uğratılmış, hapsedilmiş ve öldürülmüşlerdir. Fakat onlar hiçbir baskı ve tehdidin, hiçbir ölümün, hiçbir yalanın; tarihin akışını, iyiye, güzele, haklıya ve mutluluğa yönelişini durduramayacağını bilirler. Ve bu yazarların yapıtları ve bütün yaşamları gelecek kuşaklara örnek olur."

Komünist şair Nazım Hikmet'in adı, Türkiye halkının sömürüye, zulme karşı Pir Sultanlar, Şeyh Bedreddinlerle taçlanan isyan defterine silinmez harflerle kazanmıştır. Nazım aramızda, kavgamızdadır. ●

Bu şiir, Nazım'ın kendi elyazısı ve çizimleriyle, ilk kez KAVGA'da yayınlanıyor. Özel arşivini açarak bize bu olanağı sağlayan R. Yürükoğlu'na teşekkür ederiz.

ak bulutların altında değil
önünden
ağır bir keder gibi akıp geçti Baltık
denizi

ve ben ordaydım, yine sensiz...

martılara rastlamadım
yunuslar kovalamadı dümen suyunu
ve üç gün üç gece
bulutların önünden
ağır bir keder gibi akıp geçti Baltık
denizi

ve ben ordaydım yine sensiz
ve içimde korkusu seni itirmenin
dönüp bulamamak seni
seni ve şehri bulamamak yerinde
seni, şehri ve dünyamızı...

TKP'nin değerli üyesi, büyük işçi yazar Orhan Kemal'i ölümünün 21. yıldönümünde saygıyla anıyoruz

Nazlı Iskender

Orhan Kemal, Türkiye işçi sınıfının yetiştirdiği büyük öykücü, romancı, oyun yazarıdır. Asıl adı Mehmet Raşit Ögütçü'dür. Osmanlı'nın 1.Dünya Savaşı'na girdiği yıl, 1914'te Adana'nın Ceyhan ilçesinde doğdu. Fransızların işgalinden sonra ailesi Çukurova'yı terketti, birkaç şehir değiştirdikten sonra Konya'ya yerleşti.

Orhan Kemal, iki yılını Kastamonu milletvekili ve Ahalî Fırkası kurucusu olan babasının siyasal nedenlerle kaçtığı Suriye'de geçirdi. Beyrut'ta ciltçi çırağı olarak çalıştı. 1932 yılı haziranında ülkeye döndükten sonra da pamuk fabrikalarında işçilik, dokumacılık, katiplik yaptı. (1932-1937)

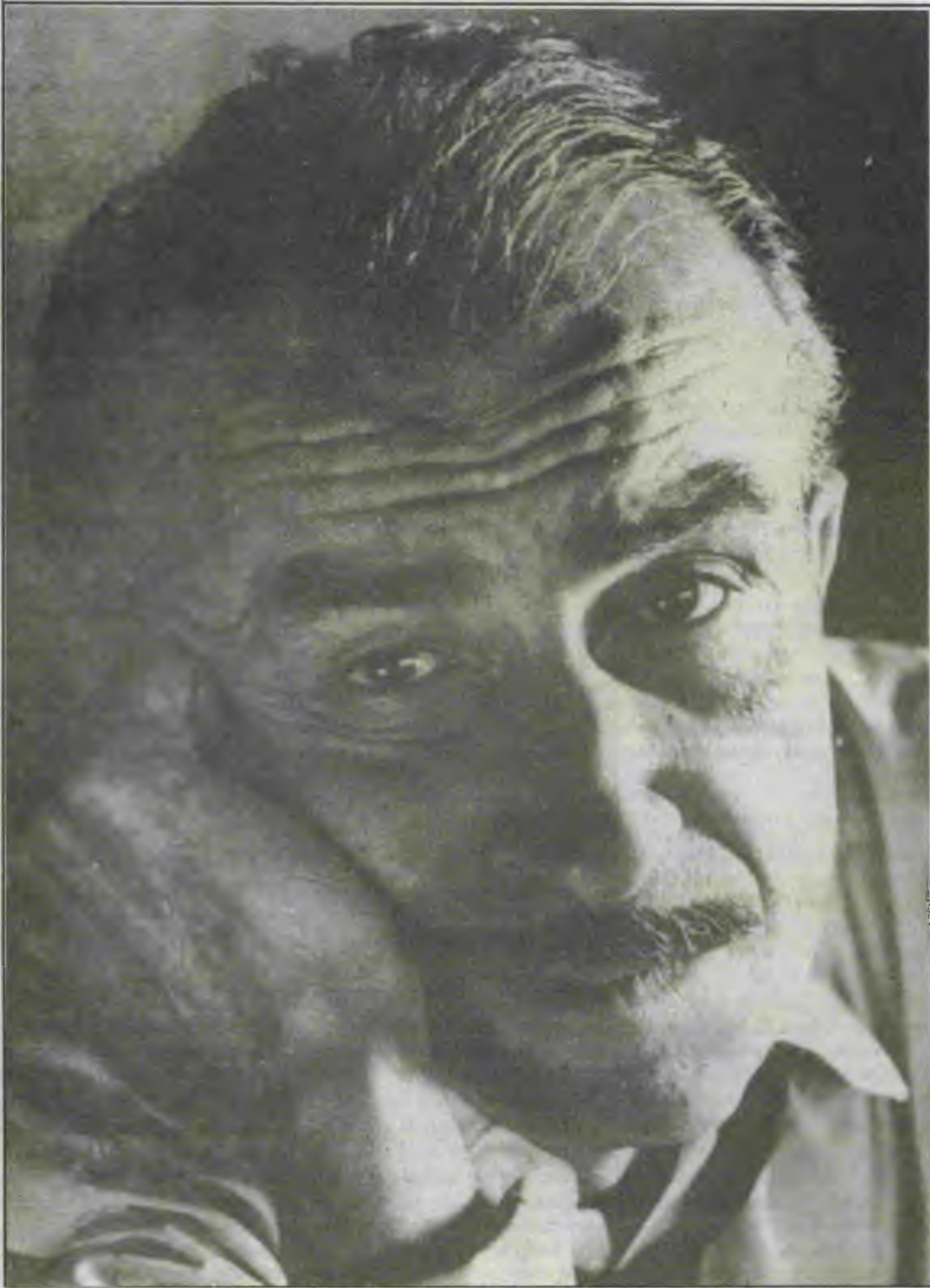
1930 sonları Orhan Kemal'in gençlik yıllarıydı. Okula tekme atmış, futbola merak sarmıştı. Maçlar, kahvehaneler derken Giritli kahvesi'ne müdavim oldu. Burada ilk işçi dostlarını ve İsmail Usta'yı tanıdı. Bilinçli, ilerici bir işçiydi İsmail Usta. Orhan Kemal'e okuma zevkini aşıladı. Kitap okumalar, sohbetler derken Selahattin Usta, Ali Şahin, Dayı Remzi gibi birkaç ilerici işçi dost daha edindi. Onlar Orhan Kemal'in ilk uyanışını sağladılar.

1935'te katip olarak girdiği Milli Mensucat fabrikasında, yapılacak pek iş olmadığından, iş saatlerinde gizlice kitap okumaya, öykü yazmaya başladı. Aynı fabrikadaki bir işçi kızı aşık oldu, evlendi.

Orhan Kemal işçi sınıfını İsmail Usta'yla tanıdı. Yalnız tanımakla da kalmadı, onların içinden bir insan olarak onlarla birlikte düzene karşı mücadele girişti. Mücadeleyle birlikte tutuklamalar da onun yaşamına girdi. 1938'de, askerliğinin bitimine az bir süre kala ihbar üzerine tutuklandı. Komünistlikten ve Nazım Hikmet ile Maksim Gorki'nin kitaplarını okumaktan mahkemeye sevk edildi. Sonuç: 5 yıl hapis cezası ve Kayseri Cezaevi. İlk hapislik, ilk şiirler.

Hapislik günlerinin arkadaşı artık şiirdi.

Bir süre sonra Orhan Kemal Kayseri Cezaevi'nden Adana'ya, oradan da Bursa Cezaevi'ne nakledildi. O dönemde Bursa Cezaevi'nde yatan Nazım Hikmet, geleceğini önceden duymuştur, sevinç içindedir. Orhan Kemal'in gelişinden birkaç gün sonra cezaevi müdürüyle görüşüp,

**Orhan Kemal, işçi sınıfını edebiyatta yaşattı
İşçi sınıfı da, kendi içinden çıkan yazarını bağrında yaşıyor.**

İNSANIN, SANATÇININ, KOMÜNİSTİN HASIYDI

yalnızlıktan sıkıldığı için Orhan Kemal'le kalmak istediğini söyler ve isteği kabul edilir. Orhan Kemal artık büyük ustayla birlikte. Hemen komünizm, politika, ekonomi, Fransızca, felsefe, edebiyat üzerine derslere başlarlar. Orhan Kemal bu dönemi "Nazım Hikmet'le 3,5 yıl" adlı eserinde anlatır.

Orhan Kemal eğitimden fırsat buldukça şiir yazmaya devam etti. İlk roman denemesi bu döneme rastlar. Bir gün Nazım Hikmet bu romanın müsveddesini bulur, okur ve heyecanla Orhan Kemal'in yanına gelip "bırak şiiri müri birader, hikaye yaz, roman yaz sen" der. Böylece, ilk roman ve öykü denemeleri

başlar. 1943'de tahliye olduğunda artık yazar Orhan Kemal'dir.

Cezaevinden çıktıktan sonra Adana'da fabrika işçiliği, sebze nakliyatçılığı, katiplik yaparak geçimini sağlayan Orhan Kemal, 1945'de en beğenilen öykücü seçildi. Ölümüne dek 11 öykü kitabı ve 27 roman, tiyatro oyunları, film senaryo-

ları yazdı. Ödüller aldı.

Orhan Kemal, edebiyatımıza işçi temasını ilk getiren yazardır. Daha ilk kitabında (*Ekmek Kavgası*) Çukurova'daki kapitalist endüstrileşmenin getirdiği değişimi, emek-sermaye çelişkisinin somut sonuçlarını anlatmıştı.

Yapıtlarında neden hep işçiyi, işçilerin yaşamını yazdığını, o şöyle açıklıyordu: "Hep işçiyi köylüyü anlatmak gibi bir inadin sonucu değil bu. Gerçekçi bir yazar en iyi bildiği şeyi yazmalıdır."

Orhan Kemal, sanatınınamacını şu sözlerle anlatıyordu:

"Halkımızın, genel olarak da insan soyunun müsbet bilimlerde doğrultusundaki en bağımsız koşullar içinde en mutlu olmasını isteme çabası... İnsanlığın insanlık tarafından, insanlık için yönetilme çabası adına sanat." (*Varlık Dergisi*'nin 1 Ağustos 1970 sayısından aktaran Asım Bezirci)

O sanatını, hep ülkesinin emekçi insanların çalışma ve yaşam koşullarının daha iyi olması için bir silah olarak kullandı. Ama bunu, kaba propagandacılığa düşmeden, kendi dünya görüşünü öykülerinin, romanlarının, oyunlarının içine büyük bir ustalikle yerleştirerek yaptı.

Orhan Kemal'in bütün yapıtlarında onun iyimserliği, insan sevgisi, geleceğin güzel olacağına olan inanç görülür. Ona göre en kötü insanın bile iyi bir yanı vardı ve sevinebilirdi. Bu insanları yaşadıkları bozuk düzen bu hale getiriyordu. O halde gelecekte düzenli toplumda yani komünizmde insanlar daha mutlu, daha "iyi" olacaktı. Ölünceye dek bu inançla mücadele etti.

Orhan Kemal aktif siyasal savaşında da yer aldı. TKP üyesiydi. Grev öyküsü nedeniyle 142'den yargılandı. (1956) Hücre çalışması ve komünizm propagandası yapmaktan 1966 Mart'ında tutuklandı, 1,5 ay tutuklu kaldıktan sonra beraat etti. Ama bu kez de hastalık, ameliyatlara Orhan Kemal'in peşini bırakmadı. Ölümünü tedavi için gittiği Sofya'da yakaladı. Tarih, 2 Haziran 1970.

Orhan Kemal'in yapıtları, onun ölümünden bu yana geçen 21 yıl nice fırtınalardan, deryalardan geçti. Dimdik ayakta kaldı. Bugün her işçi evinde Orhan Kemal'in birkaç kitabı bulunur. Orhan Kemal, işçi sınıfını edebiyatta yaşattı. İşçi sınıfımız da, kendi içinden çıkan yazarını bağrında yaşıyor. ●